

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
INFORMĀCIJAS UN BIBLIOTĒKU STUDIJU NODAĻA

**SPECIĀLISTI AR MAĢISTRA GRĀDU BIBLIOTĒKZINĀTNĒ
UN INFORMĀCIJĀ DARBA TIRGŪ**

MAĢISTRA DARBS

Autore: **Dace Dīriņa**

Studenta apliecības Nr.: dd08038

Darba vadītāja: docente Dr. Philol. Daina Pakalna

RĪGA 2013

ANOTĀCIJA

Maģistra darba mērķis ir noskaidrot akadēmiskās maģistra studiju programmas „Bibliotēkzinātne un informācija” absolventu un studentu viedokļus par maģistra grāda nozīmi darba tirgū.

Svarīgākie pētījuma jautājumi – kādas ir absolventu profesionālās karjeras pēc maģistra grāda iegūšanas, vai maģistra grādam ir nozīme profesionālās karjeras veidošanā.

Par pētījuma teorētisko bāzi kalpo pragmatisms un Sociālā kapitāla teorija.

Darbā izmantotā datu ieguves metodes - daļēji strukturētās intervijas un fokusgrupas diskusija.

Pēc pētījuma rezultātiem var secināt - izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem neatbilst mūsdienu prasībām. Maģistra grādam darba tirgū ir liela nozīme, bet svarīgas ir arī iegūtās zināšanas.

Atslēgvārdi: *bibliotēku darbinieki; izglītība; tālākizglītība; profesionālā pilnveide; maģistrantūra; maģistra grāds; normatīvie dokumenti.*

ANNOTATION

The purpose of this master work is to study out academic study program's of "Library science and information" graduates students opinions about importance of Master of social sciences in library science and information in job market.

The main question of research included investigational aspect – what think graduates about importance of master's degree in job market?

The theoretical background of this study is „pragmatism” and „Social capital theory”.

The research method used in the work - partly structured interviews and focus group interview.

The results of this research give answer - educational requirements to library professionals do not conform with requirements of today's situation. Master's degree has a great importance in job market, but no less important significance has knowledge.

Keywords: *library professionals; education; further education; professional development; master studies; master's degree; normative documentation.*

SATURA RĀDĪTĀJS

APZĪMĒJUMU SARAKSTS	4
IEVADS	5
1. PĒTĪJUMA PROBLĒMAS TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS	10
1.1. Terminu skaidrojumi	10
1.2. Pragmatisms un Sociālā kapitāla teorija (<i>Social capital theory</i>).....	15
1.3. Bibliotekāri kā 21. gadsimta profesionāļi	17
2. BIBLIOTĒKU NOZARES IZGLĪTĪBA LATVIJĀ.....	20
2.1. Bibliotēku nozares izglītības iestādes Latvijā	20
2.2. Bibliotekārie darbinieki ar augstāko izglītību Latvijā.....	21
3. IZPĒTES PAKĀPES ANALĪZE	25
4. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA	39
4.1. Pētījuma stratēģija – kvalitatīvs pētījums.....	39
4.2. Izlases veidošanas principi.....	40
4.3. Daļēji strukturēto interviju analīzes metodoloģija.....	41
4.4. Fokusgrupas diskusijas analīzes metodoloģija	44
4.5. Statistikas datu analīzes metodoloģija.....	45
4.6. Pamatotā teorija (<i>Grounded Theory</i>)	46
5. PĒTĪJUMA REZULTĀTI	49
5.1. Statistikas dati par maģistra studiju programmu absolventiem un situāciju darba tirgū.....	49
5.2. Daļēji strukturēto interviju rezultāti	53
5.3. Fokusgrupas diskusijas rezultāti.....	77
DISKUSIJA.....	83
SECINĀJUMI	87
IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI.....	91
PIELIKUMI	97
1.pielikums. Interviju transkripti ar absolventiem, kuri strādā bibliotēkās	98
2. pielikums. Interviju transkripti ar studentiem, kuri nestrādā bibliotēkās.....	112
3. pielikums. Interviju transkripti ar studentiem, kuri strādā bibliotēkās.....	114
4. pielikums. Fokusgrupas intervijas transkripts.....	120

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

ASV – Amerikas Savienotās Valstis

LNB – Latvijas Nacionālā bibliotēka

MK – Ministru Kabinets

SZF – Sociālo zinātņu fakultāte

UDK – Universālā Decimālā klasifikācija

IEVADS

Temata aktualitāte, norobežojums

Šī maģistra darba temats ir „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*”, un tā izvēles pamatā ir nepieciešamība pētīt un atklāt, kāda izglītība un profesionālā kvalifikācija ir nepieciešama bibliotekārajiem darbiniekiem, kā arī, cik liela nozīme darba tirgū ir maģistra grādam.

Mūsdienu informācijas sabiedrībā, kad svarīga nozīme tiek piešķirta informācijas apstrādei un izplatīšanai, izmantojot informācijas tehnoloģijas, efektīvu bibliotekāro procesu veikšanai ir vajadzīgi augsti kvalificēti un izglītoti informācijas speciālisti ar pilnu augstāko izglītību – maģistra grādu, kuri ir starpnieki starp bibliotēkas tradicionālajiem un digitālajiem resursiem un to lietotājiem.

Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (12) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amata ieņemšanai nepieciešamo izglītību” (46).

Maģistra darbs neietver arī zināšanu un prasmju analīzi, kas ir nepieciešamas augsti kvalificētiem bibliotēku darbiniekiem. Maģistra darba temata norobežojums ietver pētāmo aspektu par speciālistiem ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū, kā iegūtais maģistra grāds ir palīdzējis veidot jaunajiem speciālistiem profesionālo karjeru.

Problēmsituācija un pētījuma problēma

Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā ik gadu studijas pabeidz noteikts skaits absolventu. Daudzi absolventi, pateicoties iegūtajam maģistra grādam, atrod darbu nozarē, taču aktuāla problēma ir tā, ka daudzi absolventi tomēr nespēj atrast darbu nozarē un strādā ar bibliotēku jomu nesaistītā darbā.

Ministru Kabineta noteikumos Nr. 371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amata ieņemšanai nepieciešamo izglītību” (46) ir noteikts bibliotēkas darbam nepieciešamais darbinieku skaits un izglītības prasības.

Tomēr šīs prasības ir formulētas ļoti neskaidri, minēta tikai „augstākā izglītība bibliotēku darba jomā”, kas pašlaik ietver gan koledžas izglītību, gan bakalaura un maģistra grādu. Šie noteikumi pieļauj, ka nozarē var strādāt arī darbinieki bez nozares izglītības, kuri apguvuši tikai 36 stundu tālākizglītības kursus.

Ir nepieciešami grozījumi esošajos normatīvajos dokumentos, kas sakārtotu un precizētu izvirzītās izglītības prasības. Grozījumos būtu vēlams iestrādāt izmaiņas, kuras

noteiktu, kādiem bibliotēkas darbinieku amatiem ir nepieciešams maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Maģistra darba pētījuma problēmjautājumi ir šādi:

- 1) Kāda ir situācija bibliotēku nozares darba tirgū?
- 2) Kā ir veidojušās maģistru programmas absolventu profesionālās karjeras?
- 3) Vai maģistra grāds paver plašākas profesionālās karjeras iespējas?

Izpētes pakāpe. Novitāte

Līdz šim nav veikti pētījumi, kuros būtu pētīta maģistra grāda nozīme darba tirgū. Nav pētīts arī, kas notiek ar Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventiem pēc maģistra grāda iegūšanas.

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā pēdējos desmit gados ir aizstāvēti 13 noslēguma darbi par dažādiem ar bibliotēku darbinieku izglītību un profesionālo kvalifikāciju saistītiem tematiem.

Maģistra darbā analizēti trīs Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā aizstāvēti bakauru darbi un 17 ārzemju pētījumi par bibliotēku nozares izglītības jautājumiem.

Pētījuma mērķi un uzdevumi

Maģistra darba mērķis ir noskaidrot akadēmiskās maģistra studiju programmas „Bibliotēkzinātne un informācija” absolventu un esošo studentu viedokļus par maģistra grāda nozīmi darba tirgū un par nozares normatīvajiem dokumentiem, kuri nosaka izglītības prasības nozares speciālistiem.

Lai sasniegtu maģistra darbā izvirzīto mērķi, tika izvirzīti šādi uzdevumi:

- 1) Par pētījuma teorētisko bāzi izmantot pragmatismu un Sociālā kapitāla teoriju (*Social capital theory*).
- 2) Atlasīt un analizēt Latvijas un ārzemju pētījumus par prasībām bibliotēku darbinieku izglītībai un bibliotēku darbinieku profesionālo karjeru saistībā ar maģistra grādu.
- 3) Aplūkot Latvijas normatīvos dokumentus, kuri nosaka izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem un nepieciešamo darbinieku skaitu.
- 4) Pētniecības procesā veikt statistikas dokumentu analīzi, kuri raksturo datus par absolventiem ar augstāko bibliotekāro izglītību pēdējo 18 gadu laikā.
- 5) Intervēt informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras pirmā un otrā kursa studentus, kā arī nodaļas absolventus, kuri strādā un nestrādā nozarē.
- 6) Kā pētījuma stratēģiju izmantot Bārniņa Gleizera (*Barney Glaser*) un Anselma Strausa (*Anselm Strauss*) „Pamatoto teoriju (*Grounded Theory*)”.

7) Apkopot iegūto informāciju un datus.

8) Izdarīt secinājumus.

Pētījuma objekts

Bibliotekārā augstākā izglītība un maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Pētījuma priekšmets

Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras esošo un bijušo studentu viedoklis par maģistra grāda nozīmi darba tirgū un normatīvajos dokumentos norādītajām izglītības prasībām bibliotēku darbiniekiem.

Hipotēze

Pētījumā tika izmantota „Pamatotā teorija”, kura nosaka to, ka pētījuma hipotēze tiek izveidota, iegūstot empīriskos datus un apkopojot rezultātus. Pēc iegūtajiem rezultātiem pētījumā tiek izvirzīta šāda hipotēze:

Mazāk nekā puse no Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistru programmas absolventiem strādā bibliotēku nozarē.

Absolventu viedoklis par iegūtā maģistra grāda nozīmi darba tirgū ir atkarīgs no tā, cik veiksmīgi ir izveidojusies konkrētā absolventa profesionālā karjera.

Maģistra grādam darba tirgū ir liela nozīme, bet ne mazāk svarīga nozīme ir maģistrantūrā iegūtajām zināšanām un to pielietošanai jebkurā darba jomā.

Teorētiskā bāze

Darba teorētiskajā bāzē ir izmantots pragmatisms un Sociālā kapitāla teorija.

Pragmatisms ir filozofijas tradīcija, kurai par pamatu ir uzskats, ka praktiskās sekas nosaka atziņu patiesumu un it sevišķi no šo seku lietderības viedokļa. Pragmatisma pamatlicējs ir ASV filozofs Čārlzs Sānderss Pīrss (*Charles Sanders Peirce*), un pragmatismu tālāk attīstīja Viljamss Džeimss (*William James*) un Djūijs Džons (*Dewey John*) (45).

Pragmatisms uzsver, ka idejas, kuras var asimilēt, kuras var uzskatīt par derīgām, kuras var apstiprināt, kuras var pārbaudīt, ir patiesas. Tās idejas, kuras nevar pārbaudīt praksē, ir nepatiesas un nederīgas. Ar idejām notiek patiesas lietas. Ideja kļūst par patiesību tad, kad tā ir radusies no patiesiem, uzticīgiem un precīziem notikumiem (33).

Kā atzīmējusi Jana Dreimane, mūsdienās bibliotēkas netiek atzītas par pašsaprotamām vērtībām. Ņemot vērā pragmatisma uzskatus, bibliotēkai ir vērtība tikai tad, ja tā var sniegt lietotājiem reālu un noderīgu labumu. Šo labvēlīgo sociālo kontaktu bibliotēkai ar tās lietotāju palīdz nodibināt, piemēram, izglītots speciālists ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā (22).

Viens no **Sociālā kapitāla teorijas** autoriem Džeimss S. Kolemens (*James S. Coleman*) uzskata, ka sociālais kapitāls, piemēram, cilvēku iegūtā formālā vai neformālā

izglītība, zināšanas, prasmes ir viens no vērtīgākajiem resursiem līdzās citiem resursiem. Ikvienā institūcijā, piemēra, bibliotēkā ļoti svarīgs aspekts bibliotēkas veiksmīgai darbībai ir cilvēkkapitāls jeb bibliotēkas darbinieki, kuri ir profesionāļi savā nozarē un ir ieguvuši noteikta veida formālo izglītību (66).

Pētniecības metodes

Pētījums „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ir kvalitatīvs pētījums, kurā tiek izmantotas kvalitatīvās pētniecības metodes – daļēji strukturētās intervijas, fokusgrupas diskusija. Lai iegūtu priekšstatu par to, cik maģistru programmas absolventu strādā bibliotēku nozarē, izmantota arī statistisko datu analīze. Pētījumu datu apkopošanai un analīzei tiek izmantota Pamatotās teorijas nepārtrauktās salīdzināšanas metode.

Empīriskā bāze

Ar interviju un fokusgrupas diskusiju palīdzību ir noskaidroti bibliotēkzinātnes un informācijas studiju nodaļas maģistrantūras studentu un absolventu viedokļi par maģistra grāda nozīmi profesionālās karjeras veidošanā, kā arī par grozījumiem Latvijas normatīvajos dokumentos. Ir analizēti bibliotēku statistikas dati par nozarē strādājošo izglītību.

Pētījuma empīrisko bāzi veido:

- 1) Intervijas ar absolventiem, kuri strādā bibliotēkā.
- 2) Intervijas ar absolventiem, kuri nestrādā bibliotēkā.
- 3) Intervijas ar esošajiem studentiem, kuri nestrādā bibliotēkā.
- 4) Intervijas ar esošajiem studentiem, kuri strādā bibliotēkā.
- 5) Esošie studenti, kuri ieguvuši izglītību citā nozarē un strādā bibliotēkā.

Darba praktiskā nozīme

Pētījums sniegs ieskatu normatīvo dokumentu neatbilstībai reālajai nozares situācijai, kā arī ieskatu tajā, kā veidojas speciālistu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas, un ko par maģistra grādu domā paši Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistratūras studenti.

Maģistra darba struktūra

Maģistra darbs ietver anotāciju latviešu un angļu valodā, satura rādītāju, apzīmējumu sarakstu. Ievadā tiek atspoguļoti pētījuma programmas elementi.

Pirmā nodaļa ietver terminu skaidrojumu un darba teorētisko pamatojumu.

Otrajā nodaļā tiek raksturota bibliotēku nozares izglītība Latvijā.

Trešajā nodaļā tiek raksturota izpētes pakāpe - tiek analizēti gan Latvijas, gan ārzemju pētījumi.

Ceturtā nodaļa ietver pētījuma metodoloģijas aprakstu.

Piektajā nodaļā tiek atspoguļota interviju, fokusgrupas diskusijas analīze un statistikas datu rezultāti.

Diskusijas daļā iegūtie rezultāti tiek salīdzināti ar citu pētījumu rezultātiem un interpretēti.

Pētījuma beigās tiek apkopoti svarīgākie secinājumi.

Maģistra darbu noslēdz izmantoto informācijas avotu saraksts un pielikumi.

1. PĒTĪJUMA PROBLĒMAS TEORĒTISKAIS PAMATOJUMS

Bibliotēkas galvenā funkcija ir sabiedrības sociālās un kultūras atmiņas saglabāšana un tālāknodošana. Diemžēl bibliotekāra profesija Latvijā joprojām nav izteikti prestiža. Taču ar prieku var konstatēt to, ka atsevišķos gadījumos un situācijās, sabiedrība spēj novērtēt izglītotu, zinošu un atsaucīgu bibliotekāru. Ārzemēs bibliotekāra profesijai ir augstāks prestižs. Tas it īpaši ir palielinājies pēdējos desmit gados, jo informācijas paliek arvien vairāk, un ir nepieciešami zinoši speciālisti, kas palīdzētu tajā orientēties. Būtiski pieaug bibliotēkas kā informācijas iestādes loma, tāpēc bibliotekāriem jāapgūst jaunās informācijas tehnoloģijas. Arī tālākizglītībai, profesionālajai pilnveidei un mūžizglītībai ir nozīmīga loma – tā ir bibliotēku nākotnes pastāvēšanas garantants (8).

1.1. Terminu skaidrojumi

Šajā apakšnodaļā tiks apskatīti izglītības un ar to saistītie termini dažādos informācijas avotos. Tā kā ar izglītību ir saistīti daudzi termini, tad analīzei tika izvēlēti vairāki terminu skaidrojumi, svarīgākie no tiem – „izglītība” un „bibliotekārs”.

„Latvijā bibliotekāro augstāko izglītību var iegūt Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes nodaļā Latvijas Universitātē, kas nodrošina augstāko akadēmisko izglītību bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmās (bakalauri/maģistri) un bibliotēku darbinieku tālākizglītību Bibliotēku darbinieku tālākizglītības centrā” (57, 95. lpp.).

Pabeidzot jeb absolvējot universitāti, bijušais students saņem grādu jeb „zinātnes darbinieka vai mācītspēka pakāpi” (63, 255. lpp.). Absolvējot universitāti jeb „augstākās izglītības iestādē, kurā studenti mācās, lai iegūtu akadēmiskos grādus, augstāko profesionālo izglītību un veiktu zinātnisko darbu” (57, 214. lpp.), absolvents saņem diplomu jeb „oficiālu apliecību par mācību iestādes beigšanu un noteiktas specialitātes iegūšanu, un par zinātniskā grāda, nosaukuma piešķiršanu” (63, 158. lpp.). Diploms (*diploma*) parasti ir akreditēts, oficiāli atzīts (*accredited*), kas nozīmē vispāratzītu standartu, lai nodrošinātu labas apmācības un izglītību. Atzinīgo novērtējumu parasti dod neatkarīga profesionāļu organizācija (19).

”Tādējādi absolvents kļūst par speciālistu jeb „cilvēku ar labām un dziļām zināšanām, iemaņām, prasmi (kādā nozarē), ar lielu pieredzi, piemēram, kādā darbā” (63, 741. lpp.). Speciālists strādā noteiktā profesijā (*profession*) jeb „darbā, kurā nepieciešama piemērota izglītība” (57, 184. lpp.). Speciālists darbojas arī konkrētā specialitātē jeb „darba, darbības nozarē, kurā nepieciešamas īpašas zināšanas, iemaņas, īpašas prasmes”. (63). Speciālists

bibliotēkzinātnes jomā var kļūt arī par informācijas speciālistu (*information specialist*) jeb „informācijas pārvaldībā apmācītu darbinieku” (57,126. lpp.).

Augstāko izglītību var iegūt koledžā jeb augstākajā izglītības iestādē, kurā var iegūt augstāka līmeņa izglītību nekā vidusskolā (19). Universitātē atšķirībā no koledžas iegūst augstāko izglītību (*higher education*), kur sagatavo augstas kvalifikācijas speciālistus. „Izšķir augstāko profesionālo un augstāko akadēmisko izglītību. Augstākās profesionālās izglītības sistēma sagatavo augsti kvalificētus speciālistus sabiedriskai dzīvei un dažādām tautsaimniecības nozarēm. Augstākās akadēmiskās izglītības uzdevums ir sagatavot speciālistus radošam darbam dažādās zinātnes nozarēs. Personām, kas apguvušas konkrētu akadēmiskās izglītības programmu, piešķir akadēmisko grādu (piemēram, bakalaurs, maģistrs), izsniedzot atbilstošu diplomu. Augstāko profesionālo izglītību ieguvušajiem piešķir diplomu atbilstoši specialitātei” (3).

Topošos augsta līmeņa bibliotekāros speciālistus sagatavo Sociālo zinātņu fakultātē jeb „augstskolas struktūrvienībā, kurā sagatavo noteikta virziena vai virzienu speciālistus” (63,213. lpp.).

Pēc augstskolas absolvēšanas jeb izglītības iestādes beigšanas, absolvents iegūst kvalifikāciju, kura raksturo jaunā speciālista profesionalitātes līmeni. Kvalifikācija (*qualification*) tiek definēta kā: „kvalificētība, sagatavotība kāda darba veikšanai, dienesta pildīšanai, iedalīšana noteiktā grupā, kategorijā, veidā” (63, 417. lpp.). Kvalifikācija ir arī „pierādījums, ka persona ir nokārtojusi eksāmenus vai sasniegusi noteiktu prasmes līmeni” (57,144. lpp.).

Pēc kvalifikācijas iegūšanas jaunais speciālists var strādāt bibliotēkā jeb „kultūras un izglītības iestādē, kādas organizācijas, iestādes daļā, kas krāj, apstrādā un glabā iespieddarbus (arī rokrakstus, mikrofilmas, skaņu ierakstus u.tml.) un tos izsniedz lasītājiem. Bibliotēka (*library*) ir grāmatu krājums (parasti sistematizēts) sabiedriskai vai personiskai lietošanai” (63,102. lpp.). Bibliotēka ir arī „grāmatu, dokumentu, laikrakstu, audiovizuālo materiālu krājums, ko uztur un organizē, lai cilvēki varētu tos lasīt uz vietas bibliotēkā vai arī ņemt uz mājām abonementā” (57, 93.lpp.).

Bibliotēkā strādā bibliotekārs jeb „bibliotēkas darbinieks, kas pārzina grāmatu krājumu un izsniedz grāmatas lasīšanai” (63,102. lpp.). Bibliotekārs (*librarian*) ir „persona, kuras pārziņā ir bibliotēka un kas ir apmācīta bibliotēku darbā un strādā bibliotēkā” (57, 94. lpp.). Bibliotēkās strādā dažādi bibliotekāri jeb bibliotēkas darbinieki, piemēram:

1) „**Nozares bibliotekārs** (*subject librarian*) ir bibliotekārs, kurš ir speciālists noteiktā nozarē” (57, 94. lpp.).

- 2) „**Publiskās bibliotēkas bibliotekārs** (*public librarian*) ir apmācīts informācijas darbinieks publiskās bibliotēkas dienestā” (57, 186. lpp.).
- 3) „**Skolas bibliotekārs** (*school librarian*) ir īpašas kvalifikācijas bibliotekārs, kas pieņemts darbā, lai vadītu skolas resursu centru vai bibliotēku” (57, 201. lpp.).
- 4) „**Skolotājs - bibliotekārs** (*teacher librarian*) ir persona, kas ir divējādi kvalificēta – gan kā skolotājs, gan kā bibliotekārs” (57, 201. lpp.).
- 5) „**Speciālās bibliotēkas bibliotekārs** (*special librarian*) ir kvalificēts bibliotekārs, kas nodarbināts speciālajā bibliotēkā” (57, 202. lpp.).
- 6) „**Bibliotekāra asistents** (*library assistant*) ir persona, kas strādā bibliotēkā kā palīgs un nav kvalificēta kā bibliotekārs” (57, 226. lpp.).
- 7) „**Profesionāls bibliotekārais darbinieks** ir bibliotēkā strādājoša persona, kas ieguvusi izglītību bibliotēkzinātnes un/vai informācijas zinātnē un kuras darba pienākumu pildīšanai nepieciešamas profesionālas zināšanas” (29).
- 8) „**Citas specialitātes darbinieks**” ir bibliotēkas darbinieks, kas ieguvis izglītību citā (ne bibliotēkzinātnes un/vai informācijas zinātnes disciplīnā)” (29).

Taču, lai strādātu bibliotēkā par augsta līmeņa speciālistu ir vajadzīga augstākā izglītība, ko var iegūt Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes nodaļā Latvijas Universitātē. Šajā nodaļā var iegūt akadēmiskos grādus. Akadēmisko grādu definējumi dažādos informācijas avotos mazliet atšķiras. Piemēram:

Akadēmiskais grāds „bakalaura” „*Svešvārdu vārdnīcā*” tiek definēts kā „zemākais akadēmiskais grāds, ko piešķir pēc augstskolas beigšanas un bakalaura darba aizstāvēšanas. Bakalaura dažās valstīs ir akadēmiskais grāds, ko iegūst, beidzot vidusskolu” (63, 90.lpp.).

Bet grāmatā „*Discovering careers for your future*” bakalaura grāds (*bachelor's degree*) tiek definēts kā akadēmiskā pakāpe vai nosaukums zinātniskajam grādam, kuru ir ieguvusi persona, kas ir absolvējusi četru gadu ilgu studiju programmu koledžā vai universitātē (19).

Savukārt Akadēmiskajā terminu datu bāzē „*AkadTerm*”, bakalaura tiek definēts kā „pirmā zinātniskā pakāpe (akadēmiskais grāds), kuru piešķir pēc augstskolas pabeigšanas” (3).

Universitātē bakalaura grādu (*bachelor's degree*) vēlas iegūt bakalaurants (*undergraduate*) jeb „universitātes students, kas studē, lai iegūtu pirmo grādu” (57, 91. lpp.).

Bakalaura grādu bakalaurants iegūst bakalaurantūrā jeb „bakalauru gatavošanas sistēmā augstskolās” (63, 150. lpp.).

Pēc bakalaura grāda iegūšanas, bakalaurants var studēt tālāk maģistrantūrā jeb „maģistru gatavošanas sistēmā augstskolās, studiju posmā, kas nepieciešams maģistra akadēmiskā grāda iegūšanai” (63,450. lpp.).

Maģistrantūrā students var iegūt maģistra grādu jeb maģistru, kas ir „akadēmiskais grāds (nākamais pēc bakalaura grāda)” (63, 450. lpp.). Maģistrantūras studijās studentu sauc par maģistrantu. Piemēram:

1) „Maģistrants” „*Svešvārdu vārdnīcā*” tiek definēts kā „persona, kas studē maģistrantūrā un vēl nav aizstāvējusi maģistra darbu” (63, 450 . lpp.).

2) Bet Džanetas Stīvensones „*Bibliotēku un informācijas pārvaldība : angļu-latviešu un latviešu-angļu terminu skaidrojošā vārdnīcā*”, maģistrants tiek definēts kā „students, kas jau ir ieguvis pirmo grādu un studē, vai veic pētniecības darbu augstākajā līmenī” (57,151. lpp.).

Pēc maģistrantūras absolvēšanas, students var studēt doktorantūrā jeb „zinātņu doktoru gatavošanas sistēmā pētniecības iestādēs un augstskolās” (63, 166. lpp.).

Doktorantūrā studē doktorants jeb „zinātnieks, augstskolas mācībspēks, kas izstrādā un gatavojas aizstāvēt doktora disertāciju” (63, 166. lpp.).

Pēc disertācijas veiksmīgas aizstāvēšanas, persona iegūst doktoru jeb „zinātniskais grāds, kuru iegūst, nokārtojot noteiktus eksāmenus, uzrakstot un aizstāvot zinātnisku darbu (disertāciju). Dažās zemēs ir vēl otrā doktora pakāpe — habilitēts doktors, ko iegūst pēc nozīmīga zinātniska darba izstrādāšanas un aizstāvēšanas” (3).

„Doktors ir zinātniskais grāds, ko piešķir personai, kas aizstāvējusi atbilstošu (doktora) disertāciju. Doktors ir persona, kam piešķirts šis grāds (63, 166. lpp.).

„Doktora grāds (*doctorate*) ir augstākā akadēmiskā pakāpe, kuru persona iegūst absolvējot universitāti. Doktora grādu var iegūt tad, ja ir iepriekš ir iegūts maģistra grāds (19)”.

Gan bakalaura, gan maģistra, gan doktora grāds ietilpst augstākās izglītības sistēmā. Bet kā tiek definēts pats termins „izglītība”?

Akadēmiskajā terminu datu bāzē „*AkadTerm*”, izglītība tiek definēta kā „darbību, pasākumu kopums, kas tiek īstenots dažādu veidu un pakāpju mācību iestādēs, kā arī iegūtās zināšanas, mācoties un pabeidzot dažādas mācību iestādes” (3).

„*Terminoloģijas portālā*” izglītība tiek definēta kā „mērķtiecīgi organizēta sabiedrības vēsturiskās pieredzes, kultūrvērtību apgūšanas, pārmantošanas, sistematizētu zināšanu un prasmju apguves, personības īpašību, pārliecību, attieksmju un vērtību veidošanas un veidošanās joma, atbilstošu praktisku darbību kopums un rezultāts” (64).

Savukārt „*Izglītības likumā*” izglītība tiek definēta kā „sistemizētu zināšanu un prasmju apguves un attieksmju veidošanas process un tā rezultāts. Izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību. Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju kopums” (32).

Turpat „*Izglītības likumā*” tiek definēti ar „*izglītību*” saistītie termini:

- 1) „**Augstākā izglītība**” - izglītības pakāpe, kurā pēc vidējās izglītības iegūšanas notiek zinātnē vai mākslā, vai arī zinātnē un mākslā pamatota personības attīstība izraudzītajā akadēmisko vai profesionālo, vai akadēmisko un profesionālo studiju novirzienā, kā arī sagatavošanās zinātniskai vai profesionālai darbībai.
- 2) „**Formālā izglītība**” - sistēma, kas ietver pamatizglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments.
- 3) „**Neformālā izglītība**” - ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.
- 4) „**Akadēmiskā izglītība**” - zinātņu teorētisko pamatu studijas un to rezultāts.
- 5) „**Profesionālā izglītība**” - praktiska un teorētiska sagatavošanās darbībai noteiktā profesijā, profesionālās kvalifikācijas ieguvei un pilnveidei.
- 6) „**Tālākizglītība**” - iepriekš iegūtās izglītības turpināšana un profesionālās meistarības pilnveidošana atbilstoši konkrētās profesijas prasībām.
- 7) „**Izglītības dokuments**” - dokuments, kas apliecina personas iegūto izglītību atbilstoši noteiktai izglītības pakāpei, veidam un programmai vai šīs izglītības daļēju apgūšanu.
- 8) „**Izglītības pakāpe**” - nobeigts izglītības posms, kas ietver organizētu un secīgi īstenotu izglītības ieguvu.
- 9) „**Izglītības iestāde**” - valsts, pašvaldību vai citu juridisko vai fizisko personu dibināta iestāde, kuras uzdevums ir izglītības programmu īstenošana, vai komercsabiedrība, kuram izglītības programmu īstenošana ir viens no darbības veidiem.
- 10) „**Izglītības pakāpe**” - nobeigts izglītības posms, kas ietver organizētu un secīgi īstenotu izglītības ieguvu.
- 11) „**Izglītības programmas akreditācija**” - tiesību iegūšana izglītības iestādei izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu. Akreditācijas gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti” (32).

12) „*Nozares izglītība*” - izglītība, kas nepieciešama tipisko bibliotekāro procesu īstenošanai darbam bibliotēkās (amatiem – bibliotekārs, bibliogrāfs, galvenais bibliotekārs u.tml.)” (31).

1.2. Pragmatisms un Sociālā kapitāla teorija (*Social capital theory*)

Pragmatisms ir filozofijas tradīcija, kurai par pamatu ir uzskats, ka praktiskās sekas nosaka atziņu patiesumu un it sevišķi no šo seku lietderības viedokļa. Pragmatisma pamatlicējs ir ASV filozofs Čārlzs Sānderss Pīrss (*Charles Sanders Peirce*), un pragmatismu tālāk attīstīja Viljamss Džeimss (*William James*) un Djūijs Džons (*Dewey John*) (45).

Filozofijas virziena „pragmatisms” pamatā ir uzskats, ka idejas, kuras var asimilēt, kuras var uzskatīt par derīgām, kuras var apstiprināt, kuras var pārbaudīt, ir patiesas. Tās idejas, kuras nevar pārbaudīt praksē, ir nepatiesas un nederīgas. Ar idejām notiek patiesas lietas. Ideja kļūst par patiesību tad, kad tā ir radusies no patiesiem, uzticīgiem un precīziem notikumiem (33).

Maģistra grādam ir nozīme, un to parāda darba devēju augstās prasības pēc bibliotekārajiem speciālistiem ar maģistra grādu. Šo patiesību var pārbaudīt un redzēt praksē, tātad ideja un fakts, ka ir nepieciešami izglītoti speciālisti ar augstāko izglītību, ir patiesi. Darba devējs pieņem darbā tikai izglītotu un augsti kvalificētu speciālistu, tātad kā pragmatisms uzskata, ka dzimusi patiesa ideja, kuru var pārbaudīt un redzēt no pārbaudāmiem un patiesiem notikumiem gan darba tirgū, gan nozarē. Darba tirgū nepieciešami speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā ir praksē pārbaudāmas idejas un notikumi. Šī iemesla dēļ maģistra darbā par teorētisko bāzi kalpo filozofijas virziens „pragmatisms” un Sociālā kapitāla teorija (*Social capital theory*), lai palīdzētu nostiprināt pētījumā izvirzīto hipotēzi: „*Patlaban spēkā esošie normatīvie dokumenti, kuri nosaka izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem, neatbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai. Maģistra grādam darba tirgū ir liela nozīme, bet ne mazāk svarīgāka nozīme ir maģistrantūrā iegūtajām zināšanām un to pielietošanai jebkurā darba jomā*”. Ar Sociālā kapitāla teorijas un pragmatisma palīdzību var pārbaudīt, vai tiešām izglītots speciālists ir nenovērtējams cilvēkresurss.

Čārlzs Sānderss Pīrss (*Charles Sanders Peirce*) izveidoja jēdzienu „pragmatisms”, lai raksturotu ar šī jēdziena palīdzību filozofisku pieeju. Sengrieķu valodā „pragma” nozīmē darbība. Viņš uzskatīja, ka praktiskie rezultāti ir tie, kuri nosaka idejas nozīmi, patiesību un vērtību. „Paties” pragmatisms ir tas, kurš ir pētnieku kopā pieņemts, verificējams un praktisks (58). „Patiesība atšķiras no meliem vienkārši ar to, ka uz patiesību balstīta darbība aizved pie mērķa, uz kuru mēs tiecamies, nevis projām no tā” (39, 374. lpp.).

Izglītoti speciālisti bibliotēkzinātnē, kuri ir ieguvuši maģistra grādu, ir saistīti ar pragmatismu jeb darbību. Lai cilvēks kļūtu par izglītotu speciālistu ar augstāko bibliotekāro izglītību, viņam noteikts laika periods ir jāpavada augstskolā, kurā viņš izglītojas un top par jauno speciālistu. Svarīgs ir studiju procesā ieguldītais laiks un kvalitāte, kura laikā students (maģistrants) top par pieprasītu jauno speciālistu.

Viļjams Džeimss (*William James*) ir arī viens no pragmatisma autoriem. Viņš uzskata, ka pragmatisma pamatideja slēpjas tajā, ka notikumi ir jāanalizē un jāvērtē nevis pēc pagātnes notikumiem, bet raugoties nākotnes vīzijās. Cilvēku izteikumu nozīme ir meklējama īpašos notikumu rezultātos, kuri ir radušies un pierādāmi, par pamatu ņemot praktisko darbības pieredzi, kuru cilvēki ir ieguvuši, piemēram, praktiski strādājot bibliotēkā un gūstot noteiktu darba pieredzi, kas veido cilvēka jeb bibliotēkas darbinieka uzskatu par bibliotekāro jomu.

Bibliotēku darbību var raksturot ar Sociālā kapitāla teorijas (*Social capital theory*) palīdzību, kuras rašanās sākums meklējams Amerikas Savienotajās Valstīs. Lai sabiedrība spētu kopīgi veikt dažādus uzdevumus un gūt panākumus, ir nozīmīgi, ja cilvēki prot strādāt kopā kolektīvu mērķu sasniegšanai (56).

Sociālā kapitāla teorijas autori ir Pjērs Burdjē (*Pierre Bourdieu*), Džeimss S. Kolemens (*James S. Coleman*), Roberts D. Putnams (*Robert D. Putnam*).

Sociālā kapitāla teoriju ir attīstījuši daudzi zinātnieki, bet par tās pamatlicējiem tiek uzskatīti Pjērs Burdjē (*Pierre Bourdieu*), Džeimss S. Kolemens (*James S. Coleman*), Roberts D. Putnams (*Robert D. Putnam*). Viņi uzskata, ka teorija palīdz veidot veiksmīgu komunikāciju starp dažādiem cilvēkiem un bibliotēku darbiniekiem. Sociālā kapitāla teorija pastāv jau ļoti ilgi. Tās pirmsākums meklējams tālā pagātnē, kad cilvēki vēl dzīvoja mazās grupiņās. Šiem cilvēkiem nekas cits neatlika, kā sadarboties un uzticēties viens otram, lai izdzīvotu nežēlīgajā vidē (55) (65).

Jebkuru kapitālu ir samērā viegli novērtēt un empīriski izskaidrot. Šī iemesla dēļ Burdjē uzskata, ka sociālā kapitāla teoriju var izskaidrot praktiski un ka tai ir praktiska ievirze. Daudzos gadījumos sociologi izmanto sociālā kapitāla teoriju, lai pētītu un skaidrotu sociālās nevienlīdzības un atšķirības sabiedrībā, piemēram, kāda ir izveidojusies cilvēku karjera pēc vienas un tās pašas studiju programmas absolvēšanas un viena un tā paša grāda iegūšanas (44).

Viņi uzskata, ka teorija palīdz veidot veiksmīgu komunikāciju starp dažādiem cilvēkiem un bibliotēku darbiniekiem. Sociālā kapitāla teorija pastāv jau ļoti ilgi. Tās pirmsākums meklējams tālās pagātnē, kad cilvēki vēl dzīvoja mazās grupiņās. Šiem cilvēkiem nekas cits neatlika, kā sadarboties un uzticēties viens otram, lai izdzīvotu nežēlīgajā vidē (55) (65).

Sociālo procesu veicinātāja un attīstītāja ir publiskā bibliotēka, kurā atrodas dažādu veidu materiāli. Taču bibliotēka nav tikai materiālu krātuve, bet arī komunikācijas veidotāja starp lietotājiem un bibliotekāriem. Lai šī komunikācija izveidotos pēc iespējas veiksmīgāka, bibliotēkā ir jāstrādā izglītotiem un kvalificētiem bibliotēku speciālistiem, kuri vienīgie lietotājiem var piegādāt un nodot kvalitatīvus bibliotēkas pakalpojumus, krājuma kolekcijas un arī kvalitatīvus sociālos procesus, piemēram, augstā līmenī izveidotus pasākumus, seminārus, izstādes. Lai tiktu radītu pēc iespējas augstāka līmeņa sociālie procesi, bibliotēku darbiniekiem pašiem ir jābūt augsta līmeņa speciālistiem ar daudzām zināšanām, prasmēm un atbilstošu profesionālo kvalifikāciju (15), (26).

Jebkuru kapitālu ir samērā viegli novērtēt un empīriski izskaidrot. Šī iemesla dēļ Burdjē uzskata, ka sociālā kapitāla teoriju var izskaidrot praktiski un ka tai ir praktiska ievirze. Daudzos gadījumos sociologi izmanto sociālā kapitāla teoriju, lai pētītu un skaidrotu sociālās nevienlīdzības un atšķirības sabiedrībā, piemēram, kāda ir izveidojusies cilvēku karjera pēc vienas un tās pašas studiju programmas absolvēšanas un viena un tā paša grāda iegūšanas (44).

Šajā darbā ar sociālā kapitāla teorijas palīdzību tiek pētīti bibliotēkzinātnes un informācijas maģistrantūras absolventu viedokļi par to, vai viņuprāt maģistra grādam ir kāda nozīme darba tirgū un kāda ir izveidojusies viņu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas.

Viens no Sociālā kapitāla teorijas autoriem Džeimss S. Kolemens (*James S. Coleman*) uzskata, ka sociālais kapitāls, piemēram, cilvēku iegūtā formālā vai neformālā izglītība, zināšanas, prasmes ir viens no vērtīgākajiem resursiem līdzās citiem resursiem. Ikvienā institūcijā, piemēra, bibliotēkā ļoti svarīgs aspekts bibliotēkas veiksmīgai darbībai ir cilvēkkapitāls jeb bibliotēkas darbinieki, kuri ir profesionāļi savā nozarē un ir ieguvuši noteikta veida formālo izglītību. Cilvēkkapitāls ir daļa no sociālā kapitāla, jo cilvēks kā resurss un viņa iegūtā izglītība un piemītošās prasmes, ir stipri saistītas (66).

1.3. Bibliotekāri kā 21. gadsimta profesionāļi

Bibliotekāra profesija 19. gadsimtā pateicoties Melvilam Djūijam (*Melvil Dewey*) sāka veidoties par sieviešu profesiju. Ar straujo interneta izplatīšanos, informācija arvien vairāk tiek iekļauta elektroniskā formā, kas no bibliotekāriem pieprasa ļoti labas datorprasmes. Internets ļoti ietekmē informācijas resursus un pakalpojumus, ar kuriem bibliotekārs spēj strādāt un nodot tos lietotājiem, lai tie varētu apmierināt savas informacionālās vajadzības.

Izglītots bibliotekārs zina, kā atrast informāciju, zina, kā savākt, saglabāt, organizēt un izsniegt informāciju, kā atrisināt sarežģītas darba situācijas, kā strādāt un apkalpot dažādus

bibliotēkas lietotājus, ko nozīmē informācijpratība un kā šīs zināšanas nodot citiem. Izglītots bibliotekārs zina, kā strādāt ar elektronisko informāciju un zina par zināšanu būtību. Izglītots bibliotekārs zina un prot gūt labumu no dažādiem informācijas resursiem, piemēram, kādu informāciju var gūt no datu bāzēm. Izglītots bibliotekārs zina, kādā veidā zināšanas un informācija ir saistītas.

Morisa bibliotēka (*Morris Library*) ir Dienvidu Illinoisas Universitātes (*Southern Illinois University*) bibliotēka.

Morisa bibliotēkā (*Morris Library*) Dienvidu Illinoisas Universitātes (*Southern Illinois University*) tika veikts pētījums, kurā tika aptaujāti 362 universitātes studenti par augstskolas bibliotēkas bibliotekāriem nepieciešamo izglītību. Pētījuma rezultāti parādīja to, ka:

- 1) 57% studentu uzskata, ka bibliotekāriem ir nepieciešams bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā;
- 2) 28% studentu uzskata, ka bibliotekāriem ir nepieciešama tikai vidusskolas izglītība vai koledžas izglītība;
- 3) 15% studentu uzskata, ka bibliotekāriem obligāti ir nepieciešams maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā (5).

Arī 21. gadsimtā bibliotekāri kā profesionāļi ir spēcīgs un nozīmīgs spēks, kurš apvieno un satur kopā sabiedrību, saglabājot un atbalstot tolerances, demokrātijas, cilvēktiesību un sabiedrības kopējās atmiņas idejas.

Bibliotekāra profesijas nākotnei ir dažādi prognozējumi. Daudzi uzskata, ka bibliotekārs kā profesija nākotnē ietvers digitalizācijas tendences un tehnoloģiskās inovācijas, piemēram, multimediju resursu attīstību (14).

Grāmatā „*Future Librarianship in Knowledge Society*” labs bibliotekārs tiek definēts šādi: „Labs bibliotekārs ir bibliotēkzinātnes pamats, kurš bibliotēkas misiju un bibliotēkas pakalpojumus padara par realitāti” (7, p. 145).

Secinājumi

- 1) Dažādos informācijas avotos var atrast dažādus terminu skaidrojumus saistībā ar terminiem „izglītība” un „bibliotekārs”. Taču visplašākie terminu skaidrojumi ir pieejami Džanetes Stīvensones „*Bibliotēku un informācijas pārvaldība : angļu-latviešu un latviešu-angļu terminu skaidrojošā vārdnīcā*” un „Izglītības likumā”.
- 2) Sociālā kapitāla teorija veicina sadarbību bibliotēkās starp atšķirīgām cilvēku grupām, un veido bibliotēku par sociāli pieejamu un ērtu vietu visiem bibliotēkas lietotājiem, kuri ir atnākuši uz bibliotēku, lai saņemtu izglītota un profesionāla speciālista palīdzību.

- 3) Pragmatisms norāda, ka patiesas un derīgas ir tās idejas, kuras var pārbaudīt. Piemēram, vai maģistra grādam tiešām ir liela nozīme darba tirgū, var redzēt, pētot, kā maģistra grāda ieguvējiem ir izdevies izveidot profesionālo karjeru pateicoties maģistra grādam.

2. BIBLIOTĒKU NOZARES IZGLĪTĪBA LATVIJĀ

Šajā nodaļā tiek aplūkotas Latvijas izglītības iestādes, kuras piedāvā iegūt augstāko bibliotekāro izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā, kā arī bibliotekārie darbinieki ar augstāko izglītību Latvijas bibliotēkās.

2.1. Bibliotēku nozares izglītības iestādes Latvijā

Par akadēmiskās bibliotekārās izglītības aizsākumu var uzskatīt 20. gadsimta 60. gadus, kad bija pagājuši vairāki gadi kopš Otrā Pasaules kara beigām. Kopš 2007. gada ir pagājuši 66 gadi, kad Latvijā tika uzsākta akadēmiskā bibliotekārā izglītība. Latvija bija viena no pirmajām valstīm Eiropā, kura 1947. gadā uzsāka augstākās bibliotekārās izglītības izveidošanu.

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā var iegūt akadēmisko līmeni, lai kļūtu par labi sagatavotu informācijas un bibliotēkzinātnes speciālistu (28).

Nodaļa garantē studiju iespējas šādās akreditētās studiju programmās:

1) Akadēmiskā bakalaura studiju programma „Informācijas pārvaldībā” (akreditēta līdz 2016. gadam). Programma sniedz zināšanas bibliotēkzinātnē un informācijā un zināšanas, kur iegūt informāciju par to. Tajā var iegūt 6. līmeņa (bakalaura) izglītību. Pabeidzot šo programmu, persona iegūst sociālo zinātņu bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā (6);

2) Akadēmiskā maģistra studiju programma „Bibliotēkzinātnē un informācijā” (akreditēta līdz 2016. gadam). Programma iemāca strādāt ar lielo informācijas daudzumu un novērtēt daudzveidīgos informācijas avotus. Tajā var iegūt 7. līmeņa (maģistra) izglītību. Pabeidzot šo programmu, persona iegūst sociālo zinātņu maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā (41);

3) Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programma „Dokumentu un arhīvu pārvaldība” (akreditēta līdz 2017. gadam). Programma piedāvā iespēju iegūt 5. līmeņa profesionālo kvalifikāciju „dokumentu sistēmu vadītājs” (52);

4) Latvijas Universitātē var iegūt 8. līmeņa izglītību bibliotēkzinātnē doktora studiju programmā „Komunikācijas zinātne”.

Latvijas Kultūras koledža piedāvā apgūt studiju programmu „Bibliotēku informācijas speciālists ar specializāciju bibliotēku informācijas speciālists”. Studiju programma tika izveidota tādēļ, lai sagatavotu izglītotus un profesionālus speciālistus darbam dažādās valsts

institūcijās. Studiju programma piedāvā iegūt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību nepilna laika studijās un ceturtā līmeņa profesionālās kvalifikācijas piešķiršanu. Tā sniedz studentiem ieskatu mūsdienu bibliotekārajos procesos un informācijas vidē. Pēc studiju absolvēšanas studijas var turpināt Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes bakalaura studiju programmā „Informācijas pārvaldība”. Programma ir akreditēta līdz 2016. gadam (10).

Latvijas Kultūras koledža piedāvā apgūt arī otru studiju programmu „Bibliotēku informācijas speciālists ar specializāciju izglītības iestādes bibliotekārs”. Studiju programma tika izveidota tādēļ, lai sagatavotu izglītotus un profesionālus speciālistus darbam izglītības iestāžu bibliotēkās. Studiju programma piedāvā iegūt pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību nepilna laika studijās. Tā sniedz studentiem ieskatu mūsdienu bibliotekārajos procesos un informācijas vidē izglītības iestāžu bibliotēkās. Pēc studiju absolvēšanas studijas var turpināt Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes bakalaura studiju programmā „Informācijas pārvaldība” vai arī strādāt dažādu izglītības institūciju bibliotēkās. Programma ir akreditēta līdz 2016. gadam (11).

„Saskaņā ar Ministru kabineta Saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 26.septembra rīkojumu Nr.476 „Par Latvijas Kultūras koledžas reorganizāciju” 1.punktu līdz 2011.gada 31.decembrim pabeigta Latvijas Kultūras koledžas (LKK) reorganizācija. No 2012.gada 1.janvāra koledžas pilns nosaukums būs Latvijas Kultūras akadēmijas (LKA) aģentūra „Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža”.

Reorganizācija notika, lai uzlabotu izglītības kvalitāti, lai novērstu programmu dublēšanu, lai saprātīgi izmantotu finanšu resursus jaunu studiju programmu veidošanā un esošo programmu uzlabošanā. Līdz 2013. gadam ir noteikts pārejas periods, kas nozīmē to, ka studenti varēs studijas pabeigt vecajās studiju programmās un saņemt diplomu pašreizējās studiju programmās. Pēc 2013. gada tiks radītas jaunas studiju programmas, kurās uzsvars tiks likts uz jaunu bakalaura un maģistra studiju programmu izveidi.

Atšķirība starp koledžas un akadēmijas izglītību ir skaidri pamanāma. Var rasties lieli sarežģījumi studiju programmu izveidē, jo viena izglītība ir akadēmiska, bet otra – profesionāla. Pēc koledžas pabeigšanas divu vai divarpus gadu laikā absolvents var izvēlēties, vai nu meklēt darbu vai arī studēt tālāk Ekonomikas un kultūras augstskolā vai arī Latvijas Universitātē (21).

2.2. Bibliotekārie darbinieki ar augstāko izglītību Latvijā

Efektīvus bibliotēkas pakalpojumus nosaka arī tas, kāda izglītība ir bibliotēkas darbiniekam. Latvijas pagastu bibliotekāriem visbiežāk ir vidējā profesionālā bibliotekārā

izglītība un vidējā profesionālā izglītību citā nozarē. Daudzi pagastu bibliotekāri ir izvēlējušies iegūt augstāko izglītību kādā citā specialitātē vai citā jomā.

Tika noskaidrots, ka 2006. gadā augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā bija 23% pagastu bibliotekāriem, savukārt 2007. gadā jau šī tendence bija paaugstinājusies – 28% pagastu bibliotekāri bija ieguvuši augstāko izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā.

2006. gadā 51% pagastu bibliotekāri bija ieguvuši vidējo profesionālo izglītību, bet 2007. gadā 45% pagastu bibliotekāri bija ieguvuši vidējo profesionālo izglītību.

2006. gadā vispārējā vidējā izglītība bija 26% pagastu bibliotekāriem, bet 2007. gadā vispārējā vidējā izglītība bija 24% pagastu bibliotekāriem.

No šiem datiem var secināt to, ka laika posmā no 2006. līdz 2007. gadam augstāko izglītību nozarē bija ieguvuši jau vairāk pagastu bibliotēkas darbinieku, kas nozīmē to, ka augstākā izglītība ir nepieciešama bibliotēkas darbā. 2007. gadam pienākot, pagastu bibliotekāri dažādu vajadzību, vēlmju un motivācijas vadīti, apzinājās, ka viņiem ir vajadzīga augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā. No 2006. līdz 2007. gadam bija samazinājies arī to pagastu bibliotekāru skaits, kuri bija ieguvuši vidējo profesionālo izglītību. Tas ir skaidrojams ar to, ka šajā laika posmā bija palielinājies to bibliotekāru skaits, kuriem bija iegūta augstākā izglītība nozarē. Arī 2006. – 2007. gadam pakāpeniski samazinājās to bibliotekāru skaits, kuriem bija tikai vidējā izglītība (23).

Lai bibliotēkas varētu veiksmīgi funkcionēt un attīstīties, bibliotēkām ir nepieciešami izglītoti un kvalificēti resursi. Bibliotēku darbinieki var iegūt gan formālo, gan neformālo izglītību. Bibliotēkzinātne attīstītās arvien straujāk, tādēļ arvien populārāka kļūst neformālā izglītība un pašizglītība. Visās nozarēs Latvijā vislielākie mēģinājumi tiek veikti, lai sasaistītu neformālo izglītību ar formālo izglītības sistēmu. Daudzi bibliotēku darbinieki savas zināšanas un prasmes ir ieguvuši ārpus formālās izglītības, tādēļ neformālā izglītība būtu veids, kā šie cilvēki varētu iegūt dokumentu, kurš apliecinātu profesionālo kvalifikāciju. Lai sekmīgāk realizētu šo ieceri, ir jāizstrādā koncepcija, kurā tiktu apzinātas problēmas un piedāvāti to risinājumi (9).

No 2010. gada 16. novembra līdz 2011. gada 22. martam notika divas fokusgrupas diskusijas, lai noskaidrotu, Latvijas Padomes ekspertu viedokļus par to, kādas izglītības prasības būtu jānosaka bibliotēku darbiniekiem.

Pētījuma rezultāti atklāja to, ka viedokļi atšķiras šajā jautājumā. Daži eksperti uzskata, ka formālā izglītība ir vajadzīga. Bibliotekārajam darbiniekam jābūt pilnai augstākajai izglītībai – bakalaura grāds + maģistra grāds nozarē. Citi eksperti uzskata, ka bibliotēkā var strādāt cilvēki bez augstākās izglītības. Kopumā eksperti uzskata, ka bibliotekārajiem darbiniekiem var būt neformālā veidā iegūta kvalifikācija.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka eksperti uzskata, ka bibliotekārajiem darbiniekiem ir jābūt augstākajai bibliotekārajai izglītībai. Darbiniekiem pastāvīgi arī profesionāli jāpildinveidojas.

Latvijā pēdējo gadu laikā ir tapuši vairāki dokumenti, kuri norāda, ka bibliotekārs ir zināšanu un informācijas glabātājs, dzinulis, nozares attīstītājs un informācijas sabiedrības veicinātājs. Taču šie dokumenti un tajā rakstītais neatbilst reālajai nozares situācijai. Profesionālo kvalifikāciju prasībās nav veiktas vajadzīgās izmaiņas un darba sludinājumos reti parādās jauni vakanču piedāvājumi. Jaunajiem speciālistiem ar bakalaura, maģistra un doktora grāda nav kur strādāt (35).

MK noteikumi Nr.371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību” nosaka bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu, kā arī darbinieku amatus, kuru ieņemšanai nepieciešama noteikta akadēmiskā vai profesionālā izglītība vai tālākizglītības kursu beigšanas sertifikāts bibliotēku darba jomā, atkarībā no bibliotēkas statusa, struktūras, darba apjoma un uzdevumiem (46).

2010. gada 9. jūnijā Latvijas Bibliotēku padomes sēdē pacēlās jautājums par Ministru kabineta noteikumiem Nr.371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību”. Tas bija svarīgas sēdes jautājums, jo šie noteikumi nav atbilstoši reālajai nozares situācijai un tajos ir vajadzīgas izmaiņas.

„Profesionālās izglītības likumā” 2010. gada 1. jūlijā stājās spēkā izmaiņas nozares profesionālajai izglītībai. Likuma izmaiņas bija saistītas ar neformālo izglītību. Izmaiņas paredzēja cilvēkiem, kuri strādā bibliotēkā bez bibliotekārās izglītības, nokārtot kvalifikācijas eksāmenu un iegūt pirmo, otro vai trešo profesionālās kvalifikācijas pakāpi (35).

Vislielākās nozares izglītības problēmas ir šādas:

- 1) Nozarē starp Latvijas Universitātes, Latvijas Kultūras koledžu un mācību centriem nav izveidojusies izcila sadarbība, jo nav izveidota saistība starp formālo un neformālo izglītību;
- 2) „Profesionālās izglītības likums ir vecmodīgs, un MK noteikumi Nr. 371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību” nav atbilstošs „Profesionālās izglītības likumam”;
- 3) Bibliotēku darbinieki saņem mazu atalgojumu, un studiju maksa ir ļoti augsta. Tas nekādā veidā neatbalsta akadēmiskās izglītības ieguvī. Lauku reģionu bibliotēkām trūkst izglītotu un profesionālu darbinieku (9).

Secinājumi

1. Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa ir vienīgā Latvijā, kurā var iegūt 6. līmeņa (bakalaura) un 7. līmeņa (maģistra) izglītību.
2. Pieaug to pagastu bibliotēku skaits, kuriem ir augstākā bibliotēkā izglītība.
3. Nozares ekspertu viedokļi atšķiras, vai bibliotēkārajiem darbiniekiem ir nepieciešama augstākā izglītība bibliotēkārājā jomā.

3. IZPĒTES PAKĀPES ANALĪZE

Šajā nodaļā analizēti trīs Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas bakalaura darbi un 17 ārzemju pētījumi, kas saistīti ar bibliotēku darbinieku izglītības aspektiem.

Pētījumi Latvijā

Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā pēdējos desmit gados ir aizstāvēti 13 noslēguma darbi par dažādiem ar bibliotēku darbinieku izglītības un profesionālās kvalifikācijas saistītiem tematiem.

Noslēgumu darbu aktuālākie pētītie temati ir bijuši:

1. Bibliotēku nozares normatīvdokumentos izvirzītās izglītības prasības un to aktualitāte darba tirgū.
2. Darba tirgus izvirzītās prasības bibliotēku darbiniekiem.
3. Bibliotekāra kompetence, zināšanas un prasmes.
4. Bibliotekāru profesionālā tālākizglītība.
5. Bibliotekāra personība un profesionalitāte.
6. Bibliotekāra prestižs sabiedrībā (62).

Bakalaura darba „*Bibliotēku nozares normatīvdokumentos izvirzīto izglītības prasību aktualitāte darba devēju vidū*” (67) autore ir Inga Zalgauka. Bakalaura darbs tika aizstāvēts Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē, Rīgā, 2009. gadā.

Bakalaura darba mērķis bija noskaidrot, kādas ir darba devēju prasības bibliotēku darbiniekiem un aplūkot, vai tās sakrīt ar izvirzītajām izglītības prasībām, kuras ir norādītas Latvijas Republikas normatīvajos dokumentos.

Darbā tika izmantota dokumentu analīze un daļēji strukturētās intervijas.

Pētījuma gaitā tika intervēti darba devēji un analizēti vairāki Latvijas valsts normatīvie dokumenti, piemēram, „Izglītības likums” (32), „Bibliotēku likums” (12) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 „Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību” (46).

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka normatīvajos dokumentos izvirzītās prasības bibliotēku darbiniekiem nav atbilstošas reālajai situācijai darba tirgū. Darba devēji apstiprināja, ka obligāti būtu jāmaina normatīvajos dokumentos norādītās izglītības prasības, jo pašreizējās izglītības prasības neatbilst faktiskajai situācijai darba tirgū un informācijas sabiedrībā.

Pētījumu rezultātu ietekmē tika secināts, ka jāizstrādā grozījumi MK noteikumos Nr. 371, kuros izglītības prasības būtu loģiski jāsasaista ar Profesijas standartā noteiktajām prasmēm un zināšanām.

Pēc pētījuma rezultātiem varēja secināt to, ka darba devēju izvirzītās prasības bibliotēku darbiniekiem ir augstas, taču tās topošais bibliotēkas darbinieks nevar iegūt Bibliotēku likumā un MK noteikumos Nr. 371 noteiktajās 36 stundās, kas liecina par to, ka nedz darba devējiem, nedz bibliotēku darbiniekiem, nedz ministriju ekspertiem nav vienotas izpratnes nedz par likumu interpretēšanu, nedz par reālo situāciju bibliotekārajā jomā.

Darba devējiem ir ļoti svarīgi, lai bibliotēkas darbinieks būtu izglītots gan vispārīgi, gan profesionāli, jo tikai tādējādi var paaugstināt bibliotekāra profesijas prestižu sabiedrībā un apkalpot bibliotēkas lietotājus augstā līmenī. Šī iemesla dēļ pavisam noteikti ir jāveic grozījumi bibliotēku nozares normatīvajos dokumentos, kuros ir norādītas izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem. Ja normatīvajos dokumentos tiktu konkretizētas un sakārtotas izglītības, tālākizglītības un pilnveidošanās prasības bibliotēku darbiniekiem, tad tas celtu to bibliotēku darbinieku pārliecību par sevi, kuri ir ieguvuši izglītību bibliotekārajā. Augstākas un precīzākas izglītības prasības motivēs pārējos darbiniekus iegūt bibliotekāro izglītību un kļūt par augsti kvalificētiem speciālistiem. Ja nozares normatīvdokumenti tiktu sakārtoti un starp nozares darba devējiem un speciālistiem rastos vienota sapratne par lietu kārtību, tad arī sabiedrības acīs bibliotekāra profesija un bibliotēka kļūtu daudz prestižāka. Sabiedrība apzinātos, ka bibliotēkā strādā izglītoti un profesionāli speciālisti.

Pētījuma beigās tika secināts, ka izvirzītā hipotēze ir pierādīta, jo Latvija esošie normatīvie dokumenti nav atbilstoši reālajai situācijai bibliotēku darbinieku izglītības prasībām (67).

Bakalaura darbs „*Bibliotekāra prestižs sabiedrībā*” (18) analīzei tika izvēlēts ar mērķi, jo bibliotekāra prestižs sabiedrībā ir atkarīgs arī no tā, vai bibliotekārs ir izglītots un spēj kvalitatīvi apmierināt lietotāju informacionālās vajadzības.

Bakalaura darba autore ir Margarita Čigarina, un tas tika aizstāvēts Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē 2009. gadā.

Bakalaura darba „*Bibliotekāra prestižs sabiedrībā*” mērķis bija noteikt, kāds prestižs ir bibliotekāra profesijai sabiedrībā.

Pētījuma hipotēze aptvēra apgalvojumu, ka bibliotekāra prestižs pēdējo desmit gadu laikā ir sabiedrības acīs ir paaugstinājies. Pētniecības metodes ietvēra dokumentu analīzi un aptaujas, kuru aizpildīja 99 respondenti no dažādām Latvijas bibliotekām vecumā no 17 līdz 70 gadiem.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka bibliotekāra prestižs ir cieši saistīts ar bibliotēkas tēlu. Bibliotekāra prestižu var celt, ja tiek celts bibliotēkas tēls sabiedrības acīs. Bibliotekāra prestiža attīstībā svarīgs faktors ir valsts finansiālais un visaptverošais atbalsts.

Pēc pētījuma rezultātiem darba autore secināja to, ka ļoti augsts bibliotekāra prestižs sabiedrībā ir tādās valstīs kā Vācija un Francijā. Gan Krievijā, gan Lielbritānijā bibliotekāra prestižs nav samērā augsts.

No aptauju rezultātiem tika secināts tas, ka Latvijā pēdējo desmit gadu laikā bibliotekāra prestižs un bibliotēkas tēls ir cēlies. Bibliotēkas tēls kopumā cilvēku acīs ir pozitīvs, un iepriecinošs fakts ir tas, ka bibliotēka vairs netiek uzskatīta par grāmatu krātuvi, bet gan par informācijas un zināšanu glabātuvi. Sabiedrībai ir skaidrība par to, ko bibliotekārs ikdienā dara bibliotēkā. Līdz ar to var secināt, ka bakalaura darba izvirzītā hipotēze ir pierādīta (18).

Bakalaura darbs „*Informācijas speciālists: zināšanas un prasmes*” (20) analīzei tika izvēlēts ar mērķi, jo sabiedrībā arvien vairāk pieaug pārliecība, ka bibliotekārs ir sava veida informācijas speciālists, kurš spēj tikt galā ar vissarežģītākajiem un visneparastākajiem uzdevumiem un kuram ir dažādas zināšanas un prasmes, piemēram, prasmīgi pārvaldīt informācijas tehnoloģijas.

Bakalaura darba autore ir Gunta Dogžina, un tas tika aizstāvēts Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē 2009. gadā.

Bakalaura darba „*Informācijas speciālists: zināšanas un prasmes*” mērķis bija noteikt, kuras ir tās zināšanas un prasmes, kuras ir vajadzīgas 21. gadsimta informācijas speciālistam.

Pētījuma hipotēze bija šāda: „Arvien lielāka nozīme apmācību procesā tiek pievērsta informācijas speciālista zināšanām un prasmēm, kas saistītas ar tehnoloģijām” (20, 7. lpp).

Empīriskie dati tika iegūti, izmantojot pētniecības metodes – intervēšanu un anketēšanu. Datu apkopošanai izmantota kontentanalīze.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka informācijas speciālista apmācībā liels akcents jāliek uz informācijas tehnoloģiju mācīšanu. Respondenti atzina, ka informācijas speciālistam ir jāpārzina dators. Tad vēl informācijas speciālistam jāpārzina bibliotēkas krājums un jāprot analizēt dažāda veida informācija.

Pēc pētījuma rezultātiem varēja redzēt to, ka lielākā daļa respondentu informācijas speciālista profesiju redz kā aktuālu un nozīmīgu mūsdienu profesiju (20).

Ārzemju pētījumi

Pasaulē ir veikti dažādi pētījumi par bibliotēkas darbinieku izglītību un profesionālo kvalifikāciju.

Aktuālākie pētījumu temati ir šādi:

1. Bibliotēkzinātnes izglītības iegūšanas iespējas.
2. Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmu absolventi ar bakalaura un maģistra grādu darba tirgū.
3. Bibliotēku darbinieku profesionālā kvalifikācija.
4. Izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem.
5. Bibliotēku darbinieku darba pieredze.
6. Bibliotēku darbinieku prasmes un kompetences.
7. Bibliotēku darbinieku motivācija strādāt bibliotēkā.
8. Bibliotēku darbinieku motivācija mācīties un pilnveidot sevi.

2010. gadā Polijā tapa pētījums „**Personāla kontrolēšana kā vadīšanas rīks bibliotēku darbiniekiem atlasītajās Polijas bibliotēkās** (*Personal controlling as a management tool for library staff in the example of selected Polish libraries*)”, kura mērķis ar SWOT analīzes (*SWOT analysis*) palīdzību izanalizēt Polijas bibliotēku stiprās un vājās puses bibliotēku personālā.

Pētījumam tika atlasītas divu veidu bibliotēkas un to struktūrvienības: Gdaņskas Galvenās Universitātes bibliotēka (*The Main Library of University of Gdansk*) un Gdiņas pašvaldības publiskā bibliotēka (*Municipal Public Library in Gdynia*).

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka Gdaņskas Galvenās Universitātes bibliotēkas (*The Main Library of University of Gdansk*) bibliotekāru svarīgāko motivāciju, lai turpinātu darbu bibliotēkā nosaka vairāki faktori. Bibliotekāri uzskata, ka darbs bibliotēkā sniedz stabilitātes sajūtu, darba iespējas, sociālos pabalstus, labu atalgojumu un zemu procentu kredītus, ko nodrošina darba devējs.

Visu bibliotēku darbinieki par lielu priekšrocību uzskata sevis tālākpilnveidošanu dažādos tālākizglītībasursos, semināros, konferencēs. Jāpiebilst, ka Gdiņas pašvaldības publiskās bibliotēkas un Gdaņskas Galvenās Universitātes bibliotēkas lielākajai daļai bibliotekāru ir augstākā bibliotekārā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā (40).

Pētījumā „**Veiksmīgas plānošanas gadījums: kā akadēmiskās bibliotēkas sagatavo nākotnes līderus** (*A case for succession planning : how academic libraries are responding to the need to prepare future leaders*)” Amerikas Savienoto Valstu 34 Akadēmisko pētniecības bibliotēkām (*Academic Research Libraries*) tika nosūtītas anketas ar 25 jautājumiem, kuru mērķis bija noskaidrot bibliotēku veiksmīgas plānošanas aktivitāšu panākumus, kā arī izpētīt, cik pensionēto bibliotekāro darbinieku strādā šajās bibliotēkās. Visas 34 akadēmiskās bibliotēkas atbildēja uz anketu jautājumiem.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka galvenais nosacījums nākotnes bibliotēku vadītāju atpazīšanai bibliotekāru vidū, ir sekmīgas un panākumiem bagātas darba plānošanas prasmes.

Visās akadēmiskajās bibliotēkās liela nozīme ir bibliotekārā darbinieka darba pieredzei un atbilstošām prasmēm. Taču pētījuma secinājumos parādījās aktuāls jautājums – akadēmisko bibliotēku darbiniekiem Amerikas Savienotajās Valstīs ir plaša darba pieredze bibliotekārajā jomā, taču, vai nākotnē būs tikpat daudz akadēmisko bibliotekāru, kuriem ir augstākā bibliotekārā izglītība, piemēram, maģistra grāds bibliotēkzinātnē? Atbildi uz šo jautājumu varēs rast tikai nākotnes pieredzē (25).

Pētījuma „**Otrās karjeras bibliotekāri : skolotāji pāriet uz bibliotēkzinātņi** (*Second career librarians : teachers transitioning to librarianship*)” mērķis bija intervēt to skolotājus, kuri laika posmā no 1996. līdz 2008. gadam bija pārkvalificējušies par bibliotekāriem un ieguvuši maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā Bibliotēku un Informācijas studiju Departamentā (*Department of Library and Information Studies*), Jamaikā Rietumindijas Universitātē (*University of the West Indies*), un noskaidrot, kādēļ skolotāji ir izvēlējušies pamest skolotāja profesiju un kļūs par bibliotekāru. Intervija sastāvēja no 26 jautājumiem, un tika intervēti 129 respondenti, kuri ir bijušie skolotāji, bet no 1996. līdz 2008. gadam bija ieguvuši maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā. Visiem respondentiem bija bakalaura grāds pedagogijā, taču augsto izmaksu dēļ augstākajā izglītībā daudzi nespēja turpināt studijas maģistrantūrā.

Mūsdienu sociālo, ekonomisko, un tehnoloģisko apstākļu pārmaiņu laikā veidot karjeru citā profesijā ir kļuvusi par ikdienišķu parādību (16).

Pētījumā „**Tendences, izaicinājumi un iespējas bibliotēkzinātnes izglītībai un apmācībām austrumu un dienvidu Āfrikā** (*Trends, challenges and opportunities for LIS education and training in Eastern and Southern Africa*)” tika aplūkots, kādas bibliotēkzinātnes izglītības iestādes pastāv Dienvidāfrikā, un vai augstskolas absolventiem ir grūti atrast darbu bibliotēkzinātnes nozarē.

Āfrikā ir neatkarīgas 53 valstis. Pēdējo desmit gadu laikā ir krasi palielinājušās bibliotēkzinātnes skolas Dienvidāfrikā un Rietumāfrikā, kuras sagatavo nākamos bibliotekārus.

Āfrikas bibliotēkzinātnes skolas pārsvarā piedāvā studentiem apgūt akadēmisko izglītību un teorētisko apmācību. Skolās ir pieejama bakalaurantūras studiju programma, maģistrantūras studiju programma un doktorantūras studiju programma. Programmās var apgūt tādus studiju kursus kā katalogizēšana, klasificēšana, kolekciju pārvaldība.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka bibliotekāru skolās ir plašas iespējas iegūt daudzveidīgu bibliotekāro izglītību, bet valstī pastāv viena liela problēma – bibliotēkzinātnes studiju programmu absolventiem trūkst darba vietu savā nozarē un valstī nepietiek finansiālo līdzekļu, lai celtu jaunas bibliotēkas, kas nodrošinātu jaunas darba vietas (47).

Pētījumā „**Kenijas bibliotēkzinātnes un informācijas profesionāļu apmācība : vajadzību novērtēšana** (*Training of library and information science (LIS) professionals in Kenya : a needs assessment*)” tika atklāts, ka bibliotēkzinātnes profesionāļi tiek sagatavoti Keniatta Universitātē (*Kenyatta University*) un Moi Universitātē (*Moi University*), kuras ir izvietotas valsts rietumu daļā.

Keniatta Universitāte piedāvā bakalaurantūras studiju programmu un citas saistītas nozares studiju kursus, piemēra, kas sagatavo skolotājus par bibliotekāriem. Otrajā universitātes studiju programmā ir iespēja mācīties tikai bibliotēkzinātnes bakalaurantūras studiju programmu. Universitāte piedāvā arī maģistrantūras studijas.

Moi Universitāte piedāvā iegūt bakalaura, maģistra un doktora grādu bibliotēkzinātnē un informācijā.

Pētījumā piedalījās 84 (76 %) respondentu, no kuriem 22 bija studenti, 11 lektori, 35 bibliotēkzinātnes profesionāļi, piemēram, no pētniecības organizācijām, biznesa aģentūrām, valdības iestādēm, skolām, arhīviem un bibliotēkām, kā arī 16 darba devēji.

Pētījuma rezultāti atainoja to, ka visiem 11 lektoriem ir maģistra grāds vai arī doktora grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, bakalaura grāds ir 45,7 % bibliotēkzinātnes profesionāļiem, bet maģistra grāds ir 42,9 % bibliotēkzinātnes profesionāļiem. Atlikušajiem bibliotēkzinātnes profesionāļiem ir doktora grāds vai arī sertifikāts bibliotēkzinātnē (34).

Pētījumā „**Turpinot profesionālo attīstību valsts universitāšu bibliotēkās Ganā** (*Continuing professional development (CPD) in state-owned university libraries in Ghana*)” tika noskaidrots, ka formālo izglītību Ganā cilvēki var iegūt Ganas Universitātē (*University of Ghana*). Formālā izglītība šajā universitātē sākās 1965. gadā, kad tik izveidota bakalaura studiju programma. Maģistra studiju programma tika izveidota 1967. gadā. Taču Ganas bibliotēkzinātnes studiju programmās pastāv liela problēma – piedāvātā izglītība ir pārāk akadēmiska, un nesagatavo praktiski un ar pietiekošām zināšanām un prasmēm, lai absolventi būtu augsti kvalificēti jaunie bibliotekāri. Tā teikt – studiju programmas ir pārāk teorētiskas, un studentiem pietrūkst zināšanu, kas palīdzētu viņiem praktiski darboties bibliotēkā. Studentiem trūkst zināšanu par tehnoloģijām, un jauno tehnoloģisko pārmaiņu laikā ir grūti studentiem iemācīt pašu jaunāko par tehnoloģijām.

Pētījuma rezultāti attēloja to, ka darba devējiem Ganā pietrūkst patiešām izglītotu, ziņošu un kvalificētu bibliotēkas darbinieku. Arī tālākizglītības kursi un dažādas aktivitātes nenodrošina darba tirgu ar nepieciešamajiem bibliotekāriem. Tā Ganā ir milzīga problēma (2).

Pētījuma „**IKT apmācības bibliotēkzinātnes un informācijas profesionāļiem Pakistānā : vajadzību novērtēšana** (*ICT training for LIS professionals in Pakistan : a needs assessment*)” mērķis bija noskaidrot, cik daudz informācijas un komunikāciju tehnoloģijas

tiek mācītas topošajiem bibliotekāriem, kādas ir bibliotekāru personālās un profesionālās īpašības un kādas ir apmācību formas.

Pētījumā piedalījās 200 bibliotekāri no 17 pilsētām un Pakistānas dažādu bibliotēku tipiem un informācijas organizācijām.

Daudzi Pakistānas bibliotekāri bija jau pabeiguši universitāti, kad tajās pirmo reizi tika iestrādāts studiju kurss „Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas”. Absolventiem un bibliotēku darbiniekiem vienīgā iespēja kaut ko iemācīties par tehnoloģijām bija apmeklējot tālākizglītības kursus, kas palīdzēja bibliotekāriem kļūt vēl zinošākiem un vēl izglītotākiem. 2002. gadā tika veikts neliels pētījums, kura laikā tika aptaujāti 244 bibliotekāri akadēmiskajās un pētnieciskajās iestādēs.

Pētījuma „IKT apmācības bibliotēkzinātnes un informācijas profesionāļiem Pakistānā: vajadzību novērtēšana” 72 % no 200 dalībniekiem strādāja valsts iestādē. 93% no respondentiem bija iegūts maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. 4% no respondentiem bija iegūts doktora grāds, savukārt 3 % bija iegūts bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā (42).

Pētījumā „**Pārveidojot pētniecības scenāriju Pakistānā un vajadzība pēc kvalificētiem pētniecības un bibliotēkzinātnes profesionāļiem** (*Changing research scenario in Pakistan and demand for research qualified LIS professionals*)” tiek uzsvērts, ka izglītība ir svarīgākais attīstības faktors un ka tā dod iespēju izdzīvot plašajā informācijas un zināšanu sabiedrībā. Izglītība ir viens no spēcīgākajiem instrumentiem, lai mazinātu nabadzību un nevienlīdzību un lai noteiktu pamatu ilgtspējīgai ekonomikas izaugsmei.

Pētījumā tika noskaidrots tas, ka sakarā ar valdības iniciatīvu Pakistānā augstākās izglītības sektors attīstās arvien vairāk. Tomēr bibliotēkzinātnes un informācijas izglītības joma paliek nemainīga. Valstī ir samērā mazs skaits to jauniešu, kuri pēc skolas beigšanas iestājas augstskolā.

Pašlaik astoņas Pakistānas universitātes nodrošina bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmas gan bakalaura grāda, gan maģistra grāda iegūšanai. Universitātēs ir iespēja arī iegūt maģistra grādu filozofijā.

Lai kļūtu par profesoru kādā no bibliotēkzinātnes programmām, ir nepieciešams doktora grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, 15 gadu pieredze darba jomā un pētniecībā. Lai kļūtu par asociēto profesoru kādā no bibliotēkzinātnes programmām, ir nepieciešams doktora grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, desmit gadu pieredze darba jomā un pētniecībā. Lai kļūtu par profesora asistentu kādā no bibliotēkzinātnes programmām, ir nepieciešams doktora grāds bibliotēkzinātnē un informācijā vai arī maģistra grāds filozofijā ar desmit gadu pieredzi

darba jomā. Lai kļūtu par lektoru kādā no bibliotēkzinātnes programmām, ir nepieciešams maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Savukārt, lai iegūtu vadošu amatu bibliotēkā, pretendents ir nepieciešams doktora grāds bibliotēkzinātnē un informācijā vai arī maģistra grāds filozofijā, profesionālā darba pieredze un daudzas pētniecības publikācijas.

Jāpiebilst, ka mūsdienu pasaulē un arī Pakistānā bibliotekāra profesija kļūst arvien pieprasītāka un prestižāka.

Pēc pētījuma rezultātiem varēja redzēt to, ka Pakistānas bibliotēkās un informācijas institūcijās ir liels pieprasījums pēc bibliotēkzinātnes un informācijas speciālistiem ar maģistra un doktora grādu (54).

Pētījumā „**Prasības darba aprakstos sistēmbibliotekāriem Irānas universitāšu bibliotēkās** (*Job description requirements for systems librarians in Iranian university libraries*)” tika analizēti dokumenti un apkopoti cilvēku viedokļi par to, kādam ir jābūt izglītotam sistēmbibliotekāram.

Sistēmbibliotekāri ir atbildīgi par mūsdienu datortehnoloģiju vadību, informācijas pakalpojumu un informācijas sistēmu vadību.

Gan sistēmbibliotekāri, gan darba devēji uzskata, ka kvalificēts un izglītots sistēmbibliotekārs ir tas, kuram ir plaša darba pieredze šajā jomā un kā minimums bakalaura grāds vai maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Lai kļūtu par sistēmbibliotekāru kādā no Irānas universitātes bibliotēkām, darba devēji jeb bibliotēku vadītāji no topošajiem sistēmbibliotekāriem pieprasa bakalaura vai arī maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā, piecu gadu darba pieredze šādā vai līdzīgā amatā, svešvalodu zināšanas un atbilstoša specializācija.

Noslēgumā var secināt, ka Irānas sistēmbibliotekāriem ir atbilstoša izglītība – bakalaura vai arī maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, taču trūkst plašāku zināšanu par informācijas tehnoloģijām. Kanādas universitātes, kuras sagatavo jaunos bibliotekārus un informācijas speciālistus, piedāvā saviem studentiem šādu iespēju – iegūt maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā un paralēli iegūt diplomu informācijas tehnoloģiju apguvē. Diploms tiek iegūts paralēli studējot maģistrantūras programmā, un diploma iegūšanas laiks ir viens gads. Šāda studentu sagatavošanas pieredze, piemēram, Kanādā paaugstina bibliotekāru zināšanas un kompetenci tehnoloģiju jomā. Šādu studiju programmas izveidi Kanādas universitātes ieteica izveidot arī Irānas universitātēm (24).

Pētījumā „**Bibliotekāru datorprasmes : gadījuma pētījums Isfahana Universitātē, Irānā** (*Computer literacy skills of librarians: a case study of Isfahan University libraries, Iran*)” tika noskaidrots tas, ka daudziem Irānas bibliotekāriem nav pietiekamu zināšanu par

datortehnoloģijām. Zināšanu trūkums traucē bibliotekāriem pilnvērtīgi pildīt ikdienas bibliotekāros darbus. Taču tiek darīts viss iespējamais, lai bibliotekāri pēc iespējas vairāk apgūtu informācijas tehnoloģiju izmantošanu.

Tomēr datorprasmju nepietiekamība netraucē bibliotekāriem apgūt augstāko bibliotekāro izglītību.

Pētījuma rezultāti atklāja to, ka 30 (73,2 %) respondenti bija ieguvuši vai nu maģistra grādu, vai nu bakalaura grādu bibliotēkzinātnē. Pētījuma rezultāti parādīja to, ka 63 % no respondentiem bija ieguvuši bakalaura grādu, bet 10 % bija ieguvuši maģistra grādu bibliotēkzinātnē. Pārējiem 11 respondentiem (26,8 %) bija iegūts vidusskolas diploms vai arī asociētais grāds. Vidusskolas diploms bija 15 % no respondentiem, bet asociētais grāds bija 12 % no respondentiem (53).

Pētījumā „**Koncentrējoties uz cilvēkresursiem akadēmiskajās bibliotēkās : skats no Serbijas** (*Focusing on the human resources in academic librarianship : an outlook from Serbia*)” tika noskaidrots tas, ka Serbijas akadēmiskajās bibliotēkās tiek rūpīgi plānota un noteikta cilvēkresursu attīstība. Bibliotēkā ļoti svarīgi ir veicināt cilvēkresursu jeb bibliotekāru attīstību. Bibliotekāriem ir nepieciešama augstas kvalitātes sagatavošana savā profesionālajā vidē, kas tiek pielāgota jaunajām prasībām globalizācijas un informācijas tehnoloģiju laikmetā. Bibliotekāru attīstībai ir izstrādāti arī dažādi nozares standarti (68).

Pētījumā „**Bibliotekāru Skola : nodrošinot ilgtspējīgus jauninājumus jaunajiem bibliotekāriem** (*The Library School: empowering the sustainable innovation capacity of new librarians*)” tika pētīts Nīderlandes darbus tirgus un tika aptaujāti eksperti, lai noskaidrotu visu par bibliotekāru apmācību programmām.

Mūsdienu Nīderlandes universitātēs nav pilnīgas akadēmiskās izglītības, kas piedāvātu pilnvērtīgu maģistrantūras studiju programmu, kura būtu vērsta uz publisko bibliotēku darbinieku sagatavošanu.

2008. – 2009. gadam Nīderlandes Bibliotekāru Skola (*Library School*) uzsāka darbu pie koncepcijas izstrādes, kura ir paredzēta, lai izveidota bibliotekāru apmācību studiju programmu. Tagad skola piedāvā apgūt maģistra grādu biznesa vadīšanā (*The Master of Business Administration*), kurš ir ar praktisku organizatorisko ievirzi. Šāda apmācība ilgst vienu gadu. Šo grādu var iegūt, ja students iepriekš ir ieguvis augstākās izglītības zinātnisko grādu.

Skola piedāvā arī iegūt maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā, taču šāda apmācība ilgst divus gadus.

Bibliotēku Skolā iegūtie maģistra grādi ir ekvivalenti jeb pielāgoti universitātē iegūtajam akadēmiskajam maģistra grādam.

Pētījuma rezultāti atklāja to, ka Nīderlandes bibliotekāru apmācību programmas nav pietiekami novatoriskas un izglītības sistēmā vajadzētu ieviest daudz ko jaunu, kas ir saistīts ar digitālajām tehnoloģijām (13).

Pētījumā „**Apsveicam! Jūs esat nokļuvis intervijā : ko darbā pieņemšanas komitejas patiesi vēlas?** (*Congratulations! You've landed an interview What do hiring committees really want?*)” tiek pētīts tas, kādus kandidātus darba devēji vēlas pieņemt darbā savā bibliotēkā. Pētījuma laikā tika aptaujāti vairāki darba devēji, kuri meklēja darbiniekus bibliotēkai. Pētījuma respondenti bija arī dažādu bibliotēku darbinieki.

Kopā Amerikā tika aptaujāti 430 respondenti.

No pētījuma rezultātiem var redzēt to, ka 38 darba devēji atzina, ka nepieciešamā izglītība kvalificētam un izglītotam bibliotekāram ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. 315 darba devēji uzskata, ka nepieciešamā izglītība kvalificētam un izglītotam bibliotekāram ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā no kādas bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmas, ko ir akreditējusi Amerikas Bibliotekāru Asociācija (*American Library Association*). Viņi atzina, ka bez maģistra grāda savā institūcijā nepieņem darbā nevienu bibliotēkzinātnes absolventu (27).

Pētījumā „**Bibliotekāru karjeras izvēle, gandarījums un izpratne par viņu profesionālo tēlu : Kuveitas bibliotekāru pētīšana** (*Career choice, satisfaction, and perceptions about their professional image : a study of Kuwaiti librarians*)” tika aptaujāti 117 Kuveitas bibliotekāri, kuri strādā akadēmiskajās, speciālajās un publiskajās bibliotēkās. Pētījuma mērķis bija uzzināt, kāda bija bibliotekāru motivācija izvēlēties tieši bibliotekāra profesiju. Kuveita ir valsts Āzijā pie Persijas līča.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka no 117 respondentiem 98 respondentiem ir iegūts bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, savukārt tikai septiņi respondenti ir ieguvuši maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā. 44 respondenti strādā speciālajās bibliotēkās, 41 respondenti strādā akadēmiskajās bibliotēkās, bet 32 respondenti strādā publiskajās bibliotēkās (4).

Pētījumā „**Profesionalizācija bibliotēku un informācijas zinātnes profesijā Nigērijā** (*Professionalizing the library and information science profession in Nigeria*)” tika pētīts, kāda ir bibliotekāra profesija Nigērijā.

Pētījumā skaidri tika definēts termins „profesija”. Profesija ir augsti specializētas zināšanas un prasmes, kas iegūtas kādos kursos, kuros teorētiskā daļa ir apvienota ar praktisko daļu. Profesijas iegūšanas process nav viegls – pretendētājam ir jānokārto kāds pārbaudījums vai eksāmens universitātē vai kādā citā institucionālā iestādē.

Nigērijā formālā bibliotēzinātnes un informācijas izglītība tika uzsākta 1960. gada oktobrī, kad tika nodibināts Bibliotēzinātnes Institūts (*Institute of Librarianship*). 2007. gadā tika saskaitītas 21 universitātes, kuras piedāvā apgūt bibliotēzinātnes un informācijas studiju programmu.

Pētījuma rezultāti atklāja to, ka Nigērijā uz 2010. gadu bija liels bezdarbs. Tomēr tiem absolventiem, kuri ir pabeiguši bibliotēzinātnes un informācijas studiju programmu un ir ieguvuši augstāko izglītību, ir lielāka iespēja iegūt darbu. Prakse liecina, ka visvairāk paveicas tiem absolventiem, kuri ir ieguvuši bakalaura un maģistra grādu bibliotēzinātnē un informācijā. Parasti labākas darba iespējas ir arī tiem cilvēkiem, kuriem, piemēram, ir bakalaura grāds vienā nozarē, bet maģistra grāds kādā citā nozarē (48).

Pētījumā „**Universitāšu bibliotekāru apmierinātība ar darbu : izpēte divās universitāšu bibliotēkās Bangladešā** (*Job satisfaction of university library employees : a study of two university libraries in Bangladesh*)” tika pētīta Rajšahi Universitātes bibliotēkas (*Rajshahi University Library*) un Rajšahi Inženierzinātņu un Tehnoloģiju Universitātes bibliotēkas (*Rajshahi University of Engineering and Technology Library*) darbinieku apmierinātība ar darbu.

Pētījumā piedalījās 17 respondenti no Rajšahi Universitātes bibliotēkas (*Rajshahi University Library*) un četri no Rajšahi Inženierzinātņu un Tehnoloģiju Universitātes bibliotēkas (*Rajshahi University of Engineering and Technology Library*). Respondentu viedokļi tika noskaidroti ar anketas palīdzību. Anketa ietvēra arī jautājumu par bibliotekāru izglītību.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka 9,52 % no respondentiem ir doktora grāds bibliotēzinātnē un informācijā, kas nodrošina to, ka šie darbinieki bibliotēkā ieņem augsti kvalificētu un labi apmaksātu amatu.

9,52 % no respondentiem ir maģistra grāds bibliotēzinātnē un informācijā. 23,81 % no respondentiem ir iegūts diploms bibliotēzinātnē un informācijā, bet 28,57 % no respondentiem bija kursos iegūts sertifikāts bibliotēzinātnē un informācijā. Arī 28,57 % no respondentiem nebija iegūts ne profesionālais grāds, ne diploms, ne sertifikāts (30).

Pētījuma „**Reputācijas problēma bieži apmeklētajās bibliotēkās : stereotipi saistībā ar bibliotēku un informācijas speciālistiem Singapūrā** (*Image problem even haunts hi-tech libraries : stereotypes associated with library and information professionals in Singapore*)” mērķis ir izpētīt sabiedrības uzskatus un stereotipus, kuri ir saistīti bibliotēku un informācijas profesiju. Pētījuma uzdevums ir noteikt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista tēls ir uzlabojies pateicoties plašajām informācijas un komunikāciju tehnoloģijām.

Anketas tika izdalītas trīs akadēmiskajās un trīs publiskajās bibliotēkās. Kopā tika saņemtas atpakaļ 214 anketas. Respondentu vidū bija daudzi advokāti, dakteri, grāmatveži, datorspeciālisti, skolotāji un bibliotekāri.

Respondenti atzina, ka, viņuprāt, bibliotekāriem nav nepieciešama augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā. Cilvēki domā, ka bibliotekāri pārsvarā veic tikai lietvedības un administratīvo darbu.

Pētījuma rezultāti parādīja to, ka Singapūras sabiedrība bibliotekāru profesiju uztver ne visai glaimojoši. Bibliotekāru statuss salīdzinājumā ar citām profesijām sabiedrības acīs ir zems. Daudzi respondenti uzskata, ka bibliotekāra profesija ir garlaicīga un ka bibliotekāra profesijā nevajag augstāko izglītību bibliotekārajā jomā. No vienas puse sabiedrība bibliotekāru uzskata par noderīgu, draudzīgu, sakārtotu, kārtīgu un pieklājīgu cilvēku, bet no otras puses sabiedrība bibliotekāru uzskata par pedantisku, garlaicīgu, klusu un konservatīvi ģērbtu cilvēku (43).

Secinājumi

No izpētes pakāpes analīzes var secināt, ka Latvijas pētījumos „*Bibliotēku nozares normatīvdokumentos izvirzīto izglītības prasību aktualitāte darba devēju vidū*”, „*Bibliotekāra prestižs sabiedrībā*” un „*Informācijas speciālists: zināšanas un prasmes*” var gūt līdzīgas atziņas:

- 1) Bibliotēkas tēls ir atkarīgs no bibliotekāra profesijas prestiža;
- 2) Bibliotekāra prestižu var paaugstināt tikai izglītots un kvalificēts bibliotēkas darbinieks;
- 3) Izglītots un kvalificēts bibliotēkas darbinieks spēj augstā līmenī apkalpot bibliotēkas lietotājus un radīt jaunus bibliotēkas pakalpojumus;
- 4) Bibliotekāra profesijas prestiža paaugstināšanā svarīgs aspekts ir bibliotekāru veiksmīga sadarbība ar valsts iestādēm, tai skaitā ar Latvijas Republikas ministrijām. Tādējādi ir nozīmīgi sadarboties gan bibliotekāriem, gan likumdošanas iestādēm, lai sakārtotu normatīvos aktus, kuri nosaka izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem;
- 5) Bibliotekāra profesijas prestižu paaugstina bibliotekāri, kuri visu laiku sevi pilnveido un izglīto;
- 6) Lai sabiedrības acīs celtos bibliotekāra profesijas prestižs, bibliotekāram jābūt gan vispārīgi, gan profesionāli izglītotam;
- 7) Profesionāli izglītots bibliotekārs ir tas, kurš ir ieguvis augstāko izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā;
- 8) Augsta līmeņa bibliotēku raksturo pozitīvs bibliotēkas tēls, augsts bibliotekāra profesijas prestižs un izglītoti speciālisti ar bibliotekāro izglītību;

- 9) Nozares izglītība ir vēl stipri jāpilnveido, lai nodrošinātu darba tirgu ar prasmīgiem informācijas speciālistiem, kuri, piemēram, teicami pārzinātu informācijas tehnoloģijas un spētu praktiski darboties ikdienas bibliotekārajā darbā;
- 10) Izglītības prasības normatīvajos aktos ir jāmaina, lai dokumentos noteiktās prasības būtu atbilstošas reālajai situācijai bibliotekārajā jomā.

No izpētes pakāpes analīzes var secināt, ka 17 ārzemju pētījumos ir radušās kopīgas atziņas:

- 1) Bibliotekāra izglītība ir plaši pētīta, un tas ir aktuāls temats daudzu pasaules valstu pētījumos par bibliotēkām;
- 2) Polijas pieredze rāda, ka darbs bibliotēkā sniedz stabilitātes un drošības sajūtu;
- 3) Bibliotekāri uzskata, ka, lai kļūtu par augsta līmeņa speciālistu, visa mūža garumā ir jāpilnveido gan savas prasmes, gan zināšanas, gan izglītība;
- 4) Darba tirgū svarīga ir bibliotēkas darbinieka darba pieredze bibliotekārajā jomā, taču tajā pašā laikā bibliotekāram ir jābūt arī iegūtajai augstākajai izglītībai bibliotēkzinātnē un informācijā;
- 5) Citu nozaru pārstāvji atzīst, ka bibliotekāra profesija viņiem dod iespēju sasniegt jaunas virsotnes profesionālajā karjerā;
- 6) Daudzās pasaules valstīs pastāv bakalaurantūras un maģistrantūras studiju programmas, kuras piedāvā iegūt bakalaura un maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā;
- 7) Daudzi absolventi pēc bibliotēkzinātnes un informācijas programmas beigšanas nevar atrast darbu nozarē, kā arī valstīm nav finansiālu līdzekļu, lai uzceltu jaunas bibliotēkas un lai radītu jaunas darba vietas jaunajiem speciālistiem;
- 8) Liela daļa no sabiedrības uzskata, ka maģistra grādam ir liela nozīme darba tirgū, taču pastāv arī tāda sabiedrības daļa, kura uzskata, ka maģistra grādam nav nozīmes darba tirgū;
- 9) Pētījumos analizētajās valstīs formālās izglītības attīstība meklējama daudzus jo daudzus gadus atpakaļ;
- 10) Gan studenti, gan absolventi uzskata, ka bibliotēkzinātnes un informācijas studijas ir pārāk teorētiskas, un nesagatavo viņus augstā līmenī darbam bibliotēkā. Studenti uzskata, ka viņiem trūkst praktisko zināšanu, ko studiju programmas nenodrošina apgūt;
- 11) Daudzās valstu bibliotēkās trūkst izglītotu bibliotekāru ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā;

- 12) Studiju programmas nenodrošina studentiem plašu informācijas tehnoloģiju apguvi;
- 13) Darba tirgū bez zināšanām informācijas tehnoloģijās ir grūti atrast darbu nozarē, jo darbs bibliotēkās bez tehnoloģijām ir neiedomājams;
- 14) Lielākā daļa absolventu pēc universitātes beigšanas strādā nozarē vai bibliotēkā;
- 15) Pakistāna ir viena no valstīm, kuru bibliotēkās ir liels pieprasījums pēc speciālistiem ar iegūtu maģistra grādu;
- 16) Darba devējiem pieņemot darbā jaunu bibliotēkas darbinieku, svarīgs faktors ir iegūts maģistra grāds nozarē;
- 17) Bibliotekāriem jābūt ne tikai plašām zināšanām informācijas tehnoloģijās, iegūtai augstākai izglītībai bibliotekārajā jomā, bet arī plašām svešvalodas zināšanām, lai spētu strādāt ar dažāda veida informācijas resursiem un apkalpot dažādus lietotājus;
- 18) Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmās ir nepieciešams ieviest jaunas inovācijas un radīt jaunas vēsmas gan nozares, gan izglītības attīstībai;
- 19) Labākas darba iespējas ir tiem absolventiem, kuriem ir augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā;

4. PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Šajā nodaļā tiek aprakstīta pētījuma metodoloģija un dots racionāls izskaidrojums izvēlētajai pētījuma stratēģijai un iegūto datu apstrādes metodēm.

4.1. Pētījuma stratēģija – kvalitatīvs pētījums

Pētījums „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ir kvalitatīvs pētījums, kurā tiek izmantotas kvalitatīvās pētniecības metodes – intervijas, fokusgrupas diskusija un dokumentu analīze. Ar daļēji strukturēto interviju un fokusgrupas diskusijas palīdzību tika iegūti cilvēku viedokļi, savukārt ar dokumentu analīzes metodi tika aplūkoti Latvijas normatīvie dokumenti un statistikas dati par bibliotēku darbiniekiem ar augstāko bibliotekāro izglītību.

Viens no kvalitatīvās pētniecības stūrakmeņiem ir cilvēku viedokļi un uzskati par dažādiem aktuāliem un svarīgiem tematiem, kas liek kvalitatīvajai pētniecībai pētīt, analizēt un piefiksēt apkārtējo pasauli, jo ir svarīgi uzzināt, ko cilvēks domā par noteiktu situāciju. Pieredzes veidošanā nozīmīgas ir cilvēku individuālās atšķirības, vienreizība un novitāte, un pētījumā šis aspekts ir jārespektē.

Kvalitatīvā pētījuma uzdevums nav eksperimentēt, bet gan ievākt empīriskos datus no respondentiem viņiem ierastos apstākļos un vidē. Kvalitatīvajā pētījumā autors zināšanu bāzi veido no respondentu jeb dalībnieku viedokļiem, tādējādi mēģinot saprast un apjēgt notikumus un procesus no dalībnieku skata punkta. Kvalitatīvā pētījuma trūkumi ir saistīti ar lielu laika patēriņu un ilgu datu atlasī.

Kvalitatīvajā pētījumā jāizvēlas respondenti, kuriem piemīt kāda noteikta pazīme vai pieredze, kura būtu ļoti nozīmīga pētījuma rezultātiem. Respondentu izlase nav liela un tā nav reprezentatīva.

Pie kvalitatīvajām pētniecības metodēm var pieskaitīt, piemēram, intervijas, fokusgrupas diskusijas, dalībnieku novērošanu, savukārt pie kvantitatīvajām pētniecības metodēm var ierindot aprakstošo statistiku, skaitlisko datu vākšanu un u.c. (38) (50).

Kvalitatīvā pētniecība veiksmīgi tiek pielietota arī bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes pētījumos, tai skaitā, pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*”, tādēļ tika izvēlēta šāda veida pētījuma stratēģija, jo pētījumā vissvarīgākā nozīme bija iegūt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas gan esošo studentu, gan bijušo studentu viedokļus un uzskatus par to, vai viņuprāt maģistra grādam ir kāds svars mūsdienu darba tirgū, vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi viņu

profesionālajā karjerā un vai Latvijas normatīvajos dokumentos pie izglītības prasībām bibliotēku darbiniekiem būtu kas maināms.

4.2. Izlases veidošanas principi

Lai iegūtu empīriskos datus, pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika izvēlēta pētījuma dizainam atbilstoša izlase jeb izlases kopa (angl. *sample*), kas attēlo populāciju jeb ģenerālo (statistisko) kopu (angl. *population*). Piemēram, pētījuma „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ģenerālo kopu (statistisko) veidoja 10 bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventi, kuri šo studiju programmu ir beiguši dažādā laika periodā, kā arī deviņi esošie maģistrantūras studenti.

Savukārt **izlase** ir ģenerālās kopas daļa, kuras pārstāvji ir tieši iekļauti pētījumā. Ir svarīgi, lai izlase būtu pietiekami reprezentabla un nejauša, tas nozīmē to, ka pētījumā jāiesaista nejauši atlasītas kopas vienības jeb pētījuma dalībnieki.

Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika iesaistīti bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventi un esošie studenti pēc nejauša atlasīšanas principa. Netika ņemts vērā ne pētījuma dalībnieku vecums, izskats, reliģiskā piederība utt. Vienīgais respondentu atlasīšanas princips bija tāds, ka šiem respondentiem obligāti jābūt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventiem ar iegūtu sociālo zinātņu maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā un esošajiem maģistrantūras studentiem.

Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika iesaistīti bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventi un esošie studenti pēc nejauša atlasīšanas principa. Netika ņemts vērā ne pētījuma dalībnieku vecums, izskats, reliģiskā piederība utt. Vienīgais respondentu atlasīšanas princips bija tāds, ka šiem respondentiem obligāti jābūt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventiem ar iegūtu sociālo zinātņu maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā un esošajiem maģistrantūras studentiem.

Ir dažādas izlases veidošanas metodes. Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika izmantota **Sniega pikas metode**. Šī metode ir raksturīga ar to, ka pētījumā tiek iesaistīti pēc kādas pazīmes pētījumam atbilstoši dalībnieki jeb respondenti, kuri paši pēc laika izvēlas un ietver pētījumā citus dalībniekus.

Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika izvēlēti jeb atlasīti bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas

absolventi ar iegūtu maģistra grādu, kā arī esošie maģistrantūras studenti. Respondenti pētījumā tika iesaistīti pēc šādiem kritērijiem:

- 1) Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā;
- 2) Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā, bet strādā kādā citā ar bibliotēku nesaistītā jomā vai darba vietā;
- 3) Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā;
- 4) Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā;
- 5) Esošie maģistrantūras studenti, kuri ir ieguvuši izglītību kādā citā nozarē, bet maģistra grādu iegūst bibliotēkzinātnē un informācijā.

Pētījumā respondenti tika iesaistīti pēc vienas, konkrētas pazīmes – bibliotēkzinātnes un informācijas maģistrantūras studenti, kas vistiešāk raksturo **Sniega pikas metodi**.

Pēc izlases veikšanas, tika sarunāti pētījuma **dalībnieki** jeb **respondenti** (angl. *respondent*, arī *participant*), kuri tika iesaistīti pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*”.

Informētā piekrišana (angl. *informed consent*) ir procesu kopums, kura rezultātā respondenti piekrīt piedalīties pētījumā pēc tam, kad respondenti ir saņēmuši informāciju par pētījuma mērķi, procedūrām, priekšrocībām un anonimitātes robežām.

Arī pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika iesaistīti pētījuma respondenti, kuri sniedza savu redzējumu un viedokli par pētījuma tēmu. Lai izveidotu godīgu un godprātīgu pētnieces un pētāmo sadarbību, respondentiem tika iedotas interviju vienošanās lapas, kurās informantiem bija iespēja parakstīt vienošanos par to, ka viņu piedalīšanās pētījumā būs anonīma, ka intervijas un fokusgrupas diskusijas audio ieraksti tiks transkriptēti un pievienoti maģistra darba pielikumā un ka viņu citāti var tikt izmantoti pētījumā, neminot respondentu vārdus.

4.3. Daļēji strukturēto interviju analīzes metodoloģija

Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” kā datu vākšanas metode tika izmantota kvalitatīvās pētniecības metode – intervija. **Intervija** (angl. *interview*) ir datu vākšanas metode, kurā pētījuma autors uzdod jautājumus intervējamajam. Pēc intervijas formas ir šādi intervijas veidi:

- 1) Strukturētās intervijas;
- 2) Daļēji strukturētās intervijas;
- 3) Nestrukturētās jeb atvērtās intervijas.

Ņemot vērā distanci starp intervējamo un intervētāju, pastāv personīgās un attālinātās intervijas. Pēc intervējamo skaita pastāv individuālās intervijas, grupas intervijas un fokusgrupas intervijas.

Tā kā kvalitatīvajai stratēģijai nav piemērots liels skaits respondentu, un tie ir jāizvēlas pēc noteiktām pazīmēm vai respondentu pieredzes par noteiktu pētījuma aspektu, kurš būtu ļoti nozīmīgs pētījuma rezultātiem, tad respondenti pētījumam tika izvēlēti pēc šādas noteiktas pazīmes – tie, kas patlaban strādā bibliotekārajā jomā un tie, kas patlaban nestrādā bibliotekārajā jomā (38).

Pētījumā tika izmantotas 20 daļēji strukturētās intervijas, no tām – septiņas personīgās intervijas, 12 attālinātās intervijas un viena fokusgrupas diskusija.

Daļēji strukturētā intervija (angl. *semi-structured interview*) faktu iegūšanai izmanto strukturētus jautājumus, ietverot arī vispārīgākus atvērtos jautājumus, kas ļauj intervējamajam sniegt plašāku ieskatu noteiktos jautājumos (38).

Respondentu piesaiste notika, izmantojot e-pastu, telefonsarunas, tiešo komunikāciju. Respondenti piekrita piedalīties pētījumā pēc tam, kad bija atklāts pētījuma mērķis, uzdevumi, garantēta anonimitāte un sarunāta ērtākā vieta un laiks interviju veikšanai. Daži respondenti laika trūkuma dēļ vai attāluma dēļ izvēlējās atbildēt uz intervijas jautājumiem, izmantojot e-pastu vai telefonsarunu. Šādas intervijas sauc par attālinātajām intervijām. **Attālinātās intervijas** (angl. *distant interviews*) ir intervijas, kur intervētāja un intervējamā komunikācija nav notikusi personīgi tiekoties.

Viedokļi no respondentiem tika ievākti viņiem ierastā vidē – intervējot viņus darba vietā, veidojot attālinātās intervijas pa telefonu, nosūtot intervijas jautājumus pa e-pastu vai arī intervējot respondentus personīgi Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē - vietā, kurā viņi pašlaik studē vai ir studējuši pirms dažiem vai vairākiem gadiem.

Gan telefoninterviju, gan e-pasta interviju respondentiem tika nosūtīti intervijas jautājumi, lai viņi jau laikus varētu iepazīties gan ar pētījuma tematu, gan pētījuma intervijas jautājumiem.

Intervijas jautājumi bija ļoti līdzīgi, bet ar mazām niansēm, ņemot par pamatu to, vai respondents pašlaik studē maģistra studiju programmā „Bibliotēkzinātne un informācija”, vai ir pabeidzis šo programmu un ir strādājošs absolvents nozarē, vai arī ir nestrādājošs absolvents bibliotekārajā jomā, vai ir esošs strādājošais students vai arī esošais nestrādājošais students (sk. 1., 2., 3. pielikumu). Šādi dažādu interviju jautājumi tika izveidoti tādēļ, lai uzzinātu dažādus cilvēkus viedokļus par praktiski līdzīgiem jautājumiem un lai varētu tos pēc tam salīdzināt, iegūt rezultātus un izdarīt secinājumus. Iegūto viedokļu salīdzināšana notika,

izmantojot Pamatotās teorijas nepārtraukto salīdzinošo analīzi un salīdzinot cilvēku viedokļus, par pamatu ņemot intervijas jautājumus.

Respondenti pētījumā tika iesaistīti pēc šādiem kritērijiem, un ar respondentiem pētījuma laikā notika šāds interviju skaits:

1. Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā. – **4 personīgās intervijas, 1 attālinātā intervija pa telefonu un 2 attālinātās intervijas pa e-pastu.**
2. Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā, bet strādā kādā citā ar bibliotēku nesaistītā jomā vai darba vietā. – **3 attālinātās intervijas pa e-pastu.**
3. Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā. – **1 personīgā intervija un 3 attālinātās intervijas pa e-pastu.**
4. Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā. – **2 personīgās intervijas un 1 attālinātā intervija pa e-pastu.**
5. Esošie maģistrantūras studenti, kuri bakalaura grādu ir ieguvuši kādā citā nozarē, bet maģistra grādu iegūs bibliotēkzinātnē un informācijā. – **2 attālinātās intervijas pa e-pastu.**

Tā kā attālināto interviju respondenti vēlējas palikt anonīmi, tad respektējot viņu vēlmes, intervijas atbildes netiek pievienotas maģistra darba pielikumā, bet gan tiek apkopoti respondentu viedokļi interviju analīzes un rezultātu daļā.

Pēc intervējamo un intervētāja vienošanās par interviju gaitu, varēja sākties viedokļu noskaidrošana. Personīgās intervijas tika ierakstītas audio formātā, kuras pēc tam tika transkribētas jeb pārvērstas drukātā tekstā, un pievienotas maģistra darba pielikumā (sk. 1., 2., 3. pielikumu).

Pētījumā visi audio ieraksti tika transkribēti, ievērojot interviju transkriptos noteiktos un izmantotos simbolus, kuri paskaidro teksta būtību. Tie ir šādi:

1. [/] – Raksturo respondenta emocijas, žestus un apkārtējās vides skaņas.
2. () – Raksturo respondenta dotus paskaidrojumus, kas izceļas no pārējā teksta.
3. _____ - Raksturo teksta daļu, kuru respondents runājot intervijā īpaši izceļ (sk 1., 2., 3. pielikumu).

Vienojoties mutiski ar respondentiem un ņemot vērā gan studentu, gan absolventu vēlmi palikt anonīmiem, tika pieņemti „pseidonīmi”, kuri raksturo konkrētu respondentu

grupu interviju audio ierakstu transkriptos. Skaitlis pie pseidonīma apzīmē nākamo respondentu. Pseidonīmi ir šādi:

1. **Absolvents/e, kas strādā bibliotēkā** - Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā.
2. **Absolvents/e, kas nestrādā bibliotēkā** - Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā, bet strādā kādā citā ar bibliotēku nesaistītā jomā vai darba vietā.
3. **Esošais students/e, kas nestrādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā.
4. **Esošais students/e, kas strādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā.
5. **Esošais students/e, kas ieguvis izglītību citā jomā un strādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri bakalaura grādu ir ieguvuši kādā citā nozarē, bet maģistra grādu iegūs bibliotēkzinātnē un informācijā.

Attālināto un personīgo interviju datu analīze notika, izmantojot **sarunu analīzi** (angl. *conversational analysis*), kuru pamatu veido sarunas, kuras ir notikušas ikdienas dzīves situācijās izmantojot verbālo un neverbālo komunikāciju. Sarunu analīzes rezultāts ir strukturēts apraksts, kurš ir izveidots uz ikdienišķas sarunas datu analīzes pamata (49).

Pētījuma interviju rezultātu daļā ar sarunas analīzes metodi tika apkopoti respondentu viedokļi un izveidots strukturēts apraksts, kurš parāda svarīgākos respondentu viedokļus par pētāmo aspektu.

4.4. Fokusgrupas diskusijas analīzes metodoloģija

Fokusgrupa (angl. *focus group*) ir pētījuma metode, kurā tiek pielietota atvērta grupas mijiedarbība, lai moderators (pētnieks) iegūtu lielāku izpratni par dalībnieku nostāju un viedokļiem. Moderators (angl. *moderator*) ir cilvēks, kurš vada fokusgrupas diskusiju. Moderators fokusgrupas dalībniekiem uzdod jautājumus, veic piezīmes un mudina visus dalībniekus izteikt savu viedokli par konkrētu tēmu (38).

Pētījuma „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ietvaros tika izmantota fokusgrupas diskusija, kura notika 2011. gadā.

Diskusija notika 2011. gada 11. novembrī Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē, kuras mērķis bija diskutēt par to, vai bibliotēku nozarē ir vajadzīgi izglītoti speciālisti un ko vajadzētu mainīt Latvijas normatīvajos dokumentos, kuri nosaka izglītības

prasības bibliotēku darbiniekiem. Šajā diskusijā piedalījās toreizējais bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas 1. kurss, kurā tajā laikā studēja 10 studentes. Viedokļi tika iegūti no 6 studentiem. Respondentu izvēlei tika izmantota **Sniega pikas metode**, kas nozīmē to, ka respondenti pētījumā tika iesaistīti pēc noteiktas pazīmes – respondentiem obligāti bija jābūt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistrantūras studentiem. Viedoklis par diskusijas jautājumiem tika iegūts arī no docentes Dainas Pakalnas.

Diskusija norisinājās apmēram 1h. Fokusgrupas diskusija tika ierakstīta diktofonā, un pēc tam šis audio fails tika transkriptēts, neminot intervijas transkriptā īstos studenšu vārdus. Tādēļ tika pieņemti „pseidonīmi”, kuri raksturo konkrētu studentu audio ieraksta transkriptā. Skaitlis pie pseidonīma apzīmē nākamo respondentu. Pseidonīmi ir šādi: **2011. gada maģistrantūras studente 1, 2011. gada maģistrantūras studente 2** utt. Savukārt docente Daina Pakalna piekrita, ka viņas vārds intervijas transkriptā var tikt atklāts (sk. 4. pielikumu).

Pētījuma rezultātu daļā tiek parādīti svarīgākie rezultāti, kuri iegūti no fokusgrupas diskusijas dalībnieku viedokļiem. Maģistra darba pielikumā ir pievienots fokusgrupas diskusijas viedokļu attēlojums un analīze tabulas veidā. Tabula sastāv no piecām sadaļām: „jautājums”, „intervējamā kods”, „fragments no transkripta”, „atvērtā kodēšana” un „aksiālā kodēšana” (sk. 5. pielikumu).

Dalībnieku viedokļi tabulā tiek apkopoti, izmantojot Pamatotās teorijas nepārtraukto salīdzinošo analīzi. **Nepārtraukto salīdzinošo analīzi** (angl. *continuous comparative analysis*) izmanto pamatotās teorijas dizaina ietvaros, lai veiktu viena datu elementa (vienas intervijas, viena izteikuma, vienas tēmas) kodēšanu un salīdzināšanu ar visiem citiem (radniecīgiem vai atšķirīgiem) elementiem, lai radītu teorētisko pamatojumu varbūtējai saiknei starp atšķirīgiem datu elementiem (37).

Nepārtrauktās salīdzinošās analīzes laikā no intervijas transkripta tiek izdalīti vairāki līmeņi. Pirmajā līmeņa kodēšanā no transkripta tika iegūti pastāvīgie kodi, kad, pētot datus (transkriptu) rindu pa rindai, tiek meklēti galvenie procesi vai parādības. Pirmajā līmenī pētījumā tika izdalīti svarīgākie fragmenti jeb dalībnieku izteicieni no transkripta.

Otrajā līmeņa kodēšanā jeb atvērtajā kodēšanā 1. līmeņa kodi tiek apvienoti kategorijās, kas nepārklājas.

Savukārt trešajā līmeņa kodēšanā jeb aksiālajā kodēšanā tiek noteikti galvenie mainīgie, kas apvieno teoriju un lielu daļu datu variāciju (sk. 5. pielikumu).

4.5. Statistikas datu analīzes metodoloģija

Statistika (angl. *statistics*) ir zinātne, kurā ir izveidota metodika un līdzekļi, lai noskaidrotu parādību un norišu skaitlisko aspektu, to uzbūvi un iedalījumu. Šī metodika un

līdzekļi palīdz noteikt pastāvošās skaitliskās sakarības, virzienus un likumsakarības noteiktā vidē un laikā.

Statistikas dati attēlo pētāmo parādību un norišu skaitliskos rādītājus. Šie rādītāji tiek iegūti, veicot mērījumus (statistisko novērošanu), datu apstrādi vai atbilstošas kalkulācijas.

Statistikās novērošanas mērķis ir saņemt pirmatnējo informāciju par pētāmās parādības atsevišķām vienībām. Šādai informācijai jābūt ļoti pamatīgai, plānveidīgai un precīzai (36).

Tā tika veidots arī pētījums „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēzinātnē un informācijā darba tirgū*”, jo tajā tika izmantota arī kvantitatīvā pētniecības metode – iepriekš apkopotu statistikas datu analīze.

Pētījumā tika analizēti arī dati par bibliotekārajiem darbiniekiem no 2008. līdz 2011. gadam – cik daudziem bibliotekārajiem darbiniekiem ir bibliotekārā izglītība, cik daudziem ir izglītība citā jomā, cik daudziem ir vispārējā vidējā izglītība, kā arī cik daudziem bibliotekārajiem darbiniekiem ir doktora grāds nozarē.

Pētījumā tika analizēti arī dati par absolventu skaitu pa programmām – maģistra studiju programma „Bibliotēzinātnē un informācija”, Profesionālā maģistra studiju programma „Informācija un bibliotēzinātnē”, Bakalaura programma „Bibliotēzinātnē un informācija - no 2010./2011.gada „Informācijas pārvaldība”. Dati sniedz ieskatu par studiju programmu absolventiem no 1994. līdz 2012. gadam pilna laika klātienē studijās un nepilna laika klātienē studijās.

Datu analīzes beigās tiek apkopoti iegūtie rezultāti un izteikti svarīgākie kopīgie aspekti un atšķirīgie aspekti par studiju programmu absolventiem.

4.6. Pamatotā teorija (*Grounded Theory*)

Pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēzinātnē un informācijā darba tirgū*” tika izmantota **Pamatotā teorija** (*Grounded Theory*), kuras pirmsākumi aizsākās 1967. gadā, kad Bārnijs Gleizers (*Barney Glaser*) un Anselms Strauss (*Anselm Strauss*) grāmatā „Pamatotās teorijas atklāšana” (*The Discovery of Grounded Theory*) pirmie akceptēja kvalitatīvo pētījumu kā svarīgu pētniecisko stratēģiju (61).

Viņi uzskatīja, ka kvalitatīvā pētniecība ir nesistemātiska, impresioniska un pētnieciska, toties kvantitatīvā pētniecība ir nekārtīga un sarežģīta. Šāda skarba kritika gan kvalitatīvajai, gan kvantitatīvajai pētniecībai tika veltīta tādēļ, lai uzlabotu un sasniegtu vēl labākus pētnieciskos rezultātus.

Lai gan Bārnijs Gleizers (*Barney Glaser*) un Anselms Strauss (*Anselm Strauss*) bija no atšķirīgām pētniecības jomām, tas netraucēja viņiem radīt Pamatoto teoriju (*Grounded Theory*).

Bārnijs Gleizers (*Barney Glaser*) kvalitatīvajai pētniecībai piegāja ar mazliet citādu pieeju, viņš saredzēja vajadzību veidot datu salīdzināšanu, lai identificētu, attīstītu un sasaistītu pētnieciskos konceptus. Viņš uzsver, ka ir ļoti svarīgi, lai empīriskie dati tiktu savienoti un veidoti kopā ar teorijas attīstību un pilnveidi. Pētnieciskās iestrādes, tai skaitā, Pamatotā teorija, ir radusies pateicoties Gleizeram un Strausam, un šī teorija veiksmīgi tiek pielietota gan profesionālajā dažādo jomu speciālistu vidē, gan arī interesentu vidū (60).

Pamatotās teorijas bāze ir balstīta uz **simboliskā interakcionisma teoriju**, kuras aizsākumi ir meklējami amerikāņu filozofa, sociologa un psihologa Džordža Mīda (*George Mead*) darbos, kā arī Čārlza Kūlija (*Charles Cooley*), Džona Djūija (*John Dewey*) un Herberta Blūmera (*Herbert Blumer*) teorijās. Simboliskā interakcionisma darbības lauks ir saistīts ar to, kā cilvēki definē realitāti un kādā veidā viņu uzskati ietekmē viņu rīcību un darbību. Dažādām situācijām piemīt jēga, un no tā veidojas realitāte, kuru veido indivīdi. Jēga tiek attēlota ar simbolu palīdzību (priekšmetiem, vārdiem, ilustrācijām, skaņām). Darbība un mijiedarbība notiek tādēļ, ka simboliskā jēga mudina cilvēku veikt kādu noteiktu rīcību. Katram cilvēkam jeb indivīdam piemīt unikāla, atsevišķa simboliskā jēga, tomēr pastāv iespēja arī noteiktai cilvēku grupai atrast kopīgu simbolisko jēgu pēc konkrētas pazīmes. Šī kolektīvā simboliskā jēga palīdz cilvēkiem komunicēt, un nodot informāciju jaunajiem grupas locekļiem. Pamatoto teoriju ļoti bieži izmanto, lai pētītu iepriekš mazpētītas jomas un lai iegūtu jaunu informāciju par šīm nozarēm (51) (59).

Pamatotā teorija sastāv no kategorijām, īpašībām un hipotēzēm, kas raksturo attiecības starp tām. Atšķirībā no eksperimentālu hipotēzēm, pamatotās teorijas hipotēzes ir nevis pierādāmas, bet drīzāk ieteicošas un ar izmēģinājuma raksturu.

Pamatotās teorijas pētījums sastāv no vairākiem posmiem:

- 1) **Pētījuma procedūras izstrāde**, kurā tiek noteikti pētījuma jautājumi un izvēlēti pētījuma dalībnieki. Pēc laika plaši izvirzītie jautājumi tiek precizēti, pakāpeniski atrodot jēdzienus un to attiecības. Tālāk notiek teorētiskā izlase, kas nozīmē to, ka tiek sameklētas jaunas pētīšanas vietas un dalībnieki, lai veiktu salīdzināšanu ar esošajām pētītajām vietām un dalībniekiem;
- 2) **Datu vākšanas posmā** tiek pārdomāta un izveidota datu vākšanas procedūra, definēta datu analīze un tiek krāti dati;

- 3) **Datu analīzes posmā** datu pārveidošanai teorijā tiek izmantoti trīs kodēšanas veidi: atvērtās kodēšanas (angl. *open coding*), kad pētījuma autors analizē teksta daļas un no iegūtajiem datiem izveido kategorijas; aksiālajā kodēšanā (angl. *axial coding*) pētnieks parāda attiecības starp kategorijām un apakškategorijām; selektīvās kodēšanas (angl. *selective coding*) posmā pētījuma autors pilnveido un apvieno jaunizveidotās teorijas;
- 4) **Validizācijas posmā** notiek tas, ka izveidotā teorija tiek salīdzināta ar pieejamo literatūru, un tiek veidots precīzs skaidrojums citu pētnieku nepieciešamībai;
- 5) **Teorētiskā piesātinājuma posmā** tiek analizēts, vai ir sasniegts šis posms, kad nevar vairāk radīt jaunas kategorijas, jēdzienus un dimensijas. Tādā veidā pētījuma datu krāšanas un analīzes posmi tiek atkārtoti, līdz tiek realizēts teorētiskais piesātinājums;
- 6) **Atklājumu un secinājumu posmā** tiek attēloti un skaidroti pētījuma rezultāti, atradumi un pētījuma ierobežojumi (51) (59).

Arī pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēzinātnē un informācijā darba tirgū*” sākotnēji netika izveidota precīza pētījuma hipotēze, tā mainījās, iegūstot un savācot empīriskos datus. Balstoties uz pētījuma datiem, mainījās pētījuma virziens, un arī pētījuma sākumā izvirzītie jautājumi, attīstoties jaunajiem pētījuma strāvojumiem, tika mainīti. Šāda pētījuma gaita un process ir raksturīgs Pamatotajai teorijai (*Grounded theory*), kas nozīmē to, ka pētījuma Pamatotā teorija (*Grounded theory*) tiek attīstīta no pētījuma empīriskajiem datiem.

5. PĒTĪJUMA REZULTĀTI

Šajā nodaļā analizēti statistikas dati par maģistra studiju programmu absolventiem, situāciju darba tirgū un iegūtie rezultāti no 19 intervijām un vienas fokusgrupas diskusijas.

5.1. Statistikas dati par maģistra studiju programmu absolventiem un situāciju darba tirgū

Par Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes akadēmisko maģistra studiju programmu „**Bibliotēkzinātne un informācija**” un tās absolventiem var spriest pēc statistikas datiem (sk. 1. tabulu).

1. tabula

Akadēmiskās maģistra studiju programmas „Bibliotēkzinātne un informācija” absolventu skaits (1)

Maģistri absolventi (1994 – 2012)	
Gads	Absolventu skaits
1994	8
1995	10
1996	12
1997	29
1998	23
1999	17
2000	23
2001	15
2002	22
2003	21
2004	10
2005	21
2006	13
2007	10
2008	11
2009	13
2010	10
2011	12
2012	11
	Kopskaits : 291

No tabulas var redzēt, ka vismazākais maģistra studiju programmas absolventu skaits ir bijis 1994. gadā – 8 absolventi. Turpmākos divus gadus (1995 – 1996) absolventu skaits nav būtiski palielinājies.

Par būtisku gadu varētu uzskatīt 1997. gadu, kad programmu pabeidza 29 maģistri. Savukārt par interesantu faktu varētu uzskatīt to, ka programmu dažādos gados ir pabeiguši

vienāds skaits absolventu - 1998. un 2000. gadā absolventu skaits ir 23, 1995., 2004., 2007. un 2010. gadā absolventu skaits ir 10. 2008. un 2012. gadā absolventu skaits ir 11.

Par 1995., 2004., 2007. un 2010. gadu var secināt to, ka maģistra studiju programmā visas budžeta vietas ir bijušas aizpildītas, jo programmā ir pieejamas tieši 10 budžeta vietas.

Vislielākais absolventu skaits ir bijis 1997. gadā – 29 maģistri. 1998. gadā – 23 absolventi, 2000. gadā – 23 absolventi, 2002. gadā – 22 absolventi. No tā var secināt, ka interese par šo programmu šajos gados ir bijusi vislielākā, arī absolventu skaits ir liels, kas pabeidz šajos gados maģistra studiju programmu. Var secināt, ka liela daļa studentu ir maksājušas par studijām programmā, jo maģistra studiju programmā ir tikai 10 budžeta vietas.

Maģistra studiju programmā absolventu skaits no 1994. līdz 2012. gadam bija 291. No šiem datiem var secināt, ka bakalaura studiju programmu ir pabeiguši daudz lielāks skaits absolventu nekā maģistra studiju programmu. Šī atšķirība ir meklējama tajā, ka bakalaura studijas tika piedāvātas gan kā pilna laika studijas, gan kā nepilna laika studijas. Savukārt maģistra studijas ir pieejamas tikai pilna laika klātienē. Tādējādi cilvēkiem, kuri strādā, ir grūtāk studijas apvienot ar darbu, kas tādā veidā traucē viņiem studēt maģistrantūrā. Līdz ar to absolventu skaits maģistrantūrā ir daudz mazāks nekā bakalaurantūrā.

No 2003. līdz 2009. gadam Sociālo zinātņu fakultātē varēja iegūt profesionālā maģistra izglītību (**sistēmbibliotekāri**) (sk. 2. tabulu).

2. tabula

Profesionālo maģistru skaits (1)

Profesionālie maģistri (sistēmbibliotekāri) (2003 - 2009)	
Gads	Absolventu skaits
2003	9
2005	10
2006	8
2007	9
2008	12
2009	9
	Kopskaits: 57

No datiem var redzēt, ka sistēmbibliotekāru pirmais izlaidums bija 2003. gadā. Šajā gadā absolventu skaits bija deviņi. Nākamajos piecos gados absolventu skaits saglabājās apmēram tāds pats: no astoņiem līdz divpadsmit absolventiem vienā gadā.

Daļa maģistra studiju programmu absolventi strādā dažādās Latvijas bibliotēkās.

Laika posmā no 1994. līdz 2012. gadam akadēmisko maģistra studiju programmu „Bibliotēzinātne un informācija” pabeidza 291 absolventi. Savukārt profesionālos maģistrus laika posmā no 2003. līdz 2005. gadam pabeidza 57 absolventi. No statistikas datiem par bibliotekārajiem darbiniekiem ar bibliotekāro izglītību var secināt, ka nozarē strādā mazāk kā puse no maģistra studiju absolventiem (sk. 3. tabulu).

3.tabula

Bibliotekārie darbinieki 2008-2009-2010-2011

	2008. g.	2009. g.	2010. g.	2011. g.
Bibliotekārie darbinieki	4231	3614	3447	3316
no tiem ar bibliotekāro izglītību	1707	1563	1513	1447
<i>t.sk.</i> ar maģistra grādu	186	186	195	186
ar bakalaura grādu	210	192	208	195
ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	146	152	165	169
ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	560	492	442	417
ar profesionālo vidējo izglītību	605	541	503	480
no tiem ar izglītību citās jomās	2049	1676	1609	1565
<i>t.sk.</i> ar maģistra grādu	236	227	234	233
ar bakalaura grādu	523	464	487	462
ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību	80	69	70	80
ar augstāko izglītību (līdz 1993.g)	885	625	569	552
ar profesionālo vidējo izglītību	325	291	249	238
no tiem ar vispārējo vidējo izglītību	458	363	314	294
no tiem zinātņu doktori	17	12	11	10

No statistikas datiem var redzēt, ka laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam bibliotēkās strādājošo bibliotekāro darbinieku skaits ir stipri samazinājies. 2008. gadā bibliotēkās strādāja 4231 bibliotekārie darbinieki, bet 2011. gadā – 3316 darbinieki.

Var secināt, ka ir samērā mazs skaits darbinieku, kuriem ir bibliotekārā izglītība. 2008. gadā bibliotēkās strādāja 1707 darbinieku, kuriem bija bibliotekārā izglītība. Savukārt 2011.

gadā bibliotēkās strādāja daudz mazāk cilvēku ar bibliotekāro izglītību – 1447. Var secināt, ka darbinieku skaits, kuriem ir bibliotekārā izglītība, ir stipri samazinājies laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam.

No datiem var redzēt, ka 2008., 2009. un 2011. gadā bibliotēkās strādāja 186 darbinieki ar maģistra grādu bibliotēku nozarē. Savukārt 2010. gadā bibliotēkās strādāja 195 darbinieki ar maģistra grādu. Pēc datiem var redzēt, ka darbinieku skaits ar maģistra grādu ir palicis apmēram tāds pats četru gadu laikā.

Pēc statistikas datiem var secināt, ka bibliotēkās visos četros gados strādā lielāks skaits speciālistu ar bakalaura grādu nekā ar maģistra grādu.

Ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību bibliotēkās strādā mazliet mazāks skaits bibliotekāro darbinieku nekā ar bakalaura vai maģistra grādu. Taču var redzēt, ka šo darbinieku skaits no 2008. gada bibliotēkās ir pieaudzis līdz 169. Savukārt 2008. gadā darbinieku ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību bija salīdzinošāk mazāk – 146.

No 2008. līdz 2011. gadam bibliotēkās strādāja ārkārtīgi liels skaits to bibliotekāro darbinieku, kuri augstāko izglītību bija ieguvuši līdz 1993. gadam. 2008. gadā šādu darbinieku skaits sasniedza - 560, bet 2011. gadā – 417. Apmēram tikpat liels skaits bibliotekāro darbinieku bibliotēkās strādāja ar profesionālo vidējo izglītību. 2008. gadā šādu darbinieku bija 605, bet 2011. gadā – 480.

2008. gadā bibliotēkās strādāja 2049 bibliotekāro darbinieku ar izglītību citā jomā, bet 2011. gadā šo darbinieku skaits bija 1565. Piemēram, 2008. gadā bibliotēkās strādāja 236 darbinieki ar maģistra grādu citā jomā, bet 2011. gadā – 233 darbinieki ar maģistra grādu citā jomā. Savukārt 2008. gadā bibliotēkās strādāja 523 darbinieki ar bakalaura grādu citā jomā, bet 2011. gadā – 462 darbinieki ar bakalaura grādu citā jomā.

No iegūtajiem datiem var secināt, ka bibliotēkās strādā vairāk to bibliotekāro darbinieku, kuri ir ieguvuši bakalaura un maģistra grādu kā citā jomā. Tas nozīmē to, ka bibliotēkās darbā ir pieņemti cilvēki ar augstāko izglītību kādā citā jomā, nevis bibliotēkzinātnē un informācijā.

Bibliotēkās strādā ļoti maz bibliotekāro darbinieku ar zinātņu doktora grādu. Arī darbinieku ar 1. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību bibliotēkās ir samērā maz.

2011. gadā bibliotēkās strādāja 186 bibliotekāro darbinieku ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā. Statistikas dati parāda, ka laika posmā no 1994. līdz 2012. gadam 291 absolventi pabeidza akadēmisko maģistra studiju programmu „**Bibliotēkzinātne un informācija**”.

Salīdzinot šos rādītājus, var secināt, ka mazāk nekā puse no nodaļas absolventiem ar maģistra grādu strādā bibliotēku nozarē.

5.2. Daļēji strukturēto interviju rezultāti

Attālināto un personīgo interviju jautājumi tika uzdoti šādām respondentu grupām:

1. **Absolvents/e, kas strādā bibliotēkā** - Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā (sk. 1. pielikumu).
2. **Absolvents/e, kas nestrādā bibliotēkā** - Maģistrantūras absolventi, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Šie absolventi nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā, bet strādā kādā citā ar bibliotēku nesaistītā jomā vai darba vietā.
3. **Esošais students/e, kas nestrādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik nestrādā nozarē, piemēram, bibliotēkā (sk. 2. pielikumu).
4. **Esošais students/e, kas strādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri pašlaik strādā nozarē, piemēram, bibliotēkā (sk. 3. pielikumu).
5. **Esošais students/e, kas ieguvis izglītību citā nozarē un strādā bibliotēkā** - Esošie maģistrantūras studenti, kuri bakalaura grādu ir ieguvuši kādā citā nozarē, bet maģistra grādu iegūs bibliotēkzinātnē un informācijā.

Pirmā respondentu grupa

Pirmajā respondentu grupā ietilpa tie Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas **absolventi, kas strādā bibliotēkā**. Šajā grupā ar attālināto interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no trīs respondentiem un ar personīgo interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no četriem respondentiem.

No visiem respondentiem tika noskaidrots, ka viņi strādā bibliotēkā.

Respondentiem tika uzdots jautājums: **kurā gadā viņi pabeidza maģistrantūras studijas?**

Visiem respondentiem tika uzdots jautājums par to, **kāpēc viņi izlēma studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas viņus mudināja kļūt par maģistrantūras studentu/i?**

Pirmais respondents atbildēja, ka jau no bērnības ir patīcis lasīt grāmatas un to papīrs. Respondents ir ieguvis arī vidējo profesionālo izglītību poligrāfijas jomā jeb specialitātē. Universitātē respondents izvēlējās studēt tādēļ, ka bija iespēja iegūt zināšanas par grāmatām, informāciju, bibliotēkām. Studēt maģistrantūrā respondentam vajadzēja tādēļ, ka mūsdienu darba tirgus prasa pilnu augstāko izglītību (bakalaura grāds + maģistra grāds). Maģistrantūras studijas respondents pabeidza 2011. gadā.

Pirmais respondents pastāstīja, ka akadēmiskās prakses laikā strādājis Liepājas Centrālajā bibliotēkā. Pēc prakses pabeigšanas respondentu uzrunājusi bibliotēkas vadītāja ar vēlmi, lai pēc maģistrantūras studiju beigām respondents dodas strādāt par bibliotēkas vadītāju uz šo bibliotēku. Bibliotēkas vadītājai vienīgā prasība ir bijusi, lai respondentam būtu pilna augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā – iegūts bakalaura un maģistra grāds. Liepājā šādus speciālistus ar pilnu augstāko izglītību nozarē ir ārkārtīgi grūti atrast.

Otrs respondents bakalaura grādu ir ieguvis latviešu valodā un literatūrā. Maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā tika iegūts 2008. gadā. Respondents, uzsākot darba gaitas pašvaldības bibliotēkā, sapratis, ka ir nepieciešamība papildināt zināšanas un iegūt pilnu augstāko izglītību, lai varētu strādāt bibliotēkas jomā. Otrs respondents atzina, ka iepriekšējā darba pieredze bijusi skolotājas amatā, taču, kad uzsākts darbs bibliotēkā, ir radusies nepieciešamība pēc bibliotēkārās izglītības. Par bibliotēkas vadītāju aicinājuši kļūt darba devēji, tādēļ parādījusies arī nepieciešamība un vēlme respondentam iegūt maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā, lai varētu kvalitatīvi un atbildīgi vadīt bibliotēkas darbu. Darba devēji ir atbalstījuši respondenta vēlmi studēt maģistrantūrā un izteikuši vēlmi palīdzēt.

Trešais respondents tāpat kā pirmais respondents atzina, ka jau no bērnības patīk grāmatas un bibliotēka. Respondents studijās tika budžeta grupā un tādēļ izmantoja izdevību studēt maģistrantūras programmā. Arī studijas šķitušas interesantas un saistošas. Maģistrantūras studijas tika pabeigtas 2005. gadā. Trešais respondents atzina, ka darbu nozarē nav nācies ilgi meklēt, jo neilgi pēc maģistrantūras studiju absolvēšanas, darbu piedāvāja bibliotēkas vadītāja. Respondents joprojām strādā šajā bibliotēkā.

Ceturtais respondents maģistrantūras studijas pabeidza 2012. gadā. Motivācija studēt šajā studiju programmā bijusi pateicoties mammai un vīramātei, kuras abas ir bibliotekāres, tādēļ ir radusies interese par šo profesiju. Respondents vēlējies iegūt pilnu augstāko izglītību.

Piektais respondents maģistrantūras studijas pabeidza 2005. gadā, un par motivāciju studēt bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura studiju programmā min iemeslu, ka nav vēlējies mācīties eksaktās zinātnes. Maģistrantūras studijas uzsāktas, lai iegūtu pilnu augstāko izglītību.

Sestais respondents maģistra grādu ieguva 2006. gadā. Izvēle studēt bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā bijusi tādēļ, ka „*pēc vidusskolas doties mācīties uz šo novirzienu ieteica mana ģimene. Mammas paziņas meita bija beigusi Filoloģijas fakultātes Bibliotēkzinātnes nodaļu, atzinīgi bija izteikusies par šo izglītību un, pazīstot mani, manu patiku pret grāmatām un lasīšanu, mammai radās šāds ierosinājums, kurš bija tīkams arī man. Maģistrantūrā iestājos, jo tas šķita loģisks turpinājums manā izglītībā, lai iegūtu vēl pilnīgākas zināšanas tieši šajā jomā. Turklāt man bija iespēja mācīties par budžeta līdzekļiem, kas nebija mazsvarīgi*”.

Septītais respondents maģistrantūras studijas pabeidza 2012. gadā. Respondents pēc vidusskolas beigšanas vēlējies iestāties Stradiņa Universitātē, lai studētu rehabilitāciju. Taču, kad neizdevās iekļūt universitātē, tad respondents nolēma, ka universitātē jāmēģina iestāties atkal nākamgad. Pa to laiku nācās aizpildīt laiku, un respondents izlēma studēt bibliotēkzinātņi un informāciju. Bakalaura studijas respondentam ļoti patikušas, un, pabeidzot studijas, nācās pieņemt lēmumu, vai turpināt studijas maģistrantūrā vai arī doties studēt sociālo antropoloģiju uz Humanitāro zinātņu fakultāti. Par bakalaura darba aizstāvēšanu respondents ieguva ļoti labu atzīmi, kas ļāvis iestāties maģistrantūrā bez konkursa, tādējādi iekļūstot budžeta grupā. Pie tam studijas turpinājušas arī kolēģes, kas kalpojis par pamatu un motivāciju turpināt studijas maģistrantūrā.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, kāda ir izveidojusies viņu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur viņi sāka strādāt pēc beigšanas? Vai viņi strādāja jau studiju laikā?

Pirmais respondents atklāja, ka jau bakalaura studiju laikā uzsācis darbu Latvijas Akadēmiskās bibliotēkas Reto rokrakstu nodaļā. Tur tika nostrādāts nepilns gads, tādējādi iegūstot pieredzi ar retajiem rokrakstiem, retām grāmatām, ar specifisko fondu, biogrāfijām un kartiņām. Tika iegūtas arī zināšanas dokumentu klasificēšanā un šķirošanā. Bakalaura studiju programmas trešajā kursā tika uzsākts darbs Liepājas Centrālajā bibliotēkā, un kopš 2011. gada respondents ir tās vadītājs. Tieši iegūtais maģistra grāds respondentam ļāvis iegūt pašreizējo darbu un amatu un turpināt profesionālo izaugsmi.

Otrs respondents pastāstīja, ka jau studiju laikā strādājis par bibliotēkas vadītāju, un nekādas problēmas nav bijušas apvienot darbu ar studiju procesu. Iegūtais maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā respondentam ir otrā specialitāte. Izglītoti un spēcīgi speciālisti ir vietējās nozīmes bibliotēkas virzītājspēks. Arī darba devēji respondenta iegūto maģistra grādu ir novērtējuši atzinīgi.

Otrs respondents kā darba devējs atzīst, ka uzskata, ka tagadējie bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventi ir profesionāli un kvalificēti speciālisti.

Pēc pieredzes tika nosaukti pieci maģistrantūras programmas absolventi, kuri ar panākumiem un rūpīgu darbu strādā nozarē.

Otrs respondents kā darba devējs un bibliotēkas vadītājs ir pieņēmis šo amatu, jo vēlējies realizēt bibliotēkā jaunas idejas, padarīt bibliotēku pieejamu un interesantu jebkuram cilvēkam. Bibliotēkas lietotāji ir ļoti atsaucīgi un paši pastāvīgi interesējas par bibliotēkā notiekošajām aktivitātēm un pasākumiem. Arī bibliotēkas nākotni ir paredzēts veidot tādu, lai nepazaudētu nevienu bibliotēkas apmeklētāju jebkurā vecumā un ar jebkurām interesēm un vajadzībām. Bibliotēkā tiek attīstīti arī dažādi e-pakalpojumi, piemēram, e-prasmju apgūšana senioriem. Bibliotēkas vadītāja uzskata, ka „*bibliotēkai nākotnes vīzija ir diezgan spēcīga, ja mēs būsim spēcīgi savā gribēšanā un varēšanā*”.

Trešais respondents atzina, ka ir strādājis jau studiju laikā Latvijas Radio arhīvā un studiju laikā jau uzsākts darbs pašreizējā bibliotēkā. Taču iegūtais maģistra grāds darbā neko daudz nav mainījis. Arī zināšanas, kas tika iegūtas maģistrantūrā, darba procesos maz tiek pielietotas.

Ceturtais respondents atklāja, ka darba gaitas uzsācis jau bakalaura studiju laikā, sākot strādāt bibliotēkā uz pusslodzi. Kad tika pabeigtas maģistrantūras studijas, tā pati darba vieta pieņēma respondentu darbā uz pilnu slodzi. Par profesionālo karjeru pēc maģistra grāda iegūšanas respondents atzīst, ka maģistra grādam ir nozīme darba tirgū, jo, pateicoties tam, tagad ir iespēja pretendēt uz amatu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā.

Piektais respondents atbildēja, ka ir strādājis jau studiju laikā. Par bibliotēkas vadītāju kļuva gadu pēc maģistrantūras studiju beigšanas. Respondents uzskata, ka darba devēji uz maģistra grādu skatās ar nopietnāku skatu, un tas jaunajam speciālistam ir bonuss.

Sestais respondents pastāstīja, ka bibliotēku jomā strādā kopš bakalaura trešā kursa. Pirmā darba vieta esot bijusi publiskā bibliotēkā, kurā izdevās pielietot bakalaura studijās iegūtās zināšanas. Atalgojums gan esot bijis simbolisks, bet ne noteicošais faktors. Vēlāk, veiksmīgi apvienojot studijas ar otro darbu vietu, izdevās pabeigt gan bakalaurantūras, gan maģistrantūras studijas. Taču ar laiku zudusi profesionālās perspektīvas izjūta, līdz nāca jauns darba piedāvājums no esošās darba vietas ar jauniem izaicinājumiem, kolēģiem un konkurētspējīgu atalgojumu.

Septītais respondents atklāja, ka tieši maģistrantūras studiju pabeigšana ļāvusi pakāpties augstāk pa karjeras kāpnēm. Profesionālajā karjerā maģistra grāds un pilna augstākā izglītība maina attieksmi pret speciālistu. Ir izveidojusies tomēr prasība, ka cilvēkam ir jābūt pilnai augstākai izglītībai.

Visi septiņi respondenti atzina, ka maģistrantūras studiju laikā darbu apvienot ar studijām ir sanācis samērā viegli, jo nekādi šķēršļi izglītošanās procesam no darba devēju puses nav likti.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai viņuprāt, maģistra grādam ir kāds svars darba tirgū?**

Pirmais respondents atzina, ka tieši iegūtais maģistra grāds ļāvis iegūt darbu un pašreizējo amatu. Taču diemžēl daudz ir nācies dzirdēt no citiem kolēģiem, ka maģistra grādam nav nozīmes, jo darbu nozarē tik un tā nevar atrast, arī ar maģistra grādu. Viss ir atkarīgs no cilvēka un situācijas. Dažreiz cilvēki ar bakalaura grādu iegūst labāk apmaksātu darbu nekā cilvēki ar maģistra grādu. Respondents uzsver, ka pavisam noteikti speciālistiem ar maģistra grādu būtu jābūt augstākam atalgojumam. Arī Latvijas normatīvajos dokumentos būtu jāiestrādā prasība darba devējiem, ka speciālistiem ar maģistra grādu ir lielāks atalgojums nekā speciālistiem ar bakalaura grādu. Šis aspekts respondentam ir ļoti svarīgs, jo pats ir darba devējs un bibliotēkas vadītājs.

Otrais respondents uzsvēra, ka darba tirgū maģistra grādam vajadzētu būt nozīmei. Arī atbilstoši atalgojums speciālistam būtu jābūt noteiktam, ņemot vērā maģistra grādu. Otrais respondents ir darba devējs un bibliotēkas vadītājs, kurš uzskata, ka ir svarīgi, vai speciālists ir ieguvis maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā.

Trešais respondents uzskata, ka darba tirgū maģistra grādam ir liels svars, ja speciālistam ir arī darba pieredze bibliotēku darbā.

Arī ceturtais respondents uzskata tāpat kā trešais respondents, tikai uzsverot, ka maģistra grāds ļauj atšķirties no citiem amata pretendentiem.

Piektais respondents uzskata, ka maģistra grāda nozīme ir atkarīga no konkrētas darba vietas, darba devējiem un viņu attieksmes. Respondents vēl piebilst *„bibliotekāru vidē, iespējams, ka vairāk ir nozīme, jo pastāv arī dažādi normatīvi amatu prasībām. Bet privātajā un biznesa vidē nozīme ir tam, ko cilvēks spēj un kādas ir par viņu rekomendācijas + pazīšanās. Var būt galīgs „bremze” ar maģistra grādu un var būt apsviedīgs un apķērīgs cilvēks ar vidējo izglītību”*. Piektais respondents ir darba devējs un bibliotēkas vadītājs, tādējādi var secināt, ka šim respondentam un darba devējam lielāka nozīme ir nevis darbinieka formālajam grādam, bet gan tam, ko darbinieks kā speciālists spēj paveikt darba procesā.

Sestais respondents uzskata, ka maģistra grādam ir nozīme, jo darba tirgū augstākā izglītība skaitās tad, kad ir iegūts gan bakalaura, gan maģistra grāds nozarē. Darba devējiem mūsdienās ir augstas prasības.

Septītais respondents teica, ka maģistra grādam darba tirgū ir nozīme, taču ne visas bibliotēkas tam pievērš uzmanību. Taču tā bibliotēka, kurā strādā respondents, maģistra grādam pievērš lielu uzmanību. Augstākajai izglītībai tomēr ir nozīme darba tirgū.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par Bibliotēku likumu un Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 371. **Vai viņuprāt, šajos dokumentos vajadzētu veikt kādus grozījumus, vai tie atbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai un vai šajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām bibliotēku darbinieku amatam nodalīt maģistra grādu?**

Pirmais respondents uzsvēra, ka dokumentos pie izglītības prasībām ir jānodala maģistra grāds, jo studijas maģistrantūrā ir padziļinātākas un cilvēks iegūst gan augstāku izglītību, gan plašākas zināšanas. Arī atalgojums būtu jāprecizē, piemēram, būtu jāatrunā, kādu atalgojumu saņem bibliotēku vadītāji. Būtu jānosaka, ka bibliotēku vadītājiem obligāti jābūt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds). Ja to visu sakārtotu un precizētu, tad lielāka skaidrība būtu gan darba devējiem, gan pašiem nozares speciālistiem.

Otrais respondents par šo jautājumu domā šādi *„Tas ir labs, aktuāls jautājums, jo patiesībā es strādāju tajā grupā, kas strādā pie šo ministra kabineta noteikumu noteikšanas maiņas (gan attiecībā uz darbinieku izglītību, gan atalgojumu, gan skaitu). Mēs esam tādā procesā, ka līdz publiskai apspriešanai izsūtīts darba materiāls, kurā tiek norādītas bibliotekāro darbinieku amati un noteikti nepieciešamā izglītība, kā arī iespējas tālākizglītībai, kursu beigšanas darbībā. Šī programma, manuprāt, ir ar iepriekšējo uzstādījumu manīta tajā, ka ir tomēr nosaukta gan akadēmiskā, gan profesionālā augstākā izglītība (minot bakalaura vai maģistra grādu) un ar to tad arī ir tā būtiskākā atšķirība tomēr ir iestrādāta. Vai tas publiski atklāsies, vai tas nebūs prasīts par daudz. Tai pat laikā jānosaka, ka normatīvais dokuments jau noformulē zemāko iespējamo izglītību. Vienmēr var būt augstāk. Ja vietējās nozīmes bibliotēkā (tā kā šobrīd ir iestrādāta pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība), tad praksē un savā darba pieredzē varu teikt, ka vislabāk ir sastrādāties un strādāt ar akadēmiskā vai profesionālā maģistra grāda studentiem, kas arī vietējās nozīmes bibliotēkās ir tikai ieguvums, piensums un dzīves nepieciešamība”.*

Arī trešais un ceturtais respondents uzskata, ka ir nepieciešams nodalīt maģistra grādu, lai piešķirtu likumīgu svaru izglītībai, citādi tagad sanāk, ka veltīgi studē, jo bieži vien darbā paņem tieši cilvēku ar bakalaura nevis maģistra grādu. Trešais respondents uzskata, ka bibliotēku vadītājiem ir nepieciešams maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, bet pārējiem darbiniekiem varētu būt bakalaura grāds nozarē. Taču tas viss ir jāiestrādā un jānorāda likumos.

Piektais respondents uzskata, ka svarīgāk ir, ja augstskolu bibliotekāriem ir bakalaura grāds kādā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Tagad bieži vien esot

gadījumi, ka augstskolu bibliotekārs nevar pilnvērtīgi strādāt, jo trūkst zināšanu attiecīgajā nozarē, ar kuru sanāk ikdienā strādāt. Maģistra grāds ir formāls. Akadēmisko bibliotēku bibliotekāriem pavisam noteikti ir jāpārzina tās nozares, ar kurām viņš ikdienā bibliotēkās darbojas.

Sestais respondents atzina, ka grūti pateikt, vai ir vajadzīgi kādi grozījumi normatīvajos aktos, savukārt septītais respondents atzina, ka nedrīkst normatīvajos aktos iestrādāt, ka profesionālie kursi, ko apgūst cilvēks, ir līdzvērtīgi bakalaura vai maģistra grādam. Bakalaura un maģistra grādam darba tirgū un bibliotēkas darbā ir pavisam cita vērtība.

Respondenti bija mudināti izteikt viedokli par to, vai, viņuprāt, **bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla? Un kādu viņi redz bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?**

Pirmais respondents uzskata, ka bibliotekāra/informācijas speciālista profesija kļūst arvien prestižāka, jo bibliotekāri iemācās strādāt ar informācijas tehnoloģijām un nodrošināt sabiedrību ar dažādiem e-pakalpojumiem. Trešā tēva dēla projekts ļāva sabiedrībai mainīt uzskatus par bibliotekāra profesiju. Bibliotekāri palīdz cilvēkiem samaksāt rēķinus, izdrukāt aviobiļetes, tas ir, veikt dažādus e-pakalpojumus. Bibliotekāram ir jāpārzina ne tikai drukātā bibliotēkas pasaule, bet arī elektroniskā pasaule. Sabiedrība tagad sāk arvien vairāk saprast, ka bibliotekāri var ne tikai piedāvāt interesantas grāmatas, bet gan piedāvāt dažādus elektroniskus pakalpojumus, saistošus pasākumus un sociālu vietu, kur apmeklētājiem justies droši. Informācijas un tehnoloģiju laikmeta vēsmās mainās arī sabiedrības domas un uzskati par bibliotekāra profesiju.

Ar bibliotekāra profesiju nākotnē viss būs labi. Pieaug pieprasījums pēc interneta konsultantiem jeb bibliotekāriem, kuri varētu palīdzēt cilvēkiem tikt galā gan ar lielo informācijas apjomu, gan ar interneta elektronisko vidi. Samazinās pieprasījums pēc datu bāzēm, taču cilvēki arvien vairāk nāk uz bibliotēku, lai lasītu žurnālus, periodiskos izdevumus un izmantotu bibliotēkas piedāvātos e-pakalpojumus un e-resursus. Nākotnē būs pieprasīta gan drukātā, gan elektroniskā bibliotēkas pasaule.

Arī otrais respondents uzskata, ka bibliotekāra profesija un tās aktualitāte ir mainījusies, ienākot bibliotēkās Trešā tēva dēla projektam, kas ir parādījis sabiedrībai to, ka ir kvalificēti bibliotēkzinātnes un informācijas speciālisti. Nākotnē bibliotēkām jābūt ne tikai grāmatu apmaiņas punktam, bet arī vietai, kurā cilvēki var komunicēt un sadarboties. Savukārt bibliotekāra atalgojumam jābūt atbilstošam viņa augstajai specialitātei.

Trešais respondents uzskata, ka bibliotekāra profesija ir aktuāla tieši tehnoloģiju ziņā, jo viss attīstās un arī pašu bibliotekāri kļūst zinošāki un izglītotāki. Apkalpošanas procesi

mainās līdzī pārrainām. Bibliotēkāra profesija nākotnē kļūs prestižāka, jo akcents tiks likts nevis uz drukātājiem resursiem, bet gan uz digitālajiem resursiem un informācijas izplatīšanu elektroniskajos resursos.

Ceturtais respondents uzskata, ka bibliotēkzinātne un informācijas zinātne mūsdienās ir aktuāla, jo ir vajadzīgs speciālists, kurš tiek galā ar lielu informācijas daudzumu. Diemžēl sabiedrības uzskats par bibliotēkzinātni un bibliotēkāra profesiju ne vienmēr ir tas labākais. Nākotnē profesija būs vajadzīga aizvien, taču lielāks uzsvars tiks likts nevis uz grāmatām, bet gan digitālo vidi un informāciju.

Piektais respondents atzina, ka bibliotēkāra/informācijas speciālista profesija ir aktuāla, jo sabiedrībai ir un būs nepieciešams speciālists, kurš spēj un prot atlasīt informāciju. Daudzi cilvēki mūsdienās neprot atrast drošu un uzticamu informāciju. Bibliotēkaram jābūt kā gidam informācijas jūrā. Nākotnē bibliotēkāri arvien vairāk strādās attālināti, tiešsaistē un mācot sabiedrībai digitālās prasmes.

Sestais respondents atklāja, ka bibliotēkāra/informācijas speciālista profesija ir aktuāla, ja bibliotēkāri spēs mainīties līdzī laikam un apgūt jaunas informācijas tehnoloģijas. Bibliotēkārs nākotnē būs *„informācijas speciālists kā jaunāko tehnoloģisko iespēju atklājējs un pielietotājs bibliotēku darbā, ar mērķi, palīdzēt lietotājam vieglāk orientēties „informācijas džungļos”*. Šie speciālisti nākotnē varētu būt tie, kas jo īpaši orientējas uz lietotāju apmācību informācijas meklēšanā”.

Septītais respondents uzskata, ka bibliotēkārs bibliotēkā var darīt dažādus darbus. Nākotne bibliotēkāra profesijai kļūs optimistiskāka tad, kad tiks atvērta jaunā Gaismas Pils, kura sniegs gan pašiem bibliotēkāriem, gan apmeklētājiem jaunas iespējas.

Respondentiem tika uzdots jautājums arī par to, **vai viņi citiem ieteiktu studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?**

Pirmais respondents ieteiktu citiem studēt maģistrantūras studiju programmā, taču viņš uzsver, ka ir jāreķinās, ka studijas prasa lielu darbu un enerģiju no cilvēka. *„Bibliotēkāri grib būt zinošāki un labāki informācijas speciālisti. Mūsdienā informācijas jūrā kādam jāprot parādīt lietotājiem, kā un kur piekļūt ticamai un derīgai informācijai. Un bibliotēkārs ir universāls kareivis, kas visu zina un kas var palīdzēt lietotājiem piekļūt informācijas pārbagātībai. Pasniedzēji ir kā instrumenti, kas seko līdzī sabiedrības prasībām un kas palīdz veidot profesionālus informācijas speciālistus”*.

Arī otrais, trešais, ceturtais, sestais un septītais respondents ieteiktu citiem doties studēt bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmu, ja ir pārliecība, ka savu karjeru vēlas saistīt ar bibliotēkāra profesiju.

Savukārt piektais respondents norādīja, ka nezina, vai ieteiktu citiem studēt maģistrantūrā, jo nezina, kāda ir esošā studiju programma.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā? Vai arī darbiniekam var būt bakalaura grāds citā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā?**

Pirmais respondents atzina, ka nav slikti, ja cilvēkam ir kombinētas zināšanas un izglītība dažādās nozarēs. Tas dod labāku iespēju pārvaldīt bibliotēkas krājumu. Kombinētā izglītība ir vairāk nepieciešama bibliotekāriem, kuri strādā speciālajās bibliotēkās. Publisko bibliotēku darbiniekiem pietiek ar bakalaura un maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā.

Gan otrais, gan trešais, gan septītais respondents atzina, ka bibliotekāram var būt iegūts, piemēram, bakalaura grāds vienā nozarē, bet maģistra grāds citā nozarē. Bet vienai izglītībai obligāti jābūt bibliotēkzinātnē un informācijā. Dažādas izglītības dažādās nozarēs paplašina skatījumu uz daudzām lietām un darba procesiem.

Savukārt ceturtais respondents atzina, ka bibliotekāram jābūt pilnai augstākajai izglītībai bibliotēkzinātnē un informācijā, respektīvi, gan bakalaura grāds, gan maģistra grāds. Bakalaura grādam ir jābūt bibliotēkzinātnē, jo tikai tur māca pamatus, kas ir jāzina bibliotekāram. Maģistrantūrā iegūst tikai padziļinātākas zināšanas par iepriekš studēto. Tā nav problēma, ja cilvēkam, strādājot nozares bibliotēkā, nav attiecīgās izglītības nozarē. Ar nozares avotiem un resursiem var iemācīties strādāt laika gaitā. Bet augstākajai bibliotekārajai izglītībai bibliotēku darbiniekiem ir jābūt.

Piektais respondents atzina, ka ir apsveicami, ja bibliotekārajam darbiniekam paralēli bibliotēkzinātnes izglītībai ir iegūta izglītība arī kādā citā nozarē.

Sestais respondents uzskata, ka *„tā ir laba prakse, ka tiek iegūts bakalaura vai/plus maģistra grāds bibliotēkzinātnē un ir vēl papildus grāds citā nozarē. Tas paplašina darbības lauku, kurā absolvents var vēlāk strādāt un būt zinošs. Ja tiek izvēlēts darbs bibliotēku jomā, tad šāds cilvēks visticamāk būs noderīgs savas izmācītās jomas nozaru bibliotēkā. Manuprāt, bibliotēku laukā ir darbi, ko var veikt arī cilvēki ar bez bibliotekārās izglītības, piemēram, kādi tehniski darbi, bet tiešais darbs ar lietotāju jāuzņemas bibliotēkzinātnes un informācijas speciālistam, jo ir jābūt ieliktam pamatam, un to dod šī bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes izglītība. Nedomāju, ka bibliotēkas un informācijas jomas darbiniekiem ir jābūt obligāti ar pilnu augstāko izglītību bibliotēkzinātnē, svarīgi, ka ir vismaz pamatzināšanas šajā jomā”*.

Otrā respondentu grupa

Otrajā respondentu grupā ietilpa arī tie Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas *absolventi, kuri tagad pēc universitātes absolvēšanas nestrādā nozarē vai bibliotēkā*. Šajā grupā ar attālināto interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no trīs respondentiem.

Respondentiem ar attālinātās intervijas palīdzību tika uzdots jautājums: **kā viņus sauc un kurā gadā viņi pabeidza maģistrantūras studijas?**

Maģistrantūras studijas viens absolvents studijas ir beidzis 1999. gadā, otrs – 2005. gadā, bet trešais – 2011. gadā. No tā var secināt, ka respondenti studijas ir beiguši atšķirīgā laika posmā, kas var ietekmēt viņu viedokli par uzdotajiem jautājumiem.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par to, **vai viņi strādā vai ir strādājuši bibliotēkā?**

Pirmais respondents pēc studiju absolvēšanas divus gadus strādāja bibliotēkā, un pēc tam kļuva par šīs bibliotēkas vadītāju. Otrais respondents atbildēja, ka bibliotēkā ir strādājis gan pirms maģistrantūras studijām, gan studiju laika, gan pēc studiju beigšanas. Darba vieta ir bijusi Latvijas Nacionālā bibliotēka un Latvijas Kultūras akadēmijas bibliotēka. Trešais respondents atzina, ka bibliotēkā ir nostrādājis savu lielāko mūža daļu – 25 gadus, taču ar šo laiku respondentam ir pieticis, lai saprastu, ka nevēlas savu karjeru saistīt ar bibliotēku nozari un ka vēlas savā dzīvē izmēģināt kaut ko jaunu. Visiem respondentiem kopīgs ir tas, ka viņi kādu laiku ir strādājuši nozarē, taču tagad to vairs nedara, jo ir sapratuši, ka nevēlas saistīt dzīvi ar bibliotēkas darbu un karjeru. Visi respondenti patlaban strādā ar bibliotēku nesaistītā nozarē, piemēram, literatūrzinātnē, žurnālu izdevniecībā un uzņēmējdarbībā.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par to, **vai viņi pēc studiju programmas absolvēšanas mēģināja atrast darbu nozarē un kā viņiem veicās šajos meklējumos?**

Pirmais respondents atbildēja, ka bibliotekāra izglītība ir otrā specialitāte un ka darbs nozarē nav meklēts apzināti. Taču, maģistrantūrā iegūtās zināšanas lieliski noder esošajā darba jomā, kas ir saistīta ar medijiem, rakstīšanu, izstāžu kuratora, pētnieka praksi.

Otrs respondents atklāja, ka darbu meklēšanu nozarē ir gājis raibi. Pēc maģistrantūras studijām 2007. gadā ir bijis piedāvājums no Latvijas Nacionālās bibliotēkas strādāt bibliotēkā, ko respondents arī ar prieku pieņēmis. Darba meklējumi pēc maģistrantūras studijām ilguši divus gadus. Taču, kad respondents studējis doktorantūras studijās 2008. gadā, ir paņēmis bezalgas atvaļinājums, viņš štata vietu bija zaudējis. Respondenta vēlākie mēģinājumi atrast darbu nozarē un pretendēt atkal uz Latvijas Nacionālās bibliotēkas piedāvātajiem amatiem nevainagojās panākumiem, jo viņš nav atbildis izsludināto amatu specifikai (mūzikas nodaļas vadītājs). Respondentu neapmierina arī bibliotēkas personāldaļas attieksme pret potenciālajiem darbiniekiem, jo pagājušo gadu viņš aizsūtījis e-pastu vēstuli par pretendēšanu

uz bibliogrāfa amatu, un vēl šodien nekāda atbilde nav saņemta. Pēc tam respondents ir mēģinājis pretendēt uz Jāzepa Vītola mūzikas akadēmijas nošu nodaļas bibliotēkas bibliotekāra vakanci, taču šajā amatā tika pieņemta cita darbiniece, kura vairāk atbildusi nodaļas specifikai. Tā kā ar darba meklējumiem bibliotēkās neveicās labi, tad darba meklējumi tika veikti citā virzienā. Respondentam paveicās, un viņš tika pieņemts darbā LU Literatūras, folkloras un mākslas institūtā (no 2005.g. 1. septembra) un Rakstniecības un mūzikas muzejā (no 2012.gada 5.novembra). Pēc otrā respondenta sniegtajām atbildēm var secināt, ka maģistra grāda iegūšana darba meklējumos nav palīdzējusi atrast darbu bibliotēkā.

Trešais respondents atzina, ka nav meklējis darbu nozarē un to nemaz negrasās darīt.

Visiem respondentiem tika uzdots jautājums par to, **kāpēc viņi izlēma studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas viņus mudināja kļūt par maģistrantūras studentu/i?**

Pirmais respondents atzina, ka ir bijusi vēlēšanās paplašināt zināšanas humanitārajās un sociālajās zinātnēs, un bija iespēja apvienot darbu ar studijām.

Otrs respondents atbildēja, ka studēt maģistrantūrā pamudinājusi tieši bibliotēkas vadītāja, apgalvojot, ka bibliotēkām ir nepieciešama pilna augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā. Respondents toreiz strādāja bibliotēkā, un maģistra grāda iegūšana bija vajadzīga darbam.

Trešais respondents atklāja, ka studēt bibliotēkzinātnes un informācijas bakalaura studiju programmā bijusi nepieciešamība, jo bibliotēkas vadītājas prasība ir bijusi augstākā izglītība bibliotēkrajā jomā. Savukārt maģistrantūrā respondents izvēlējās studēt tādēļ, lai iegūtu pilnu augstāko izglītību un ir bijusi iespēja studēt maģistrantūrā budžeta grupā.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **kāda ir izveidojusies viņu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur viņi sāka strādāt pēc beigšanas? Vai viņi strādāja jau studiju laikā?**

Pirmais respondents atbildēja, karjera ir izveidojusies ļoti veiksmīga pēc maģistrantūras studiju beigšanas. No darbinieka līdz uzņēmējam, respondents pašlaik vada divus uzņēmumus, kuri ir saistīti ar grāmatniecību, ar pētniecību, ar arhitektūru, ar izdevējdarbību. Maģistrantūras iegūtā izglītība palīdzot ikdienas darbos, jo respondents atšķirībā no citiem uzņēmējiem lieliski protot orientēties informācijas resursos, zina, ko spēj dot bibliotēka un projektu izstrādē veiksmīgi ir izmantotas studiju laikā iegūtās zināšanas un prasmes. Arī bibliotēkas pakalpojumi palīdz izstrādāt dažādus projektus. Respondenta uzņēmumu klienti ir arī daudzas bibliotēkas, un maģistrantūrā iegūtā izglītība ļaujot dibināt jaunus sociālos kontaktus un rast sadarbību ar dažādām bibliotēkām.

Otrs respondents, kā iepriekš tika minēts, ilgi meklēja darbu nozarē, līdz atrada darbu citās iestādēs. Respondents ir darbojies arī Latvijas Universitātes Literatūras, folkloras un mākslas institūtā.

Savukārt trešais respondents atzina, ka jau studiju laikā sāka strādāt izdevniecībā „Santa” un ir ļoti apmierināts ar darbu.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums, **vai darba vieta mudināja iet studēt maģistrantūrā?**

Pirmais respondents atklāja, ka īpašu pamudinājumu neesot bijis, taču bonuss šim procesam esot bijis tāds, ka Latvijas Universitātes darbinieki varēja studēt bez maksas.

Otrais respondents atklāja, ka Latvijas Kultūras akadēmijas bibliotēkas vadītāja mudināja turpināt studijas maģistrantūrā, kaut arī bakalaura grāds bija iegūts mākslas jomā. Trešais respondents atzina, ka pamudinājums ir bijis no darba devēju puses.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par to, **vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi viņu profesionālajā karjerā?**

Pirmais respondents atzina, ka maģistra grāds ir tikai tāds formāls tituls, taču maģistrantūrā iegūtās zināšanas labi noder ikdienas darbā.

Otrais respondents atzina, ka maģistra grāda iegūšana ir ļāvusi saglabāt darba vietu gan Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, gan Latvijas Kultūras akadēmijā. Taču, iegūstot doktora grādu literatūrzinātnē, respondents savu karjeru ir izvēlējis saistīt ar šo zinātni.

Trešais respondents atklāja, ka maģistra grāds ir ļāvis kļūt zinošākam, kas atvieglo ikdienas darbu.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai viņuprāt, maģistra grādam ir kāds svars darba tirgū?**

Pirmais respondents atbildēja, ka viss ir atkarīgs no paša cilvēka, nevis no iegūtā maģistra grāda. Visu nosaka studiju laikā iegūtās zināšanās un prasmes. Svarīgs ir studiju procesā ieguldītais laiks un kvalitāte. Slikts speciālists ar maģistra grādu ir un paliek slikts speciālists. Respondents uzskata, ka ir ieguvis kvalitatīvu izglītību maģistrantūras studijās.

Otrais respondents cer, ka darba tirgū maģistra grādam ir svars. Taču viņš arī atzīst, ka pēc maģistrantūras studiju beigām, to nav izjutis. Maģistra grāda iegūšana nav sekmējusi viņam atrast darbu nozarē vai bibliotēkā.

Trešais respondents atklāja, pašreizējā situācijā valstī maģistra grādam nav nozīmes, jo daudzi nozares speciālisti ar šo grādu strādā mazkvalificētu darbu ar mazu atalgojumu pavisam nesaistītā jomā ar bibliotēku darbu. Atalgojums nozarē ir zem katras kritikas – ar vai bez maģistra grāda nozarē. Daudzi speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā joprojām nevar atrast darbu nozarē.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par Bibliotēku likumu un Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 371. **Vai viņuprāt, šajos dokumentos vajadzētu veikt kādus grozījumus, vai tie atbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai un vai šajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām bibliotēku darbinieku amatiem nodalīt maģistra grādu?**

Pirmais respondents atbildēja, ka šajos normatīvajos dokumentos un likumos nav iedziļinājies.

Otrais respondents atbildēja, ka šādi grozījumi noteikti ir vajadzīgi, jo maģistra grāda nodalīšana izglītības prasībās piešķirtu tam lielāku svaru darba tirgū.

Savukārt trešais respondents atzina, ka, viņuprāt, normatīvajos aktos nav nepieciešams veikt nekādas izmaiņas.

Respondenti bija mudināti izteikt viedokli par to, vai, viņuprāt, **bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla? Un kādu viņi redz bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?**

Pirmais respondents atzina, ka bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās pavisam noteikti ir aktuāla, jo speciālās zināšanas var pielietot dažādās jomās, piemēram, ekonomikā. Uzņēmumi, piemēram, par lielu naudu pasūta lietas privātās aģentūrās, lai gan varētu izmantot bibliotēku un bibliotekāru pakalpojumus. Bibliotekāra/informācijas speciālista nākotne būs saistīta ar ekonomiku. Īpašs uzsvars jāliek uz profesijas attīstību saistībā ar izglītību. Šādā gadījumā tiks stimulētas pārmaiņas izglītībā, tam sekos bibliotēku izaugsme un speciālistu loma.

Otrais respondents uzskata, ka bibliotekāra/informācijas speciālista profesija ir aktuāla, taču mūsdienu ekonomiskajā situācijā un valsts attieksmē pret šo profesiju (tāpat kā pret humanitārajām zinātnēm – īpaši šajā 2013. gadā), ir mazas izredzes īstenot šīs profesijas izaugsmi. Bibliotekāra/informācijas speciālista nākotne nešķiet īpaši spoža – it īpaši zemā atalgojuma, kadru novecošanās, dažu bibliotēku vadības politikas un valsts politikas dēļ.

Trešais respondents atklāja, ka profesija ir aktuāla, jo katrā nopietnā darba vietā ir nepieciešamas zināšanas, jo sniedz informācijas speciālista un bibliotekāra profesija. Tik ilgi, kamēr pastāvēs bibliotēkas un informācijas centri, tikmēr šīs specialitātes būs aktuālas. Par bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni skatījums ir pesimistisks, jo atalgojums ir pārāk mazs, darba pienākumu arvien vairāk. Optimistiskāka nākotnes varētu būt tiem speciālistiem, kuri strādās jaunajā Gaismas pilī. Trešais respondents uzskata, ka pārējos bibliotekārus nākotnē nekas labs negaida.

Respondentiem tika uzdots jautājums arī par to, **vai viņi citiem ieteiktu studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka iesaka studēt šajā studiju programmā tikai tādā gadījumā, ja cilvēks vēlas attīstīt savas prasmes un ja ir interese. Nedrīkst iet studēt tikai tādēļ, lai iegūtu formālu izglītību un lielāku atalgojumu.

Otrais respondents atzina, ka, studējot šajā studiju programmā, viņš ieguva daudz ko vērtīgu, tai skaitā, zināšanas no profesionāliem pasniedzējiem, taču viņš ieteiktu citiem izvērtēt, vai neiet studēt kādā citā studiju programmā. Viņaprāt, profesionālā izaugsme patlaban šajā profesijā nav iespējama.

Trešais respondents uzskata, ka jāiet studēt šajā studiju programmā tad, ja ir jau pastāvīgs darbs ar perspektīvām, un ja darba devējs apmaksā studijas. Otrs variants, kāds bija respondentam – mācīties bakalaurus tik labi, lai maģistrantūrā iekļūtu budžeta grupā un mācīties pa valsts naudu. Respondentam šķiet muļķīgi ieguldīt 3000 Ls par studijām, ja pēc tam darbu nozarē atrast ir ļoti grūti.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā? Vai arī darbiniekam var būt bakalaura grāds citā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka visu nosaka darba specifika. Darbiniekiem ar plašāku skata punktu un zināšanām dažādās jomās, būs vieglāk strādāt bibliotēkā. Taču zinātniskajam grādam bibliotēkzinātnē ir obligāti jābūt, lai spētu kvalitatīvi darboties bibliotekārājā jomā.

Otrais respondents atzina, ka, viņaprāt, strādājot specializētās (īpaši augstskolu un zinātnisko iestāžu) bibliotēkās, darbiniekam būtu vēlams arī bibliotēkas specifikai atbilstoša augstākā izglītība. Augstākā izglītība arī citās jomās palielina arī izredzes darba tirgū. Respondents neuzskata, ka bibliotēkas darbiniekam jābūt tikai augstākajai izglītībai bibliotēkzinātnē un informācijā.

Trešais respondents uzskata, ka ir pareizi, ja speciālists ar filoloģisko vai ar kādu citu radniecīgu bakalaura grādu maina darbu un sāk strādāt bibliotēkā. Tas tieši ir nepieciešams, lai cilvēks iegūst maģistra grādu tajā nozarē, kurā pašlaik strādā. Protams, atnākot uz bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmu ar citas nozares bakalaura grādu, ir krietni grūtāk apgūt bibliotekāros priekšmetus bez priekšzināšanām. Ja, cilvēkam ir darba pieredze bibliotēku darbā, tad arī maģistra studiju programmu ir vieglāk apgūt.

Trešā respondentu grupa

Trešajā respondentu grupā ietilpa tie Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas **esošie studenti, kas nestrādā bibliotēkā**. Šajā grupā ar attālināto interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no trīs respondentiem un ar personīgās intervijas palīdzību tiks noskaidrots viedoklis no viena respondenta.

Respondentiem tika uzdots jautājums: **kā viņus sauc un vai pašlaik viņi strādā bibliotēkā?**

Visi četri respondenti apstiprināja, ka viņi nestrādā bibliotēkā.

Nākamais jautājums skāra aspektu par **motivāciju studēt bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas viņus mudināja kļūt par maģistrantūras studentu/i**.

Pirmais respondents atzina, ka izvēlējies bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmu, jo neviena cita studiju programma nav viņu saistījusi, un respondents vēlējis iegūt maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā.

Otrais respondents atklāja, ka nolēma studēt maģistrantūrā, jo ir zinājis, ka darba tirgū liela nozīme ir arī maģistra grādam. Respondents bija stingri nolēmis izglītoties līdz galam un iegūt pilnu augstāko izglītību. Par šo lēmumu nācās pacīnīties, jo vajadzēja izturēt konkursu uz budžeta vietu maģistrantūrā, kas respondentam izdevās.

Trešais respondents pastāstīja, ka par bibliotēkzinātnes studiju programmu uzzinājis no Sociālo zinātņu tīmekļa vietnes, kad meklēja studiju virzienu, ko izvēlēties bakalaurantūras studijām. Savukārt maģistrantūras studijas tika izvēlētas, lai iegūtu pilnu augstāko izglītību.

Ceturtais respondents atzina, ka izvēlējies studēt bakaura un maģistra studiju programmas, jo zinājis, ka vēlas savu dzīvi saistīt ar bibliotekāra profesiju.

Nākamais jautājums tika uzdots par respondentu **uzskatiem par bibliotekāra/informācijas speciālista profesijas aktualitāti mūsdienās**.

Pirmais respondents atklāja, ka bibliotekāra/informācijas speciālista profesija pavisam noteikti ir aktuāla, taču bibliotēkām diemžēl trūkst finanšu līdzekļu, lai pieņemtu darbā jaunos speciālistus. Darba pieredze trūkst arī jaunajiem speciālistiem, lai uzreiz pēc universitātes beigšanas varētu viegli atrast darbu nozarē un kandidēt uz amatiem.

Otrs respondents uzskata, ka sabiedrībā valda vecmodīgs uzskats par to, ka visi bibliotekāri ir vecas sievietes ar copi un brillēm. Tādēļ pēc vidusskolas beigšanas maz cilvēku aiziet studēt bibliotēkzinātni un informāciju. Profesijas aktualitāti ietekmē sabiedrībā valdošais stereotips. Arī zemās algas bibliotēku darbiniekiem atgrūž jaunos speciālistus studēt šo profesiju.

Trešais respondents atzina, ka „bibliotekāra joma mūsdienās nav tik aktuāla, kā tas ir ar informācijas speciālista jomu. Rakstot bakalaura darbu ļoti bieži saskāros ar terminu informācijas speciālists, nevis bibliotekārs. Senatnē bibliotekārs apkalpoja tikai lasītājus. Strauji attīstoties informācijas tehnoloģijām, mūsdienās bibliotekārs ir kļuvis par informācijas speciālistu, jo viņam ir papildus uzdevumi, kas agrāk netika veikti. Šie papildus uzdevumi ir mājas lapu veidošana, krājumu komplektēšana, informācijas lietotāju apkalpošana, specializēšanās dažādās jomās”.

Ceturtais respondents atklāja, ka uzskata, ka bibliotekāra profesija ir aktuāla tikai kādai sabiedrības daļai, jo profesija pati par sevi mūsdienās nav īpaši prestiža.

Respondentiem tika uzdots jautājums arī par to, **kāds ir viņu redzējums par viņu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas, vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars un vai maģistra grāds paver kādas plašākas profesionālās karjeras iespējas?**

Pirmais respondents uzskata, ka maģistra grāds nedod iespēju pretendēt uz amatu darba tirgū, ja nav lielas darba pieredzes nozarē. Maģistra grāds dod iespēju mēģināt pretendēt uz nodaļas vadītāja amatu bibliotēkā vai kādā informācijas centrā.

Otrs respondents atzina, ka par šo jautājuma aspektu ir runājis ar tiem kolēģiem, kas jau strādā bibliotēkās. Pēc viņu viedokļu uzklaušanās, respondentam ir radies savs viedoklis par šo jautājumu. Viņš uzskata, ka maģistra grāds nepaver plašākas iespējas darba tirgū. Atalgojums tik un tā ir zems, jāstrādā aukstās telpās un maģistra grādam nav nekādas nozīmes. Tādēļ šim respondentam pēc maģistrantūras beigšanas ir atrast darbu nevis bibliotēkā, bet kādā citā ar informāciju saistītā iestādē. Maģistra grāds paver plašākas iespējas profesionālās karjeras iespējas darba tirgū, ja „veiksme ir blakus, paziņas, optimisms, laba karma, valodas zināšanas”.

Trešais respondents uzskata, ka jebkuram informācijas speciālistam ir jābūt pilnai augstākajai izglītībai. Veidojot dzīvē profesionālo karjeru, pabeigta pilna augstākā izglītība var noderēt.

Ceturtais respondents pastāstīja, ka ar iegūtu maģistra grādu darba iespējas ir plašas, jo var strādāt pēc tam dažādās atmiņu institūcijās, piemēram, muzejos, arhīvos un informācijas centros, kuras veic informācijas vākšanu, izguvi, izplatīšanu. Maģistra grāds var noderēt darba vietās, kur jāstrādā ar informācijas sistēmām. Maģistra grāds paver iespēju studēt Latvijas Universitātes Doktorantūras programmā, kā arī citu valstu augstskolās, piemēram, Lielbritānijas Lofboro Universitātē.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par Bibliotēku likumu un Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 371. **Vai viņuprāt, šajos dokumentos vajadzētu veikt kādus grozījumus,**

vai tie atbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai un vai šajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām bibliotēku darbinieku amatiem nodalīt maģistra grādu?

Pirmais respondents atzina, ka normatīvajos dokumentos pavisam noteikti ir nepieciešami grozījumi izglītības prasībām. Pašreizējā situācija nedod skaidru izpratni par to, kāda izglītība ir nepieciešama katram amatam. Ja izglītības prasībās pie amatiem būtu norādīts, kādiem amatiem ir vajadzīgs maģistra grāds, tad tas dotu daudz lielāku skaidrību gan bibliotēku darbiniekiem, gan topošajiem speciālistiem.

Otrs respondents arī atzina, ka grozījumi normatīvajos dokumentos būtu nepieciešami, jo maģistra grāds jau tomēr ir augstāka izglītības pakāpe par bakalaura grādu. Taču respondents izteica pesimistisku atziņu, ka, zinot Latvijas valdību, grozījumi likumos tuvākos 50 gadus netiks veikti.

Trešais respondents atklāja, ka normatīvajos dokumentos vajadzētu atdalīt pie izglītības prasībām bakalaura un maģistra grādu.

Ceturtais respondents atzina, ka pašreizējie dokumenti tikai daļēji atbilst reālajai nozares situācijai un sabiedrības prasībām. Visiem bibliotēku darbiniekiem ir jābūt kvalificētiem informācijas speciālistiem, ar pilnu akadēmisko izglītību, lai tie spētu iekļauties visos zinātnes procesos.

Nākamais jautājums ietvēra **bibliotekāra/informācijas speciālista nākotnes perspektīvas.**

Pirmais respondents atklāja, ka jaunajam bibliotekāra/informācijas speciālistam ir svarīgi ne tikai pārzināt informācijas tehnoloģijas, bet arī pārzināt literatūras klasiku. Bibliotekāri vēl ilgi būs vajadzīgi, taču ir rūpīgi jāpiedomā pie viņu izglītošanas. Svarīgi ir jaunajiem speciālistiem pēc iespējas vairāk mācīt strādāt ar informācijas tehnoloģijām un programmatūrām, kā arī universitātē bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā būtu nepieciešams mācīt vispārīgu literatūras kursu, lai jaunais speciālists pārzinātu vismaz literatūras klasiku, jo skolās daudz kur pat literatūras klasiķi netiek mācīti, tādējādi jaunie bibliotekāri, kuri augstskolā neapgūst pat literatūras pamatus, nevar kļūt par pilnvērtīgiem informācijas un bibliotēku speciālistiem.

Otrais respondents uzdrošinājās izteikt cerīgu vēlmi – lai bibliotēkām būtu lielāks budžets, bibliotekāriem lielāks atalgojums, izremontētas telpas un jaunas informācijas tehnoloģijas. Visām bibliotēkām būtu jābūt tikpat mājīgām un ērtām kā Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes bibliotēkai.

Trešais respondents izteica, ka nākotnē bibliotekārs vairs nebūs grāmatu izsniedzējs, bet gan informācijas speciālists, kurš spēj atlasīt, novērtēt un izplatīt drošu un kvalitatīvu informāciju.

Ceturtais respondents atklāja, ka nākotnē „*tāds amats kā bibliotekārs un informācijas speciālists noteikti pastāvēs, jo informācijas tehnoloģiju attīstība nespēs aizstāt tādu profesiju kā bibliotekārs, jo nespēs aizstāt to saskarsmi, ka bibliotekārs komunicē ar lietotāju. Bez bibliotekāra palīdzības nevar iztikt bibliotēkas lietotājs. Bibliotekārs ir starpnieks starp lietotāju un bibliotēkas krājumu*”.

Pirmais respondents par jautājumu, **vai viņš ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā**, atbildēja, ka patlaban neieteiktu citiem studēt šajā programmā, jo sabiedrībā ir zems pieprasījums pēc bibliotekārajiem speciālistiem. Pie tam daudzi absolventi pēc studiju beigšanas nevar atrast darbu nozarē. Respondents atzina, ka ieteiktu studēt citiem šajā programmā, ja uzlabotos situācija nozarē un parādītos jaunas darba vietas, kur jaunajiem speciālistiem iet strādāt.

Otrais respondents izteica, ka viņš ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā, taču pēc studiju absolvēšanas neaprobežoties ar darba meklēšanu tikai bibliotēkās. Ir jāmeklē darbs arī citās informācijas iestādēs.

Trešais respondents uzsvēra, ka pilna augstākā izglītība ir tikai iegūts bakalaura un maģistra grāds, kas paver iespēju mūža garumā kāpt pa karjeras kāpnēm.

Ceturtais respondents arī uzsvēra, ka pavisam noteikti ieteiktu studēt šajā studiju programmā, jo tā ir lieliska iespēja kļūt par lielisku informācijas pārvaldītāju ar iegūtu maģistra grādu resursu veidošanā un pārvaldīšanā.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā? Vai arī darbiniekam var būt bakalaura grāds citā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā?**

Pirmais respondents atzīst, ka „*ir nepieciešams iegūt grādu citā nozarē, lai varētu strādāt specializētajās bibliotēkās vai nodaļās. Pašlaik ir daži darba piedāvājumi, kuriem es nevaru pieteikties, jo man nav nepieciešamo zināšanu, lai kandidētu uz šiem amatiem. Vajadzētu izveidot speciālas programmas bibliotekāriem, lai viņi iegūtu pamatzināšanas noteiktās nozarēs, kas palīdzētu orientēties tajā un sniegt lietotājiem labus ieteikumus un padomus*”.

Otrs respondents uzskata, ka bibliotēkzinātnes un informācijas maģistrantūras studijās vajadzētu izveidot izvēles studiju kursu, piemēram, saistībā ar jurisprudences jautājumiem, kas tādējādi sniegtu vismaz pamatzināšanas dažādās nozarēs. Tādējādi jaunajam speciālistam būtu vieglāk uzsākt darbu kādā nozares bibliotēkā. Respondents atzīst, ka nav godīgi pieņemt darbā cilvēku ar citu izglītību, ja tajā pašā laikā ir tik daudz absolventu, kuriem ir pilna augstākā izglītība bibliotekārajā jomā, bet kas nevar atrast darbu nozarē, piemēram,

bibliotēkā. Taču respondents arī atzina, ka dažādās zināšanas un izglītība divās jomās paver iespēju cilvēkam veidot daudzpusīgu karjeru dažādās jomās.

Trešais respondents uzskata, ka bibliotēkas darbiniekam pavisam noteikti ir vajadzīga pilna augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā.

Savukārt ceturtais respondents arī uzskata, ka bibliotēkas darbiniekam pavisam noteikti ir vajadzīga pilna augstākā izglītība bibliotēkzinātnē un informācijā.

Ceturtais respondentu grupa

Ceturtajā respondentu grupā ietilpa tie Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas esošie studenti, kuri strādā bibliotēkā. Šajā grupā ar attālināto interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no trīs respondentiem.

Diviem respondentiem ar personīgās intervijas palīdzību un vienam respondentam ar attālinātās intervijas palīdzību tika uzdots jautājums: **kā viņus sauc un vai pašlaik viņi strādā bibliotēkā?**

No visiem trijiem respondentiem tika noskaidrots, ka viņi strādā bibliotēkā.

Otrais respondents bibliotēkā strādā vienu gadu. Otrā respondenta darba pienākumi ir saistīti ar lasītāju apkalpošanu, izstāžu veidošanu un novadpētniecības mapju veidošanu.

Nākamais jautājums skāra aspektu par **motivāciju studēt bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas viņus mudināja kļūt par maģistrantūras studentu/i.**

Pirmais respondents atklāja, ka studēt bakalaura studijās nolēma nejauši, jo pavērās iespēja studēt budžeta grupā. Maģistrantūrā arī bija iespēja studēt budžeta grupā, tādēļ tika nolemts, ka jāiegūst pilna augstākā izglītība.

Pirmais respondents minēja, ka darba meklējumi nozarē sākotnēji bijuši neveiksmīgi, jo galvenais atteikuma iemesls no darba vietām, esot bijis darba pieredzes trūkums. Liela problēma bijusi studiju apvienošana ar darbu, tādēļ vairākas darba vietas respondentam atteikušas iespēju strādāt bibliotēkā. Bibliotēkā esot jāstrādā uz pilnu slodzi, nevis uz nepilnu slodzi. Nesaprotams iemesls arī bijis respondenta vecums, kurš kā kritērijs bijis atteikuma saņemšanai. Darbu respondentam nācās meklēt diezgan ilgi, līdz sekoja no bibliotēkām vairāki darba piedāvājumi, no kuriem respondents izvēlējies viņaprāt labāko.

Otrais respondents atzina, ka jau no mazām dienām viņam ir liela mīlestība pret bibliotēku kā sociālu vietu un pret grāmatu lasīšanu. Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programma paver plašas karjeras iespējas dažādās iestādēs, kuras nodarbojas ar informācijas apstrādi, saglabāšanu un izplatīšanu. Pēc otrā respondenta domām, maģistrantūras studijas ļauj pakāpties pa karjeras kāpnēm.

Trešais respondents atklāja, ka bakalaura studijas ir beidzis pirms vairākiem gadiem, un maģistrantūrā iestāties pamudināja sajūta, ka vajag papildināt esošās zināšanas un uzzināt kaut ko jaunu.

Trešais jautājums bija par to, **vai darba vieta mudināja abus respondentus studēt tālāk maģistrantūrā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka vēl nav strādājis bibliotēkā, kad uzsācis studijas maģistrantūrā.

Otrais students pastāstīja, ka darba vieta atbalstījusi respondenta vēlmi studēt maģistrantūrā.

Trešajam respondentam tieši darba vieta ieteikusi un izstāstījusi par šādu iespēju – studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā, lai iegūtu pilnu augstāko izglītību. Darba vieta pati mudinājusi studēt tālāk, un atbalstījusi studentu ar ērtu darba laiku un darba organizēšanas izveidošanu.

Nākamais jautājums tika uzdots par respondentu **uzskatiem par bibliotekāra/informācijas speciālista profesijas aktualitāti mūsdienās.**

Pirmais respondents atzina, ka profesija pavisam noteikti ir aktuāla, jo maģistrantūrā iegūtās zināšanas un prasmes var pielietot dažādās jomās un dažādos darba uzdevumos.

Otrais respondents uzskata, ka 21. gadsimts ir informācijas tehnoloģiju laikmets, kurā ir nepieciešami informācijas speciālisti, kuri prot apstrādāt, analizēt, saglabāt un izplatīt informāciju.

Trešais respondents atklāja, ka mūsdienās bibliotekāra profesija ir mainījies. Tā vairs nav tik aktuāla kā senāk. Taču, ja šajā profesijā bibliotekāri/informācijas speciālisti vairāk izmantotu un strādātu ar informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, tad pavisam noteikti sabiedrības acīs bibliotekāra profesija kļūtu daudz prestižāka un aktuālāka.

Respondentiem tika uzdots jautājums arī par to, **kāds ir viņu redzējums par viņu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas, vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars un vai maģistra grāds paver kādas plašākas profesionālās karjeras iespējas?**

Pirmais respondents uzskata, ka maģistra grāda iegūšana viņam pavērs plašākas profesionālās karjeras iespējas, taču jāuzkrāj arī lielāka darba pieredze. Maģistra grāds ir garants darbam un izaugsmes iespējām tajā. Taču daudz kas ir arī atkarīgs no paša cilvēka un viņa rīcībspējas un gribasspēka.

Otrs respondents uzskata, ka maģistra grāda iegūšana ļaus pakāpties pa karjeras kāpnēm un pretendēt uz augstākiem amatiem. Taču respondents uzskata, ka maģistra grāds paver plašākas izaugsmes iespējas lielākajās bibliotēkās, piemēram, Reģionu Galvenajās bibliotēkās un Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, bet ne mazākās bibliotēkās.

Trešais respondents atzīst, vai maģistra grādam ir nozīme darba tirgū, ir atkarīgs no tā, kādā amatā cilvēks grib strādāt. Uz vadošajiem amatiem maģistra grāds var būt izšķirošais kritērijs, lai iegūtu vadošu amatu bibliotēkā. Kopumā maģistra grāds viennozīmīgi paver plašākas karjeras iespējas ne tikai bibliotēkzinātnes jomā, bet arī citās nozarēs. Ar maģistra grādu cilvēkam ir labāks redzējums un skatījums - viņš plašāk visu zina un saprot. Ļoti svarīgi, ka maģistrantūras students, neatkarīgi no tā, kādā nozarē, ir ar plašāku skatījumu uz pasauli.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par Bibliotēku likumu un Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 371. **Vai viņuprāt, šajos dokumentos vajadzētu veikt kādus grozījumus, vai tie atbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai un vai šajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām bibliotēku darbinieku amatiem nodalīt maģistra grādu?**

Pirmais respondents atzina, ka pavisam noteikti ir nepieciešami grozījumi normatīvajos aktos, jo būtu jānodala pie izglītības prasībām maģistra grāds. Sabiedrībā attīstās iemaņas un prasmes, līdz ar to nemitīgi ir jāseko līdzi gan izglītībai un tās kvalifikācijai, gan arī tam, kas to var attīstīt.

Otrais respondents uzskata, ka normatīvie akti ir pārāk vispārīgi un tikai daļēji atbilst nozares reālajai situācijai. Respondents uzskata, ka „*Valsts Nacionālās bibliotēkas vadītājiem ir vajadzīga akadēmiskā izglītība, bet reģionālo un publisko bibliotēku vadītājiem arī ir nepieciešama augstākā izglītība. Tālākizglītības kursi nav salīdzināmi, tos vajadzētu izņemt ārā no likuma. Cilvēkiem vajadzētu būt ar augstāko vai ar vidējo speciālo izglītību*”.

Trešais respondents uzskata, ka dokumentos nav nepieciešami sīkāki nodalījumi saistībā ar maģistra grādu. Viss ir atkarīgs no bibliotekāra personības un iniciatīvas. Ne vienmēr maģistra grāds norāda uz to, ka cilvēks ir labāks speciālists par to, kuram ir bakalaura grāds. Ir gadījumi, kad speciālisti ar bakalaura grādu ir vēl zinošāki un spēj izdarīt daudz vairāk nekā speciālisti ar maģistra grādu.

Nākamais jautājums skāra **bibliotekāra/informācijas speciālista nākotnes perspektīvas.**

Pirmais respondents atklāja, ka bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni redz saulainu un skaistu, jo sabiedrība tiek apgādāta ar informācijas pārbagātību. Lielas informācijas iespējas sniedz digitālās bibliotēkas un digitālā vidē.

Otrais respondents uzskata, ka bibliotekārs arī nākotnē būs nepieciešams un neaizvietojs speciālists, kurš spēs strādāt ar informāciju.

Trešais respondents atzina, ka bibliotekāra/informācijas speciālista nākotne būs perspektīva, ja viņš labi orientēsies informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā. Citās valstīs, piemēram, ir redzams, ka informācijas tehnoloģiju nodaļa tiek saistīta ar

datortehnoloģiju nodaļu. Datortehnoloģiju nodaļa strādā kopā ar bibliotekāriem un kopīgi rada izcilus informacionālos produktus.

Pirmais respondents par jautājumu, **vai viņš ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā**, atbildēja, ka pavisam noteikti iesaka citiem studēt studiju programmā, jo tā ir lieliska *„iespēja iepazīt informāciju un burvīgo bibliotēkzinātnes pasauli”*.

Otrais respondents atklāja, ka vēl nav nevienam ieteicis studēt šajā programmā. Bet, ja cilvēkam rastos interese par informācijas un bibliotēku jomu, tad viņš pavisam noteikti ieteiktu studēt šajā studiju virzienā un programmā.

Trešais respondents par ieteikšanu teica šādu lietu: *„Atkarībā, ko viņi vēlas sasniegt. Ja viņi vienkārši grib redzēt plašāku redzējumu, tad jā. Bet, ja viņi grib vairāk darboties ar mūsdienu tehnoloģijām, tad, manuprāt, programmā vēl ir vajadzīgs integrēt studiju kursus, kas saistīti ar datorzinātņi”*.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā? Vai arī darbiniekam var būt bakalaura grāds citā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā?**

Pirmais respondents uzskata, ka cilvēkam obligāti ir nepieciešams bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, bet maģistra grāds var jau tikt iegūts citā nozarē. Piemēram, nozares bibliotēkām ir nepieciešamas zināšanas gan bibliotēkzinātnes jomā, gan tajā nozarē, kurā viņš darbojas bibliotēkā.

Otrais respondents uzskata, ka bibliotēkām ir nepieciešams viens grāds bibliotēkzinātnē, bet, piemēram, maģistra grāds var būt citā nozarē. Kā piemēru respondents pieminēja skolas bibliotēkas, kurās ir nepieciešami bibliotekārie speciālisti gan ar augstāko izglītību bibliotēkzinātnē, gan ar augstāko pedagoģisko izglītību.

Trešais respondents atzina, ka ir pat vēlams, ja bibliotēkām nozares bibliotēkā ir divas atšķirīgas augstākās izglītības dažādās nozarēs.

Piektā respondentu grupa

Piektajā respondentu grupā ietilpa tie bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas esošie studenti, **kas ieguvuši izglītību citā nozarē, kas strādā bibliotēkā un kas pašlaik studē** Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā. Šajā grupā ar attālināto interviju palīdzību tika noskaidroti viedokļi no diviem respondentiem.

Respondentiem ar attālinātās intervijas palīdzību tika uzdots jautājums: **kā viņus sauc un pašlaik viņi strādā bibliotēkā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka pašlaik strādā bibliotēkā. Otrais respondents arī atklāja, ka strādā bibliotēkā par Pakalpojuma nodaļas vadītāju.

Nākamais jautājums skāra aspektu par **motivāciju studēt bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas viņus mudināja kļūt par maģistrantūras studentu/i.**

Pirmais respondents atklāja, ka vēlējās uz informāciju paraudzīties nevis no tehnoloģiju viedokļa, bet no cilvēka un sabiedrība kā informācijas lietotāju viedokļa, viņu vajadzībām un lietošanas paradumiem, tādēļ izvēlējās studēt maģistrantūrā.

Otrais respondents atzina, ka izvēlējās studēt maģistrantūrā, jo „*kad sāku strādāt bibliotēkā man nebija nekādas izpratnes par bibliotēkas darbu kopumā un visu ko es uzzināju iemācījos tas bija pašmācības ceļā un arī praktiski strādājot šinī nozarē. Savukārt, tad kad sāku strādāt šinī amatā, direktore ik pa laikam ieminējās, ka būtu labi studēt. Iesākumā manas domas bija par Sabiedrisko attiecību jomu, tā kā mani pienākumi arī lielā mērā saistīti ar bibliotēkas publicitāti, bet tad kādā seminārā runāja par jauno likumdošanas projektu un kādu iespaidu tas varētu atstāt uz nebibliotekārās jomas speciālistiem. Saprātu, ka agrāk vai vēlāk tik un tā būs jāmācās, ja vēl strādāšu šinī jomā un, ka varbūt ir vērts jau tagad, kamēr var to apvienot. Bet to es arī zināju, ka pa maksu studēt nevaru un ja tikšu budžeta grupā, tad arī studēšu*”.

Trešais jautājums bija par to, **vai darba devējs mudināja abus respondentus studēt tālāk maģistrantūrā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka nav strādājis nevienā darba vietā, kad uzsākusi studijas maģistrantūrā. Savukārt otrs respondents uzsvēra, ka darba vieta mudinājusi turpināt studijas maģistrantūrā.

Nākamais jautājums tika uzdots par respondentu **uzskatiem par bibliotekāra/informācijas speciālista profesijas aktualitāti mūsdienās.**

Pirmais respondents uzskata, ka profesija ir aktuāla, bet bibliotekāriem ir jāseko līdzi visām pārmaiņām un sabiedrības informācijas vajadzību izmaiņām.

Otrs respondents uzskata, ka profesija ir „*daudz mazāk aktuāla nekā citas populārās profesijas, es to liktu vienā līmenī ar pirmsskolas skolotājiem. Ne īsti aktuāla un vēl mazāk prestiža*”.

Respondentiem tika uzdots jautājums arī par to, **kāds ir viņu redzējums par viņu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas, vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars un vai maģistra grāds paver kādas plašākas profesionālās karjeras iespējas?**

Pirmais respondents uzsvēra, ka savu vietu ar iegūtu maģistra grādu darba tirgū redz, taču ne svarīgākā nozīme ir maģistra grādam, bet gan tām zināšanām un prasmēm, ko iegūst,

studējot maģistrantūrā. Darba tirgū liela nozīme ir maģistra grādam, ja cilvēks vēlas pretendēt uz vadošajiem amatiem.

Otrais respondents uzskata, ka maģistra grādam jebkurā situācijā ir svarīga nozīme. Darba tirgū maģistra grāds noteikti paver plašākas karjeras izaugsmes iespējas, arī bibliotēkzinātnes un informācijas jomā.

Respondentiem tika uzdots arī jautājums par Bibliotēku likumu un Ministru Kabineta noteikumiem Nr. 371. **Vai viņuprāt, šajos dokumentos vajadzētu veikt kādus grozījumus, vai tie atbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai un vai šajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām bibliotēku darbinieku amatiem nodalīt maģistra grādu?**

Pirmais respondents atbildēja, ka noteiktajos normatīvajos aktos „*maģistra grāds būtu jānodala – vidējo un lielo bibliotēku galvenajiem bibliotekāriem, kā arī mazo bibliotēku vadītājiem (tur, kur nav atsevišķa galvenā bibliotekāra štata vietas) būtu jābūt ar maģistra grādu specialitātē*”.

Otrs respondents atklāja, ka uzzinājis, ka dokumentos iespējams tiktu iestrādātas šādas izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem par maģistra grādu, tas pamudināja viņu turpināt studijas maģistrantūrā un iegūt pilnu augstāko izglītību. Normatīvajos aktos ir nepieciešams iestrādāt, ka bibliotekārajiem darbiniekiem ir vajadzīgs maģistra grāds nozarē, bet vajag arī iestrādāt, ka bibliotekārajiem darbiniekiem grāds var būt arī kādā citā nozarē.

Nākamais jautājums skāra **bibliotekāra/informācijas speciālista nākotnes perspektīvas.**

Pirmais respondents uzsvēra, ka „*ir ļoti svarīgi saprast, ka ir jomas, kur pats ziņošākais bibliotekārs nevar sacensties ar datoriem, piemēram, meklēšana liela apjoma elektroniskajās pilnteksta datubāzēs vai elektroniskajos katalogos vienmēr būs efektīvāka nekā manuālā meklēšana. Tāpēc bibliotekāram ir jāorientējas uz unikāliem pakalpojumiem, kurus tuvākajā laikā (līdz mākslīgā intelekta izgudrošanai) nebūs iespējams elektronizēt. To vairāk redzu labā pieejamo resursu pārzināšanā, kā arī klienta vēlmju izprašanā un formulēšanā „datoram saprotamā valodā”*”.

Otrs respondents uzskata, ka bibliotekāra/informācijas speciālista profesijā nākotnē „*lielāks uzsvars uz informāciju, mazāks uz bibliotēku. Zinošs speciālists, kuram nav svešas jaunākās tehnoloģijas, kurš seko līdzī laimam ir lietas kursā par to kas ir aktuālākais informācijas nozarē, lai ikviens klients zinātu, ka bibliotēkā iegūtā informācija nebūs jāpārbauda, ka ziņas ir patiesas un pilnīgas. Elastīgs, lai pielāgotos gan jauniešiem, gan pensionāriem, gan citām lietotāju grupām. Pietiekoši kreatīvs, lai starp dažādām jaunākajām tehnoloģiskajām iespējām, informācijas pārbagātību internetā tomēr spētu ieinteresēt lietotājus lasīšanas procesā, vienalga vai elektroniskā (e-grāmatas) vai papīra formātā*”.

Pirmais respondents par jautājumu, **vai viņš ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā**, atbildēja, ka tas pavisam obligāti ir jādara tiem speciālistiem, kuriem vēl nav maģistra grāda bibliotēkzinātnē un informācijā. Tādējādi varētu nodrošināt karjeras izaugsmi. Taču tiem cilvēkiem, kuri vēl nestrādā bibliotēkā, ir jābūt pārliecinātiem, ka iegūtās zināšanas viņi vēlas pielietot darbā bibliotēkā.

Otrs respondents uzskata, ka jebkura augstākā izglītība, tai skaitā, maģistra grāds jebkurā nozarē paplašina redzesloku.

Respondentiem tika uzdots jautājums par to, **vai bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds + maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā? Vai arī darbiniekam var būt bakalaura grāds citā nozarē, bet maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā?**

Pirmais respondents atbildēja, ka *„mūsdienās ir svarīga specializācija. Es balsotu tieši par šādu „hibrīda” izglītību nozaru bibliotekāriem – bakalaura grāds kādā zinātnē un maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā vai otrādi. Tiem bibliotekāriem, kuri nespecializējas kādā zinātņu nozarē, racionāli tomēr būtu sākt un beigt ar bibliotēkzinātņi un informāciju”*.

Otrais respondents uzskata līdzīgi, ka *„ir svarīgi, lai bibliotēkās ienāktu speciālisti no citām nozarēm, jo tas ienes jaunas vēsmas un skatījumu no malas uz ikdienas procesiem, tas palīdzētu uzlabot bibliotēkas darbu. Piemēram, bērnu bibliotēkā pedagogs, vai logopēds, vai kāds cits speciālists darbā ar bērniem”*.

5.3. Fokusgrupas diskusijas rezultāti

Iegūto respondentu viedokļu analīze notika, izmantojot Pamatotās teorijas nepārtrauktās analīzes salīdzināšanas metodi un tās atvērtās un aksiālās kodēšanas līmeņus. Fokusgrupas diskusijas dalībnieku viedokļu apkopošana notika, izveidojot tabulu, kurā tika izdalītas piecas sadaļas. Pirmā sadaļa raksturo diskusijas jautājumus, otrā sadaļa norāda uz dalībnieku pieņemtajiem pseidonīmiem, trešā sadaļa raksturo diskusijas transkripta teksta fragmentus, ceturta sadaļa norāda atvērto kodēšanu, kurā no ievāktajiem datiem tika izdalītas kategorijas, savukārt piektā sadaļa attēlo aksiālo kodēšanu, kurā tiek noteikti galvenie mainīgie.

No iegūtajiem respondentu viedokļiem, var secināt, ka respondenti par **izglītotu bibliotēkzinātnes speciālistu** uzskata tādu cilvēku, kurš ir ieguvis pilnu augstāko izglītību (bakalaura grāds + maģistra grāds) bibliotēkzinātnē un informācijā. Taču pilna augstākā izglītība būs pilnvērtīga tikai tad, kad tā būs apvienota ar darba pieredzi bibliotekārajā jomā.

Izglītība un darba pieredze palīdz speciālistam efektīvi un ar panākumiem darboties nozarē, bibliotēkā vai kādā citā ar informāciju saistītā jomā.

Bibliotēkzinātnes jomā speciālisti ar citu izglītību ienes jaunas vēsmas un skatījumu uz bibliotekārajiem procesiem no citas nozares skata punkta raugoties. Cits skatījums ļauj sasniegt neredzētas virsotnes un realizēt radošas idejas.

Ļoti svarīga nozīme ir tam, ka speciālists ir ieguvis maģistra grādu bibliotekārajā jomā un ka viņš turpina mūža garumā profesionāli pilnveidoties, iemācīties kaut ko jaunu un iegūt jaunas zināšanas. Speciālistam ir jābūt augstākajai izglītībai, taču izglītības kvalitāte būs augsta tikai tad, ja speciālists studiju laikā iegūtās zināšanas atsvaidzinās, iemācīsies kaut ko jaunu un pilnveidos sevi mūža garumā, tas ir, pievērsīsies mūžizglītības jautājumiem.

Respondenti uzskata, ka maģistra grāds jebkurā nozarē dod plašāku skatījumu uz visām lietām un procesiem, tai skaitā, uz bibliotēku darbu un to attīstību.

Bibliotekāra profesijas prestižu un attīstību var veicināt pats bibliotēkas speciālists, attiecoties atbildīgi un nopietni pret darba pienākumiem un pret profesijas attīstības veicināšanu.

Cilvēks, kurš ir ieguvis maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā, nedrīkst piemirst pilnveidot savas prasmes, iegūt jaunas zināšanas un sekot līdzi laikmeta pārmaiņām, piemēram, tām, kas pastāvīgi notiek informācijas tehnoloģiju jomā. Labam bibliotēkzinātnes speciālistam ar maģistra grādu nozarē jāprot pārvaldīt dažādas digitālās tehnoloģijas. Ne mazsvarīgāks aspekts ir bibliotekāra spēja iemācīt citiem cilvēkiem darboties gan ar informāciju, gan ar drukātajiem resursiem, gan ar digitālajiem resursiem.

Vai trešais bibliotekāru kvalifikācijas līmenis būtu nosakāms kā obligāti minimālais, lai varētu strādāt bibliotēkā? Uz šo jautājumu respondenti izteica viedokli, ka cilvēkiem ar izglītību citā nozarē, kā minimālais būtu nepieciešams trešais kvalifikācijas līmenis, lai varētu uzsākt darbu bibliotēkā un pārzināt bibliotēkas procesus.

Cilvēki, kuriem nav pilnas augstākās izglītības bibliotekārajā jomā, jāmotivē iegūt to. Jārada dažādi atvieglojumi, piemēram, attiecībā pret darba laiku, lai persona varētu apvienot darbu ar studijām. Iespēja iegūt pilnu augstāko izglītību, ļautu cilvēkam veidot profesionālo karjeru.

Ja tiktu izveidots tāds amats kā „bibliotekāra palīgs”, kurš veiktu ikdienas rutīnas darbus, tad viņam nebūtu nepieciešama bibliotekārā izglītība.

Tikpat svarīgi ir radīt karjeras izaugsmes iespējas jaunajiem speciālistiem, kuri ir ieguvuši pilnu augstāko izglītību.

Speciālista zināšanas, izglītība, attieksme pret profesiju un personīgā ieinteresētība ir darba kvalitātes rādītājs. Respondenti uzskata, ka bibliotekārajam speciālistam ir

nepieciešams gan bakalaura, gan maģistra grāds nozarē, jo tikai pilna augstākā izglītība skaitās ar pievienoto vērtību.

Augstskola un nozares izglītība ir tas, kas sniedz jaunajam speciālistam specifiskās nozares zināšanas, ko nevar izdarīt neviena cita iestāde.

Tādejādi pavisam noteikti ir nepieciešami grozījumi Latvijas normatīvajos dokumentos, kas sakārtotu situāciju nozarē un ieviestu skaidrību gan nozares speciālistiem, gan darba devējiem.

Kādas prasības jānosaka darbiniekiem ar citu augstāko izglītību? Uz šo jautājumu vairāki respondenti atbildēja, ka nekādas prasības nav nepieciešamas, ir tikai jāpilnveido un jāuzlabo esošās izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem. Nākotnē ir paredzēts Latvijas Universitātē radīt tādu nozares bibliotekāra amatu, kurā strādātu cilvēks, kurš atbildētu par konkrētu fakultāti un kuram būtu augstākā izglītība gan bibliotekārajā jomā, gan attiecīgajā nozarē, ar kuru speciālistam nāktos ikdienā strādāt.

Respondenti arī atzina, ka ir absurdi runāt par jaunām izglītības prasībām cilvēkiem ar izglītību citā nozarē, ja aktuālāk problēma ir, ka jauniejiem bibliotekārajiem speciālistiem pēc augstskolas beigšanas nav kur strādāt, jo nav nedz brīvu vietu bibliotēkās, nedz atbilstošu vakanču iegūtajai izglītībai. Ir jārada jaunas darba vietas gan esošajiem, gan topošajiem bibliotēku darbiniekiem.

Daudzi respondenti uzskata, ka nozares bibliotekāram nav nepieciešama augstākā izglītība tajā nozarē, ar kuru viņš ikdienā darbojas bibliotēkas darbā, piemēram, ar medicīnas resursiem. Pietiek ar to, ka bibliotekāram ir pilna augstākā izglītība bibliotekārajā jomā un viņš ir izgājis apmācības, kursus un saņēmis konsultācijas no nozares speciālistiem, kas viņam sniegtu šīs specifiskās zināšanas konkrētā nozarē.

Lai varētu sākt runāt par izglītības prasību izstrādi cilvēkiem ar citu izglītību kādā jomā, vispirms ir jāsakārto, jāuzlabo un jāpilnveido nozares pašreizējā situācija gan saistībā ar normatīvajiem dokumentiem, gan ar darba vietām.

Respondenti uzskata, ka bibliotēkām speciālistus ar izglītību citā nozarē ir grūti piesaistīt, jo viņiem trūkst motivācijas iegūt grādu bibliotēkzinātnē un informācijā. Atalgojums ir pārāk mazs un nav motivācijas izglītoties bibliotekārajā jomā. Tādēļ arī speciālisti no citām nozarēm reti kad iegūst pilnu augstāko izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā.

Speciālists ar vienu izglītību bibliotekārajā jomā un izglītību citā nozarē pavisam noteikti būtu nepieciešams lielajās zinātniskajās bibliotēkās, kur ir vajadzīgas zināšanas ne tikai par bibliotekārajiem procesiem, bet arī zinātnes jautājumiem un tās resursiem.

Vecākajam bibliotēkaram ir augstāka kvalifikācija nekā galvenajam bibliotēkaram. Vai Jūs domājat, ka šos cilvēkus vajadzētu mainīt vietām hierarhiskajā struktūrā? Uz šo jautājumu respondenti atbildēja, ka tikai labs vadītājs, kurš neuzskata sevi pārāku par citiem, spēs darbā pieņemt arī izdarīgu, izglītotu un augsti kvalificētu speciālistu.

Cilvēki uzmanās no izglītotiem speciālistiem, piemēram, ar doktora vai maģistra grādu kādā jomā, jo izjūt apdraudējumu savai darba vietai un ietekmes sfērai. Hierarhiska amatu sistēma ļauj bibliotēkā ielaist jaunus darbiniekus. Gan jauno, gan esošo darbinieku novērtēšana nodrošinātu konkurētspējīgas izaugsmes iespējas. Profesionālajā izaugsmē vissvarīgākais ir speciālista izglītība, darba pieredze un personība. Ja cilvēkam piemīt visi trīs komponenti, tad darba tirgū šāds speciālists ir pieprasīts.

Katrā bibliotēkā darba sasniegumi ir atkarīgi gan no vadītāja, gan no spējīgiem darbiniekiem, kuri rokrokā darbojas kopā ar vadītāju, lai realizētu bibliotēkas uzdevumus un mērķus. Tādēļ ir nozīmīgi, lai vadītājs atbalstītu visus savus darbiniekus.

Profesijas standarts palīdz noteikt, kādas prasmes un zināšanas ir nepieciešamas katras profesijas pārstāvim. Standarts arī palīdz noteikt, kādi uzdevumi ikdienā katram profesijas amatam ir jāveic.

Darbinieku novērtēšanā bibliotēkā svarīgi ir pievērst uzmanību speciālista izglītībai un panākumiem profesionālajā jomā.

Vai Jūs paši sevi redzat kā labu speciālistu šajā jomā? Vai šī iegūtā izglītība (šeit universitātē) ir pietiekoša un ļoti augstā līmenī, lai jūs uzskatītu sevi par labu speciālistu un varētu aiziet strādāt bibliotēkā bez problēmām? Uz šo jautājumu respondenti atbildēja, ka maģistrantūras studijas un izglītība ir kā pirmais posms ceļā uz veiksmīgu darbošanos bibliotēku jomā, kurā sastopami kvalificēti informācijas speciālisti ar zināšanām informācijas tehnoloģijās.

Maģistratūras studijas sniedz plašas teorētiskās zināšanas, praktiskās zināšanas tiks iegūtas darbā. Lai gan viens respondents atzina, ka nejutās pārliecināts speciālists bibliotēku jomā, jo trūkst praktisku zināšanu, kā bibliotēkā praktiskā darbībā norisinās visi darba procesi. Respondents ir pārliecināts par zināšanām un izglītību, ko ir ieguvis, taču ne par praktisko pusi, kura ir nepieciešama ikdienas bibliotēku darbā.

Maģistrantūras studijas ir avots, no kura speciālists iegūst zināšanas un radošas idejas, lai veidotu karjeru bibliotēkā vai kādā citā informācijas iestādē.

Liela vērtība darba tirgū ir ne tikai izglītībai, bet arī zināšanām un darba pieredzei. Ja jaunajam maģistrantūras absolventam ir iespēja strādāt savā nozarē, tad viņš iegūtās specifiskās zināšanas var lieliski izmantot jaunu ideju realizēšanai bibliotēkā. Taču, ja

speciālistam nav darba, tad nākas savu potenciālu un iegūtās prasmes attīstīt kādā citā jomā un darba vietā.

Bibliotekārs/informācijas speciālists nākotnē būs universāls kareivis, kurš pārvaldīs gan drukātos, gan digitālos resursus, gan būs zinošs speciālists informācijas tehnoloģijās.

Kāpēc bibliotēkas izvairās ņemt darbā jaunus speciālistus? Respondenti min svarīgākos faktorus, piemēram, bibliotēkām trūkst finansiālo līdzekļu, lai pieņemtu darbā jaunus speciālistus. Vakances uz bibliotēku darbinieku amatiem parādās ļoti reti. Gan bakalaura, gan maģistra studiju programmu absolventiem ir grūti atrast darbu nozarē, jo nav brīvu vietu un nav pietiekošu budžeta līdzekļu. Speciālistus dažkārt negrib pieņemt darbā diskriminācijas dēļ, piemēram, vecuma, izskata dēļ. Arī darba devējiem, tas ir, bibliotēku vadītājiem reizēm piemīt vecmodīgi uzskati par bibliotekāra profesiju vai par to, kādam darbiniekam tad ir jāstrādā viņa bibliotēkā. Šie absurdie kritēriji reizēm traucē pieņemt darbā tiešām izglītotus, pieredzējušus un kvalificētus darbiniekus.

Kāpēc jaunie speciālisti paši negrib iet strādāt uz bibliotēku? Varbūt jums ir arī pieredze šajā jautājumā. Varbūt esat kaut ko dzirdējuši no kolēģiem, varbūt personīgā pieredze? Kā iemeslu respondenti min, ka daudzi jaunie speciālisti izvēlas savu karjeru veidot citās valstīs, jo tur ir plašākas darba iespējas, ir piemērotas vakances atbilstoši izglītībai, augstāks atalgojums, bibliotekāra profesijas prestižs ir lielāks, ir iespējas dažādi pilnveidoties un izglītoties un no darba devēju puses ir labāka un novērtējošāka attieksme.

Ir gadījumi, kad cilvēks nevar pieņemt darba piedāvājumu, jo ir sapratis, ka jau pašā sākumā ir izvēlēties studēt nepareizo profesiju, tādēļ pēc vidusskolas beigšanas nozīmīgi ir izvēlēties studiju virzienu un profesiju, ar ko turpmāk būs jāsaista sava profesionālā karjera.

Arī maģistra grādam darba tirgū ir liela nozīme, daudziem bibliotekārajiem darbiniekiem nav pilnas augstākās izglītības, kas traucē uzsākt darbu kādā jomā.

Jaunie speciālisti uz bibliotēku nedodas strādāt arī tādēļ, ka bibliotekāra profesijas prestižs sabiedrībā ir zems un bibliotekāru atalgojums nav visai augsts.

Taču kopumā jāuzsver, ka tikai izglītots bibliotēkzinātnes speciālists ir nozares un bibliotekāra profesijas attīstības virzītājspēks.

Salīdzinot 2011. gada maģistrantūras studentu viedokļus un 2013. gada maģistrantūras studentu viedokļus, var secināt, ka respondentiem ir atšķirīgs viedoklis par vieniem un tiem pašiem jautājumiem. Piemēram, jautājums par bibliotekāra palīga amata izveidi. Piemēram, 2013. gada bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas studenti uzskata, ka nevajadzētu veidot atsevišķi no bibliotekāra amata tādu amatu kā „bibliotekāra asistents”. Bibliotekāra asistents varētu palīdzēt bibliotekāram veikt tādus tehniskus darbus kā kopēšana, vēstuļu rakstīšana un tamlīdzīgi. Viņiem šķiet, ka, šādu amatu izveidojot, var izšķiest tikai

bibliotēkas budžeta finansiālos līdzekļus, un ka bibliotekārs ikdienā pats veic visus darbus, kas saistīti ar tehnisko un rutīnas darbu. Studenti uzskata, ka ikdienas bibliotekārājā darbā bibliotekāra asistentam nemaz nebūtu ik dienas ko darīt, jo tādu tehnisko darbu ikdienā nav nemaz tik daudz.

Savukārt Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Bibliotēku un informācijas studiju nodaļas docente Daina Pakalna un 2011. gada maģistrantūras studenti uzskata, ka tāds amats kā „bibliotekāra asistents” varētu būt, taču viņam nevajag bibliotekāro izglītību.

Secinājumi

No datiem var secināt, ka šajā laika posmā gan akadēmiskos, gan profesionālos maģistra grādus ieguvuši 348 absolventi. Bibliotēku nozarē pēc 2011. gada statistikas datiem strādā 186 bibliotekārie darbinieki ar maģistra grādu nozarē. Tad rodas jautājums, kur strādā pārējie 152 absolventi. Iemesls šim darbinieku skaitam ar maģistra grādu bibliotēkās varētu būt tāds, ka liela daļa no maģistra studiju programmas absolventiem aiziet strādāt uz citām darba vietām.

Lai noskaidrotu šīs situācijas iemeslus, tika veiktas daļēji strukturētās intervijas un fokusgrupu diskusija ar akadēmiskās maģistru studiju programmas „Bibliotēkzinātne un informācija” studentiem un absolventiem.

Daudzi interviju un fokusgrupas diskusijas dalībnieki uzskata, ka nozarē nestrādā ļoti daudz maģistra studiju programmas absolventu, jo nav brīvu vakanču un bibliotekāriem ir zems atalgojums. Šī iemesla dēļ daudzi absolventi ir spiesti doties darba meklējumos uz ārzemēm.

Maģistru studiju programma „Bibliotēkzinātne un informācija” dod lieliskas zināšanas, kuras absolventi var pielietot arī citā informācijas iestādē, tādējādi veidojot profesionālo karjeru citā nozarē.

Atrast darbu nozarē ir grūti, jo nav sakārtoti normatīvie dokumenti, kuri ir saistīti ar izglītības prasībām bibliotēku darbiniekiem. Prasībās nav skaidri noteikts, kādam amatam ir nepieciešams maģistra grāds, tādējādi absolventiem nav skaidrs, vai iegūtajam maģistra grādam būs kāda nozīme darba tirgū.

DISKUSIJA

Viens no Sociālā kapitāla teorijas autoriem Džeimss S. Kolemens (*James S. Coleman*) uzskata, ka sociālais kapitāls, piemēram, cilvēku iegūtā formālā vai neformālā izglītība, zināšanas, prasmes ir viens no vērtīgākajiem resursiem līdzās citiem resursiem. Ikvienā institūcijā, piemēram, bibliotēkā ļoti svarīgs aspekts bibliotēkas veiksmīgai darbībai ir cilvēkkapitāls jeb bibliotēkas darbinieki, kuri ir profesionāļi savā nozarē un ir ieguvuši noteikta veida formālo izglītību. Cilvēkkapitāls ir daļa no sociālā kapitāla, jo cilvēks kā resurss un viņa iegūtā izglītība un piemītošās prasmes ir stipri saistītas (66).

Džeimsa S. Kolemena (*James S. Coleman*) uzskati par to, ka speciālists ar iegūtu formālo izglītību ir viens no visvērtīgākajiem bibliotēkas un sabiedrības resursiem, sakrīt ar pētījuma „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” respondenta pieredzi darba meklējumos. Viņš ir ticis pieņemts darbā par bibliotēkas vadītāju tikai tādēļ, ka toreizējai bibliotēkas vadītājai ir bijusi prasība – pilna augstākā izglītība bibliotekārājā jomā, tas ir, iegūts maģistra grāds nozarē. Tātad konkrētajā piemērā, noteiktā darba vieta izglītotu speciālistu ar maģistra grādu tiešām uzskata par vērtīgu un nepieciešamu bibliotēkas darbinieku.

Pakistānas bibliotēkās un informācijas institūcijās ir liels pieprasījums pēc bibliotēkzinātnes un informācijas speciālistiem ar maģistra grādu un doktora grādu. Taču šādu speciālistu Pakistānas bibliotēkās un informācijas iestādēs stipri trūkst (54).

Maģistra darba pētījuma respondents, kurš ir arī vienas Liepājas bibliotēkas vadītājs, atzina, ka Liepājas bibliotēkās ir nepieciešami bibliotekāri ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā, taču speciālistus ar maģistra grādu Liepājā nevar atrast. No tā var secināt, ka Liepājas bibliotēkas un situācija Pakistānas bibliotēkās ir ļoti līdzīga - nav vajadzīgo speciālistu ar maģistra grādu nozarē.

Savukārt Gdiņas pašvaldības publiskā bibliotēkas (*Municipal Public Library in Gdynia*) darbinieki par motivējošiem faktoriem uzskata stabilitātes sajūtu, pastāvīgu nodarbinātību, darba devēja uzslavas, godalgas, labu atalgojumu un zemu procentu kredītus, ko nodrošina darba devējs (40).

Gdiņas pašvaldības publiskās bibliotēkas (*Municipal Public Library in Gdynia*) darbinieki ir apmierināti un motivēti strādāt bibliotēkās, piemēram, labā atalgojuma dēļ. Tātad šo piemēru var salīdzināt ar pētījuma respondenta teikto par to, ka Latvijā jaunie speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē vai kādā citā jomā nevēlas strādāt bibliotēkās zemā

atalgojuma dēļ, zemā profesijas prestiža dēļ, kas liek jauniešiem speciālistiem meklēt darbu citā jomā. Tātad var secināt, ka situācija nozarē un bibliotēkās Latvijā un Gdiņā stipri atšķiras.

Polijas bibliotēkās augstākā bibliotekārā izglītība un bibliotekāru daudzveidīgās zināšanas tiek uzskatītas par priekšrocību darba devēju acīs, jo izglītots bibliotekārs ar augstāko izglītību var būt pārliecināts, ka viņam būs augstāks atalgojums, daudzveidīgāki darba pienākumi, dažādas godalgas (40).

Viena no maģistra darba pētījuma dalībniecēm pastāstīja, ka tikusi paaugstināta darbā vadošā amatā tad, kad ieguvusi maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā. Šis labas prakses piemērs pierāda to, ka tomēr speciālisti ar maģistra grādu nozarē tiek novērtēti. Maģistra grāds konkrētajai darbiniecei ir ļāvis pakāpties par karjeras kāpnēm. Var secināt, ka tomēr ir gadījumi, ka maģistra grāds Latvijas darba tirgū tiek novērtēts tāpat kā tas ir Polijas bibliotēkās.

Amerikas akadēmiskajās bibliotēkās liela nozīme ir bibliotekārā darbinieka darba pieredzei un atbilstošām prasmēm. Taču pētījuma secinājumos parādījās aktuāls jautājums – akadēmisko bibliotēku darbiniekiem Amerikas Savienotajās Valstīs ir plaša darba pieredze bibliotekārajā jomā, taču, vai nākotnē būs tikpat daudz akadēmisko bibliotekāru, kuriem ir augstākā bibliotekārā izglītība, piemēram, maģistra grāds bibliotēkzinātnē? (25).

Arī pētījumā „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” daudzi respondenti atzina, ka labam bibliotēkzinātnes speciālistam ir jābūt ne tikai darba pieredzei bibliotēku jomā, bet arī augstākajai bibliotekārajai izglītībai, piemēram, bakalaura grāds un maģistra grāds bibliotēkzinātnē. Respondenti atzina, ka bibliotēku darbiniekiem var būt vai nu bakalaura, vai nu maģistra grāds bibliotēkzinātnē, taču ideālā variantā bibliotēku speciālistiem ir nepieciešama gan darba pieredze, gan pilna augstākā izglītība bibliotēkzinātnē (bakalaura + maģistra grāds).

Marlēna Krasovska, izanalizējot pašreizējo situāciju bibliotēku nozarē Latvijā, secina, ka pēdējo gadu laikā ir tapuši vairāki dokumenti, kuri norāda, ka bibliotekārs ir zināšanu un informācijas glabātājs, dzinulis, nozares attīstītājs un informācijas sabiedrības veicinātājs. Taču šie dokumenti un tajā rakstītais neatbilst reālajai nozares situācijai. Profesionālo kvalifikāciju prasībās nav veiktas vajadzīgās izmaiņas un darba sludinājumos reti parādās jauni vakanču piedāvājumi. Jauniešiem speciālistiem ar bakalaura, maģistra un doktora grādu nav kur strādāt (35).

Analīzes situācija sakrīt ar tiem viedokļiem, ko izteica maģistra darba dalībnieki. Bibliotekārs ir vissvarīgākā bibliotēkas vērtība, kurš lietotājiem var iemācīt un arī parādīt daudz ko no tā, ko sniedz bibliotēka. Taču respondenti ar skumjām atzina, ka Latvijā reti parādās jauni vakanču piedāvājumi darbam bibliotēkās. Jauniešiem speciālistiem ar bakalaura,

maģistra un doktora grādu nav kur strādāt. Šī iemesla dēļ, jaunais bibliotēku speciālists aiziet strādāt citā jomā, strādā mazkvalificētu darbu vai arī vienkārši aizbrauc mācīties vai strādāt uz ārzemēm.

Nozares eksperti uzskata, ka formālā izglītība ir vajadzīga. Bibliotekārajam darbiniekam jābūt pilnai augstākajai izglītībai - bakalaura grāds + maģistra grāds nozarē. Citi eksperti uzskata, ka bibliotēkā var strādāt cilvēki bez augstākās profesionālās izglītības. Kopumā eksperti uzskata, ka bibliotekārajiem darbiniekiem var būt neformālā veidā iegūta kvalifikācija (35).

Tāpat kā nozares ekspertu viedokļi atšķiras šajā jautājumā, tāpat atšķiras arī šī maģistra darba respondentu viedokļi atšķiras. Respondentiem tika uzdots jautājums par to, vai bibliotekārajam darbiniekam, kurš strādā kādā zinātniskajā bibliotēkā, vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai tikai bibliotēkzinātnē un informācijā vai arī jaukta tipa augstākajai izglītībai, piemēram, bakalaura grāds iegūts kādā citā jomā, bet maģistra grāds iegūts bibliotēkzinātnē. Daudzi respondenti atzina, ka bibliotekārajam darbiniekam obligāti ir nepieciešama pilna augstākā izglītība tikai bibliotēkzinātnē un informācija. Taču bija respondenti, kuri atzina, ka vislabāk ir, ja bibliotekārajam darbiniekam ir bakalaura grāds tajā nozarē, ar kuras resursiem viņš ikdienā darbojas bibliotēkā, un maģistra grāds, piemēram, bibliotēkzinātnē un informācijā, vai arī otrādi. Tātad arī maģistra darba pētījuma dalībniekiem, kuri paši ir kādas bibliotēkas darbinieki, ir no svara, vai nozares speciālists ir izglītots savā jomā vai nav. No šī piemēra var secināt, ka cik daudz cilvēku, tik daudz atšķirīgu viedokļu.

Bakalaurā „*Bibliotēku nozares normatīvdokumentos izvirzīto izglītības prasību aktualitāte darba devēju vidū*” (67) pētījuma autore secina, ka bibliotēku darbiniekiem izvirzītās izglītības prasības ir neatbilstošas reālajai situācijai. Prasības ir pārāk zemas, un likumos pastāv neprecizitāte un neskaidrība.

Arī maģistra darba „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” viens no respondentiem uzskata, ka normatīvajos aktos vajadzētu iestrādāt precīzākus nodalījumus un sīkāk paskaidrot, kāda izglītība ir nepieciešama katram amatam, lai kandidētu, tad būtu saprotams, piemēram, kādam amatam ir nepieciešams iegūt maģistra grādu, un tas atrisinātu daudzas neskaidrības.

Cits respondents atzina, ka nepatīk iestrādātais punkts par profesionālajiem kursiem, kas ilgst noteiktu laika posmu. Šādā gadījumā nokārtojot profesionālos kursus, cilvēks kļūst līdzvērtīgs bakalauram vai maģistram. Taču īstenībā tā nav, jo kursi bibliotēku darbiniekiem nevar tikt pielīdzināti formālajai izglītībai.

Respondents, kas ir arī bibliotēkas vadītājs, atzina, ka iestrādātās izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem neatbilst patiesajai darba situācijai, jo respondentam kā darba devējam ir pieredze, ka, piemēram, vietējās nozīmes bibliotēkā vislabāk ir strādāt ar akadēmiskā vai profesionālā maģistra grāda studentiem, kas arī vietējās nozīmes bibliotēkās ir tikai ieguvums, piensums un dzīves nepieciešamība. Nevis tā, kā ir norādīts izglītības prasībās, ka vietējās nozīmes bibliotēkā bibliotēkas darbiniekam var pietikt ar pirmā līmeņa profesionālo augstāko izglītību.

Otrs respondents, kurš arī ir darba devējs un bibliotēkas vadītājs, atzīst, ka pastāv liela atšķirība starp bakalaura studiju programmu un maģistra studiju programmu. Studiju ilgums maģistrantūrā ir lielāks un ilgāks, tādējādi tiek iegūtas plašākas un padziļinātākas zināšanas. Viņš atzīst, ka izglītības prasībās pavisam noteikti būtu nepieciešams nodalīt maģistra grādu – kādu amatu ieņemšanai ir nepieciešams maģistra grāds. Pats vadītājs uzskata, ka bibliotēku vadītājiem ir vajadzīga pilna augstākā izglītība (bakalaura grāds + maģistra grāds). Būtu lielāka skaidrība gan darba devējiem, gan darba ņēmējiem, ja likumos viss būtu sakārtots. Bibliotēkas darbinieku algām vajadzētu būt atkarīgām no speciālista iegūtā grāda.

Cits respondents arī uzsvēra, ka izglītības prasībās ir jānodala maģistra grāds, jo sabiedrība attīstās un arī iemaņas un prasmes attīstās, līdz ar to jāseko līdzi arī izglītībai un tās kvalifikācijai.

Viens no respondentiem atzina, ka normatīvie dokumenti ir ļoti vispārīgi, tie daļēji atbilst mūsdienu prasībām. Izglītības prasībās atbilst tas, ka Valsts Nacionālās bibliotēkas vadītājiem ir vajadzīga akadēmiskā izglītība, bet ir nepieciešams iestrādāt grozījumus, ka ir nepieciešama arī augstākā izglītība, jo tālākizglītības kursi nav salīdzināmi ar augstāko izglītību. Pēc šī respondenta domām, punktus par tālākizglītības kursiem būtu nepieciešams ņemt ārā no likuma, bet iestrādāt, ka reģionālo un publisko bibliotēku vadītājiem ir nepieciešama augstākā izglītība vai arī vidējā speciālā izglītība.

SECINĀJUMI

No interviju un fokusgrupas rezultātiem var secināt – kopumā respondenti uzskata, ka maģistra grādam ir būtiska nozīme darba tirgū, kas paver plašākas iespējas veidot profesionālo karjeru jebkurā jomā. Taču ne mazāk svarīgāka loma ir maģistrantūrā iegūtajām zināšanām, ko var pielietot jebkurā nozarē. Daudzi respondenti atzīst, ka maģistrantūras studijas dod plašāku skatījumu uz daudzām lietām, procesiem un parādībām.

Pētījuma svarīgākā atziņa – maģistra grāds ir svarīgs aspekts, lai izveidotu sasniegumiem bagātu profesionālo karjeru jebkurā nozarē, taču sasniegumi būs atkarīgi ne tikai no iegūtā maģistra grāda, bet no jaunā speciālista rakstura, gribasspēka un personības gatavības ieviest jaunas inovācijas jebkurā nozarē.

Maģistrantūras absolventiem, kuri strādā nozarē, maģistra grāda iegūšana ir mainījusi viņu dzīves, piemēram, ļaujot kļūt par bibliotēku vadītājiem. Īpašie tie absolventi, kuriem ir paveicies ieņemt augstus amatus bibliotēkās, uzsver, ka maģistra grādam ir nozīmīga loma, lai iegūtu labu darbu. Strādājošiem absolventiem nozarē ir pieredze, ka bibliotēku darbā vislielākā vērtība ir speciālistiem ar pilnu augstāko izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā, jo tiem ir vislabākās zināšanas un izpratne par bibliotekārajiem procesiem.

Nozarē strādājošie respondenti uzskata, ka nozarei ir nepieciešami jauni speciālisti ar maģistra grādu. Jaunais speciālists ar maģistra grādu un plašu skatījumu uz dažādām lietām, ir uzskatāms par izglītotu speciālistu bibliotēkzinātnē un informācijā.

Taču pētījumā iegūtie dati rāda, ka dažiem respondentiem maģistra grāda un augstākās izglītības iegūšana nav sekmējusi atrast darbu nozarē, tādējādi piespiežot jauno bibliotekāra/informācijas speciālistu doties darba meklējumos citā jomā, kurā ir izdevies izveidot veiksmīgu profesionālo karjeru. No tā var secināt, ka ne visiem maģistrantūras absolventiem izdodas atrast darbu nozarē un veidot karjeru bibliotēkā. Šie respondenti strādā ar bibliotēku nozari nesaistītās jomās. Respondenti atzīst, ka maģistrantūrā iegūtās zināšanas un izglītību, var lieliski pielietot jebkurā jomā. Maģistra grāds no šo respondentu skatījuma ir formāls grāds, taču maģistrantūrā iegūtās zināšanas noder ikdienas darbā citā jomā. Svarīgs aspekts, lai kļūtu par izglītotu speciālistu bibliotēkzinātnē un informācijā, ir ne tikai maģistra grāds, bet arī cilvēka ieguldītais laiks izglītībā, kas piešķir iegūtajai izglītībai papildus vērtību. Divi no respondentiem neilgu laiku ir strādājuši bibliotēkā un atzīst, ka augstākajai izglītībai ir nozīme, jo viņu darba devēju prasība, kad meklēts darbs, bijusi augstākā izglītība, kas iegūta universitātē. Maģistrantūrā iegūtais palīdz darboties arī citās jomās. Ir uzskats, ka maģistra grādam pašreizējā nozares un valsts situācijā nav nozīmes, jo daudzi speciālisti

bibliotēkzinātnē un informācijā ar maģistra grādu strādā mazkvalificētu darbu kādā citā jomā. Respondenti uzskata, ka bibliotēku nozarei nav perspektīvas zemā atalgojuma, kadru bibliotēkzinātnē un informācijā ar maģistra grādu strādā mazkvalificētu darbu kādā citā jomā. Respondenti uzskata, ka bibliotēku nozarei nav perspektīvas zemā atalgojuma, kadru novecošanās, dažu bibliotēku vadības politikas un valsts politikas dēļ, tādēļ darba gaitas speciālistiem ar maģistra grādu ir jāsaista ar citu jomu.

Esošie maģistrantūras studenti, kuri nestrādā bibliotēkā, uzskata, ka maģistra grādam ir liela loma amatu ieņemšanai, taču maģistra grāds nepalīdzēs atrast darbu, ja nav darba pieredzes nozarē. Studenti uzskata, ka pašreizējā situācijā, kad nav pieprasījuma pēc pēc bibliotekāriem, nav aktuāli studēt maģistrantūrā. Studenti atzīst, ka maģistra grāds ir vajadzīgs, jo mūsdienu darba tirgū ir nepieciešami speciālisti ar pilnu augstāko izglītību, neatkarīgi ar kādu jomu speciālists vēlas saistīt savu nākotni. Esošo studentu skatījums ir tāds, ka maģistra grāds nepalīdz atrast darbu, ja nav darba pieredzes, ja nav vakanču un ja nav pieprasījuma pēc bibliotēku speciālistiem. Maģistra grāds paver plašākas karjeras iespējas, ja uzsmaida veiksmē vai darbu var iegūt caur „paziņām”. Pēc maģistra grāda iegūšanas profesionālā karjera jāveido ne tikai bibliotēkās, bet arī informācijas iestādēs.

Esošie maģistrantūras studenti, kuri jau strādā bibliotēkā, uzskata, ka maģistra grāds ļauj pretendēt uz augstākiem amatiem. Maģistra grāds paver plašas karjeras iespējas, it sevišķi lielajās bibliotēkās, piemēram, reģionu galvenajās bibliotēkās. Studenti uzskata, ka maģistra grāds kopā ar iegūtajām zināšanām paver speciālistam plašas iespējas strādāt jebkurā jomā. Ja bibliotēku speciālistam ir maģistra grāds, uzkrāta darba pieredze, plašas zināšanas bibliotekārajā jomā un gribasspēks darīt lietas, tad bibliotēku speciālistu var uzskatīt par izglītotu speciālistu nozarē.

Gandrīz visi respondenti uzskata, ka bibliotēkas speciālists ar izglītību citā jomā un papildus augstāko bibliotekāro izglītību dod jaunas vēsmas un pienesumu bibliotekārajā jomā, taču bibliotēku speciālistiem ir nepieciešams, piemēram, bakalaura vai maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā un augstskola dod tādas zināšanas un skatījumu uz dažādām lietām un procesiem kā neviena cita mācību vai informācijas iestāde.

Darba tirgū ne tikai svarīgs ir iegūtais maģistra grāds, bet arī zināšanas, kuras ir iegūtas maģistrantūrās studijās un kuras speciālists spēj pielietot, strādājot bibliotēkā vai arī kādā citā jomā.

Profesionālo izaugsmi un sasniegumus var iegūt tāds informācijas speciālists, kuram ir augstākā bibliotekārā izglītība, kuram ir spējas pielietot iegūtās zināšanas darba procesā un kurš ir stiprs savā gribēšanā un varēšanā sasniegt jaunas virsotnes un realizēt jaunas idejas.

Speciālistiem, kuriem nav augstākās bibliotekārās izglītības, jādod iespēja tādu iegūt, piemēram, organizējot darba laiku tā, lai darbu varētu apvienot ar studijām.

Darba devēju attieksme pret cilvēkiem ar maģistra grādu ir atšķirīga. Piemēram, vienā darba vietā cilvēkam ar maģistra grādu tiek palielināts atalgojums atbilstoši iegūtajam izglītības līmenim, bet citā darba vietā iegūtajam maģistra grādam netiek pievērsta uzmanība.

Latvijas normatīvajos dokumentos, kuri regulē izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem, jāizdara grozījumi, jo pašreizējie dokumenti nav atbilstoši nedz darba tirgus prasībām, nedz jauno speciālistu iespējām veidot profesionālo karjeru savā nozarē, piemēram, bibliotēku jomā.

Respondenti uzskata, ka Latvijas normatīvajos dokumentos pie bibliotēku darbinieku amatiem būtu jānodala un jāizdala atsevišķi maģistra grāds, respektīvi, kādiem bibliotēku darbinieku amatiem ir nepieciešams maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā. Tādējādi jaunie speciālisti ar maģistra grādu justos novērtēti un atzīti. Arī pašā nozarē ieviestos skaidrība, kādu amatu ieņemšanai ir nepieciešams maģistra grāds. Pašreizējās normatīvo dokumentu izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem neatbilst darba tirgum, kurā, pēc respondentu viedokļiem, nepieciešami ir bibliotēku speciālisti ar pilnu augstāko izglītību bibliotēkzinātnē un informācijā. Maģistra darba pētījumā piedalījās septiņi maģistrantūras absolventi, kuri strādā bibliotēkā. No septiņiem respondentiem trīs respondenti ir bibliotēku vadītāji jeb darba devēji bibliotēku speciālistiem. To, ka bibliotēku jomā nepieciešami speciālisti ar maģistra grādu, pierāda izteikums, ka konkrēto bibliotēku vadītāji visaugstāk vērtē tos speciālistus, kuriem ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.

Par lielu problēmu respondenti uzskata to, ka bibliotēku speciālistiem pēc maģistra grāda iegūšanas nav kur strādāt, jo nav nedz brīvu darba vietu, nedz darba devēji vēlas ņemt darbā jaunos speciālistus, jo jūtas apdraudēti un izjūt konkurenci.

Tomēr ir darba devēji, kuri jaunos speciālistus ar maģistra grādu un iegūtām specifiskajām, bet tomēr plašajām zināšanām informācijas jomā, atzinīgi novērtē un pieņem savā organizācijā kā vērtīgus darbiniekus.

Bibliotekāra profesijas prestižs sabiedrībā būs atkarīgs no tā, ar kādu bibliotekāro darbinieku lietotāji sastapsies – ar izglītotu un zinošu ne tikai savā nozarē vai arī piktu un neizglītotu darbinieku, kurš nevēlas sevi nedz pilnveidot, nedz iegūt jaunas zināšanas, tādējādi nekļūstot nedz par izglītotu speciālistu, nedz par bibliotekāru, pie kura lietotājs vēlētos atgriezties.

Izglītoti bibliotēkzinātnes speciālisti ir ne tikai tas, kuram ir maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā, bet arī tas, kurš pievērš lielu uzmanību sevis izglītošanai un izglītībai mūža garumā.

Pētījumā ar Pamatotās teorijas palīdzību un pētījuma laikā iegūtajiem empīriskajiem datiem, tika izvirzīta hipotēze: „*Patlaban spēkā esošie normatīvie dokumenti, kuri nosaka izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem, neatbilst mūsdienu nozares reālajai situācijai. Maģistra grādam darba tirgū ir liela nozīme, bet ne mazāk svarīgāka nozīme ir maģistrantūrā iegūtajām zināšanām un to pielietošanai jebkurā darba jomā*”. Hipotēze ir pierādīta, jo no pētījuma dalībnieku iegūtajiem viedokļiem un no to analīzes var secināt, ka gan absolventus, gan esošos studentus, gan bibliotēku vadītājus neapmierina pašreizējie normatīvie dokumenti, kuri nosaka izglītības prasības bibliotēku darbiniekiem. Tās nav atbilstošas nedz reālajai nozares situācijai, nedz bibliotēku vadītāju vēlmei pēc speciālistiem ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā.

IZMANTOTIE INFORMĀCIJAS AVOTI

1. *Absolventi akadēmiskajām un profesionālajā maģistru studiju programmā* : npublicēts materiāls. Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa, 2013.
2. **Adanu, A., S., Theodosia.** Continuing professional development (CPD) in state-owned university libraries in Ghana. Emerald : *Library Management*, No. 6/7, 2007, pp. 292 – 305 0143-5124.
3. *Akadēmiskā terminu datu bāze AkadTerm* [tiešsaiste]. Latvijas Zinātņu akadēmija, 2013. [skatīts 20.05.2013.]. Pieejams : <http://termini.lza.lv/term.php?term=bakalaur&list=&lang=LV&h=yes>.
4. **Alansari, A., Husain.** Career choice, satisfaction, and perceptions about their professional image : a study of Kuwaiti librarians. Emerald : *Library Review*, No. 7, 2011, pp. 575 – 587. 0024-2535.
5. **Arant, Wendie, Benefiel, R., Candace.** *The image and role of the librarian*. United States of America : The Haworth Information Press, 2002. 186 p. ISBN 0-7890-2098-X.
6. *Bakalaura studiju programma „Informācijas pārvaldība”* [tiešsaiste]. Latvijas Universitāte, 2009. [skatīts 18.05.2013.]. Pieejams : <http://www.szf.lu.lv/lat/fakultate/nodalas/informacijas-un-biblioteku-studiju-nodala/bakalaura-studiju-programma-2/>.
7. **Bavakutty, M., Majeed, Abdul, K., C., Nasirudheen, O., P., T.** *Future Librarianship in Knowledge Society*. India : Ess Ess Publication, 2008. 480 p. ISBN 81-7000-513-2.
8. **Bārbale, Maija.** Bibliotēkas tēla konstrukcijas Latvijas plašsaziņas medijos (1985.–1990. un 2003.–2008.). *Bibliotēku Pasaule*, Nr. 51-52, 2011, 20. – 28. lpp. ISSN 1691-5631.
9. *Bibliotēku attīstības pamatnostādnes 2011.–2015.gadam*. Latvijas Bibliotēku padome, 2010. 56 lpp.
10. *Bibliotēku informācijas speciālists ar specializāciju bibliotēku informācijas speciālists* [tiešsaiste]. Kultūras koledža, 2011. [skatīts 18.05.2013.]. Pieejams : <http://www.kulturaskoledza.lv/studiju-iespejas/studiju-programmas/10-studiju-iespejas/87-biblioteku-informacijas-specialists-ar-specializaciju-biblioteku-informacijas-specialists>.

11. *Bibliotēku informācijas speciālists ar specializāciju izglītības iestādes bibliotekārs* [tiešsaiste]. Kultūras koledža, 2011. [skatīts 18.05.2013.]. Pieejams : <http://www.kulturaskoledza.lv/studiju-iespejas/studiju-programmas/10-studiju-iespejas/88-biblioteku-informacijas-specialists-ar-specializaciju-izglitibas-iestades-bibliotekars>.
12. *Bibliotēku likums* [tiešsaiste]. VSIA „Latvijas Vēstnesis”, 2011. [skatīts 22.05.2013.]. Pieejams : <http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>.
13. **Bruijnzeels, R., Verjans, S., Rijpkema – Bitter, E., M.** The Library School : empowering the sustainable innovation capacity of new librarians. Emerald : *Library Management*, No. 1/2, 2012, pp. 36. – 49. 0143-5124.
14. **Buchanan, A., Elizabeth, Henderson, A., Kathrine.** *Case studies in Library and Information science ethics*. United States of America : McFarland&Company, Inc., Publishers, 2009. 165 p. ISBN 978-0-7864-3367-4.
15. **Coleman, Samuel, James.** *Foundations of social theory* [online]. United States of America : Harvard University, 1990. [cited 18.05.2013.]. Available : http://books.google.lv/books?id=a4DI8tiX4b8C&dq=social+capital+theory+un+publications&printsec=frontcover&source=bl&ots=qA3pWZHTEi&sig=ymQbuFIDBB2d-5EnYHsiNcMjJg&hl=lv&ei=4LkJS8ugJ46qngPB0ZXfBw&sa=X&oi=book_result&ct=resu&resnum=3&ved=0CБУQ6AEwA#v=onepage&q=&f=false.
16. **Claudett, Lambert, Newman, Nadine.** Second career librarians : teachers transitioning to librarianship. Emerald : *Library Review*, No. 6, 2012, pp. 428 - 446. 0024-2535.
17. **Coleman, James, Samuel.** *Foundations of social theory*. London : Belknap Press of Harvard University Press, 2000. p. 951 – 971. ISBN 0674312260.
18. **Čigarina, Margarita.** *Bibliotekāra prestižs sabiedrībā* : bakalaura darbs. Rīga : Sociālo zinātņu fakultāte, 2009. 85 lpp.
19. *Discovering careers for your future: Library and Information Science*. United States of America : Infobase Publishing, 2008. 91 p. ISBN 987-0-8160-7282-8.
20. **Dogžina, Gunta.** *Informācijas speciālists: zināšanas un prasmes* : bakalaura darbs. Rīga : Sociālo zinātņu fakultāte, 2009. 81 lpp.
21. **Dreimane, Jana.** Latvijas bibliotēku notikumu apskats (2011.gada septembris – decembris). *Bibliotēku Pasaule*, Nr. 56, 2012, 97. – 117. lpp. ISSN 1691-5631.
22. **Dreimane, Jana.** Vai bibliotēktām ir vērtība? *Bibliotēku Pasaule*, Nr. 57, 2012. ISSN 1691-5631.

23. **Emerberga, Ruta.** Novadpētniecība — pagasta bibliotēkas pievienotā vērtība: vietējo resursu veidošana, attīstīšana un izmantošana. *Bibliotēku Pasaule*, Nr. 48, 2009, 12. – 16. lpp. ISSN 1691-5631.
24. **Farajpahlou, Hossein, Abdol, Danesh, Farshid.** Job description requirements for systems librarians in Iranian university libraries. Emerald : *The Electronic Library*, No. 1, 2009, pp. 58. – 73. 0264-0473.
25. **Galbraith, Quinn, Smith, D., Sara.** A case for succession planning : how academic libraries are responding to the need to prepare future leaders. Emerald : *Library Management*, No. 4/5, 2012, pp. 221 - 240. 0143-5124.
26. **Goulding, Anne.** Libraries and cultural capital. *Journal of Librarianship and Information Science*, No. 40, 2008, p. 235 - 237.
27. **Hodge, Megan, Spoor, Nicole.** Congratulations! You've landed an interview : what do hiring committees really want? Emerald : *New Library World*, No. 3/4, 2012, pp. 139. – 161. 0307-4803.
28. **Holma, Baiba.** *Informācijas un bibliotēku studiju nodaļa Latvijas Universitātē.* Latvijas Universitātei Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas 60 gadu jubilejai veltīta starptautiska konference, 2007.
29. *Informācijas un dokumentācijas Starptautiskā bibliotēku statistika* : Standarts, 2007. 82 lpp.
30. **Islam, Shariful, Islam, Mahbubul.** Job satisfaction of university library employees: A study of two university libraries in Bangladesh. Sages : *Business Information Review*, No. 28, 2011, pp. 184 – 192.
31. *Izglītības apvienības „I-Fortum” biļetens.* Rīga : Izglītības apvienība, 2011. 11 lpp.
32. *Izglītības likums* [tiešsaiste]. VSIA „Latvijas Vēstnesis”, 2011. [skatīts 20.05.2013.]. Pieejams : <http://www.likumi.lv/doc.php?id=50759>.
33. **James, William.** *Pragmatism and other essays.* New York : Washington Square Press, 1975. 313 p. ISBN 671-48511-3.
34. **Kavulya, M., Joseph.** Training of library and information science (LIS) professionals in Kenya : a needs assessment. Emerald : *Library Review*, No. 3, 2007, pp. 208 - 223. 0024-2535.
35. **Krasovska, Marlēna.** Bibliotēku un informācijas nozares profesionālās izglītības krustcelēs. *Bibliotēku Pasaule*, Nr. 57, 2012, 8. – 15. lpp. 1691-5631.
36. **Kristapsone, Silvija.** Datu analīze pētījumā. *Ievads pētniecībā* : stratēģijas, dizaini, metodes. Rīga : Raka, 2011. 192. – 219. lpp. ISBN 978-9984-46-155-7.

37. **Kristapone, Silvija.** Pamatotā teorija : nepārtrauktā salīdzinošā analīze. *Ievads pētniecībā : stratēģijas, dizaini, metodes.* Rīga : Raka, 2011. 223. – 227. lpp. ISBN 978-9984-46-155-7.
38. **Kropļijs, Artūrs, Raščevska, Malgožata.** *Kvalitatīvās pētniecības metodes sociālajās zinātnēs.* Red. Brigita Ceplīte ; Rita Cimdiņa. 2. izdevums. Rīga : Raka, 2010. 190 lpp. ISBN 978-9984-46-141-0.
39. **Kūle, Maija, Kūlis, Rihards.** *Filozofija : eksperimentāla mācību grāmata.* Rīga : Zvaigzne ABC, 1998. 656 lpp. ISBN 9984-17-119-1.
40. **Laskowska, Jolanta.** Personal controlling as a management tool for library staff in the example of selected Polish libraries. Emerald : *Library Management*, No. 6/7, 2011, pp. 457 – 468. 0143-5124.
41. *Maģistra studiju programma „Bibliotēkzinātne un informācija”* [tiešsaiste]. Latvijas Universitāte, 2009. [skatīts 18.05.2013]. Pieejams : <http://www.szf.lu.lv/lat/fakultate/nodalas/informacijas-un-biblioteku-studiju-nodala/magistra-studiju-programma-2/>.
42. **Mahmood, Khalid, Khan, Ajmal, Muhammad.** ICT training for LIS professionals in Pakistan : a needs assessment. Emerald : *Program: electronic library and information systems*, No. 4, 2007, pp. 418 – 427. 0033-0337.
43. **Majid, Shaheen, Haider, Azim.** Image problem even haunts hi-tech libraries : stereotypes associated with library and information professionals in Singapore. Emerald : *Aslib Proceedings : New Information Perspectives*, No. 3, 2008, pp. 229 – 241.
44. **Meņšikovs, Vladimirs.** *Kapitāls socioloģiskajā aspektā : pētījuma teorētiskais pamatojums un operacionālie parametri.* 8 lpp.
45. **Nortona, Lūsija – Anna.** *Ideju vārdnīca : domātāji, teorijas un jēdzieni filozofijā, zinātnē, reliģijā, politikā, vēsturē un mākslā : vārdnīca.* Rīga : Zvaigzne ABC, 1999. 659 lpp. ISBD 1-85986-050-8.
46. *Noteikumi par bibliotēkas darbam nepieciešamo darbinieku skaitu un darbinieku amatu ieņemšanai nepieciešamo izglītību* [tiešsaiste]. VSIA „Latvijas Vēstnesis”, 2011. [skatīts 22.05.2013.]. Pieejams : <http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>.
47. **Ocholla, Dennis, Bothma, Theo.** Trends, challenges and opportunities for LIS education and training in Eastern and Southern Africa. Emerald : *New Library World*, No. 1/2, 2007, pp. 55 - 78. 0307-4803.

48. **Opara, N., Umunna.** Professionalizing the library and information science profession in Nigeria. Sages : *International Federation of Library Associations and Institutions*, No. 36, 2010, pp. 155–165.
49. *Pētniecības terminu skaidrojošā vārdnīca.* Red. Rita Cimdiņa ; sast. Ilva Eņģele. Rīga : Raka, 2011. ISBN 978-9984-46-211-0.
50. **Pipere, Anita.** Kvantitatīvās un kvalitatīvās pētījuma stratēģijas salīdzinājums. *Ievads pētniecībā : stratēģijas, dizaini, metodes.* Rīga : Raka, 2011. 119. – 127. lpp. ISBN 978-9984-46-155-7.
51. **Pipere, Anita.** Pamatotā teorija. *Ievads pētniecībā : stratēģijas, dizaini, metodes.* Rīga : Raka, 2011. 100. – 102. lpp. ISBN 978-9984-46-155-7.
52. *Profesionālās augstākās izglītības maģistra studiju programma „Dokumentu un arhīvu pārvaldība”* [tiešsaiste]. Latvijas Universitāte, 2009. [skatīts 18.05.2013]. Pieejams : <http://www.szf.lu.lv/lat/fakultate/nodalas/informacijas-un-biblioteku-studiju-nodala/profionalas-magistra-studiju-programma/>.
53. **Safahieh, Hajar, Asemi, Asefeh.** Computer literacy skills of librarians : a case study of Isfahan University libraries, Iran. Emerald : *The Electronic Library*, No. 1, 2010, pp. 89. – 99. 0264-0473.
54. **Shafique, Farzana, Mahmood, Khalid.** Changing research scenario in Pakistan and demand for research qualified LIS professionals. Emerald : *Library Review*, No. 4, 2010, pp. 291 – 303. 0024-2535.
55. *Social capital* [online]. Infed, 2009. [cited 18.05.2013.]. Available : http://www.infed.org/biblio/social_capital.htm.
56. *Social capital theory* [online]. York University, 2009. [cited 18.05.2013.]. Available : http://www.fsc.yorku.ca/york/istheory/wiki/index.php/Social_capital_theory.
57. **Stīvensone, Džaneta.** *Bibliotēku un informācijas pārvaldība : angļu-latviešu un latviešu-angļu terminu skaidrojošā vārdnīca.* Rīga : Zvaigzne ABC, 2001. 243 lpp. ISBN 9984-22-089-3.
58. **Stīvensons, Džejs.** *Ceļvedis filozofijā : vienkārši un saprotami par dzīves jēgu.* Rīga : Dienas Grāmata, 2008. 407 lpp. ISBN 978-9984-789-77-4.
59. **Strauss, A., Corbin, J.** *Basics of Qualitative Research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory* (3rd ed.). Thousand Oaks: Sage Publications, 2008.
60. **Strauss, Anselm, Corbin, Juliet.** *Basics of qualitative research : Techniques and Procedures for Developing Grounded Theory.* Thousand Oaks : Sage Publications, 1998. 312 p. ISBN 0-8039-5939-7.

61. **Strauss, L., Anselm, Glaser, G., Barney.** *The Discovery of Grounded Theory : strategies for qualitative research.* United States of America : AldineTransaction, 1967. 262 p. ISBN 0-202-30260-1.
62. *Studentu noslēguma darbu saraksts* [tiešsaiste]. Latvijas Universitāte, 2009. [skatīts 17.05.2013.]. Pieejams : <https://spreadsheets.google.com/pub?key=tAH3-zYgM7sMpbPLEbCPZGw&output=html>
63. *Svešvārdu vārdnīca : vairāk nekā 15000 citvalodu cilmes vārdu un terminoloģisku vārdkopu.* Rīga : Jumava, 1999. 912 lpp. ISBN 9984-05-266-4.
64. *Terminoloģijas portāls* [tiešsaiste]. Tilde, 2009. [skatīts 20.05.2013.]. Pieejams : <http://termini.letonika.lv/>.
65. *Theories used in Is Research* [online]. Appalachian State University, York University, 2009. [cited 18.05.2013.]. Available : <http://www.istheory.yorku.ca/Socialcapitaltheory.htm>.
66. *Three approaches to social capital* [online]. [cited 18.05.2013.]. Available : <http://www.makingisconnecting.org/gauntlett2011-extract-sc.pdf>.
67. **Zalgaucka, Inga.** *Bibliotēku nozares normatīvdokumentos izvirzīto izglītības prasību aktualitāte darba devēju vidū : bakalaura darbs.* Rīga : Sociālo zinātņu fakultāte, 2009. 81 lpp.
68. **Župan, Vesna.** Focusing on the human resources in academic librarianship : an outlook from Serbia. Emerald : *Library Management*, No. 3, 2012, pp. 168. – 173. 0143-5124.

PIELIKUMI

Interviju transkripti ar absolventiem, kuri strādā bibliotēkās

Intervijas transkripts ar absolventi 1, kas strādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras 2. kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba (*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*) ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Mani sauc Absolvente 1 un es beidzu maģistrantūras studijas 2012. gadā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs strādājat bibliotēkā?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, es strādāju bibliotēkā vadošā amatā [*pauze*] un es bibliotēkas apmeklētājus nekad neesmu apkalpojusi, arī bibliogrāfiskos aprakstus nekad neesmu veidojusi (tikai prakses laikā). Tas nozīmē, ka es strādāju bibliotēkā, bet mani ikdienas darba pienākumi tikai daļēji ir saistīti ar to, ko apguvu studiju laikā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Īstenībā es neplānoju mācīties Bibliotēkzinātni un informāciju, bet vēlējos apgūt medicīnas zinātni. Vēlējos studēt rehabilitāciju, un kļūt par ārstu (fizioterapeitu). Bet es neiekluvu Stradiņa Universitātē, un tad es izdomāju, ka man vajag kaut kā aizpildīt laiku un varbūt mēģināt stāties nākamgad Medicīnas fakultātē [*pauze*]. Tā es iestājos bibliotēkzinātnē [*pauze*] un pabeidzu arī bakalaurus, jo man ļoti iepatikās. Par maģistrantūru es arī nebiju pārliecināta, vai es tiešām iešu uz SZF un studēšu bibliotēkzinātni un informāciju, jo mani vilināja sociālā antropoloģija (Humanitāro zinātņu fakultāte). Bija vairāki racionāli apsvērumi, jo varēju iestāties ārpus konkursa (saņēmu par bakalaura darbu izcili, un man bija arī sarkanais diploms), kas nozīmēja to, ka biju ārpus konkursa (varēju stāties ārpus konkursa). Turklāt man ļoti patika SZF, un manas divas labākās draudzenes arī turpināja studijas maģistrantūrā.

Dace Dīriņa : Kāda ir izveidojusies Jūsu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur Jūs sākat strādāt pēc beigšanas? Vai strādājat jau studiju laikā?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Es strādāju jau studiju laikā (kopš divi tūkstoši desmitā gada), bet maģistrantūras studijas beidzu, lai uzlabotu karjeru, jo tieši, kad es pabeidzu maģistrantūru, es tiku paaugstināta amatā.

Dace Dīriņa : Vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi Jūsu profesionālajā karjerā?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Īpaši tas neko nemainīja, jo visi pārsvarā uzsver, ka piecu gadu izglītībai ir jābūt, kas ir pilna (līdzīgi kā padomju gados, kad cilvēki mācījās piecus gadus) un bakalaurus daži uzver kā nepilnvērtīgus cilvēkus, kuri mācījās tikai trīs gadus. Un, kad iegūsti maģistra grādu, tad tu iegūsti to pilno izglītības kursu.

Dace Dīriņa : Vai, Jūsaprāt, darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Dažas bibliotēkas nepievērš tam uzmanību (es tieši zinu, kuras bibliotēkas tam nepievērš uzmanību), taču mūsu bibliotēka (Nacionālā bibliotēka) tam ļoti pievērš uzmanību [pauze]. [Domā] Arī augstākajai izglītībai pievērš uzmanību.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>). Esošā situācija – dokumentos minētajās izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, man tieši arī šis punkts nepatika (piemēram, apgūsti kādus profesionālos kursus), kas ir noteiktu stundu programma. Tu esi līdzvērtīgs bakalauriem vai maģistriem. Īstenībā tā nav, jo kursi ir kaut kas drusku cits.

Dace Dīriņa : Tad, Jūsaprāt, būtu nepieciešami šādi grozījumi normatīvajos dokumentos?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, būtu nepieciešami.

Dace Dīriņa : Jūsaprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : [Domā], mmm, jā, jo vienmēr būs vajadzība pēc šādiem speciālistiem un [pauze] arī pēc mana piemēra var redzēt, ka tas neaprobežojas ar lietotāju apkalpošanu, tie, kas beidz šīs studijas var strādāt arī citus darbus strādāt bibliotēkā.

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Es redzu diezgan gaišu, īpaši [domā] sakarā ar Gaismas Pils atvēršanu 2014. gadā. Tāds ir mans viedoklis.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Es vienmēr tā daru. Tad, kad es pabeidzu arī maģistrantūras studijas, es uzrakstīju arī tādu kā reklāmu par mūsu profesijām. Un cilvēki arī man rakstīja e-pastus, arī sociālajos tīklos prasīja, vai ir vērts iestāties. Es arī vienmēr pārliecinu cilvēkus, ka tas ir interesanti, ka tas ir mūsdienīgi un ka ir arī iespējas atrast darbu. Piedāvāju arī studentu informācijas dienas, kad ir atvērtā durvju diena (es arī vienmēr mēģināju pārliecināt cilvēkus, ka tas ir tā vērts).

Dace Dīriņa : Pēdējais jautājums [*pauze*]. Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotēkām, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Es domāju, ka tas ir iespējams, jo arī, piemēram, mūsu bibliotēkā [*pauze*] strādā juridisko zinātņu lasītavā (viņam ir bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un maģistra grāds juridiskajās zinātnēs). (Vai, piemēram, ir teoloģijas grāds un bibliotēkzinātni apguva maģistrantūrā). Tas tikai paplašina redzesloku un zināšanas.

Dace Dīriņa : Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Nē [*smejas*].

Dace Dīriņa : Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Absolvente 1, kas strādā bibliotēkā : Paldies!

Intervijas transkripts ar absolventi 2, kas strādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras otrā kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba (*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*) ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Mani vārds ir Absolvente 2 un maģistrantūras studijas beidzu 2005. gadā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā un kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Izlēmu studēt tāpēc, ka es jau apmeklēju bibliotēkas (man patika tā atmosfēra) [*pauze*] un jau no bērnības apmeklēju bibliotēkas (bērnu bibliotēkas tieši) un [*domā*] maģistrantūrā vienkārši bija tāda izdevība, un kāpēc to neizmantoj, ja varam, teiksim var gūt arī kaut kādu labumu no tā. Un man arī patika pašas studijas, tāpēc es turpināju studēt maģistrantūrā.

Dace Dīriņa : Lūdzu, īsumā pastāstiet par savu pieredzi darba meklējumos nozarē.

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Darbu ilgi nenācās meklēt, jo uz esošo darba vietu mani uzaicināja strādāt bibliotēkas vadītāja.

Dace Dīriņa : Kāda ir izveidojusies Jūsu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur Jūs sākat strādāt pēc beigšanas? Vai strādājat jau studiju laikā?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Strādāju jau studiju laikā. Tas bija iekšējā bibliotēkā (Latvijas Radio bibliotēkā), tad es pēc tam strādāju (turpat) Latvijas Radio arhīvā un pēc tam atnācu uz šo bibliotēku (uz Stopiņu novada bibliotēku).

Dace Dīriņa : Vai darba vieta atbalstīja un mudināja Jūs studēt tālāk maģistrantūrā?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Jā, darba vieta mani atbalstīja.

Dace Dīriņa : Vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi Jūsu profesionālajā karjerā?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : [*Domā*]. Man grūti pateikt. Faktiski zināšanas, bet bet ir jaunas un, bet tā darbā es neteiktu, ka īpaši daudz tiek pielietotas (tās zināšanas, ko es maģistrantūras studijās ieguvu).

Dace Dīriņa : Vai, Jūsprāt, darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Es domāju, ka ir [*pauze*] [*domā*], jo lielāka darba pieredze, līdz ar to ir arī vieglāk darbu atrast.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>). Esošā situācija – dokumentos minētajās

izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Es domāju, ka tas būtu svarīgi, jo tieši, lai nošķirtu, teiksim, bibliotēku vadītājiem būtu nepieciešams maģistra grāds [*domā*] un pārējiem darbiniekiem varētu būt bakalaura grāds.

Dace Dīriņa : Un, Jūsaprāt, būtu nepieciešami vēl kādi grozījumi šajos normatīvajos dokumentos?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Nē.

Dace Dīriņa : Jūsaprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Es domāju, ka ir ļoti aktuāla un tieši [*pauze*] diezgan progresīva profesijā, jā, jāsaka tā (tieši tehnoloģiju ziņā). Un apkalpošanas ziņā un visi procesi, kas notiek bibliotēkā (ir tādi moderni).

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : [*Smejas*]. Domāju, ka [*pauze*] [*domā*] (kā, lai to pasaka) [*pauze*]. Tā būs tāda prestiža profesija [*pauze*] un un bibliotēkas aizvien attīstīsies, tāpēc es domāju, ka cilvēki gribēs studēt par bibliotekāriem (informācijas speciālistiem), lai varētu (teiksim) kaut ko vairāk sasniegt.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Jā, ieteiktu.

Dace Dīriņa : Jo?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Jo [*smejas*] tāpēc, ka ir studiju kursi, kas nav iekļauti bakalaurā programmā un tie ir diezgan interesanti un arī tas, ka pēc tam ir lielāka iespēja iegūt darbu.

Dace Dīriņa : Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotekāram, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Es uzskatu, ka var būt grāds (tikai bakalaura grāds bibliotēkzinātnē un informācijā) un maģistra grāds citā zinātnē. Vai arī otrādāk (bakalaura grāds citā zinātnē un maģistra grāds iegūts bibliotēkzinātnē un informācijā).

Dace Dīriņa : Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Nē. Paldies! [*Smejas*].

Dace Dīriņa : Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Absolvente 2, kas strādā bibliotēkā : Liels paldies arī Jums!

Intervijas transkripts ar absolventi 3, kas strādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras otrā kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Mani sauc Absolvente 3 un maģistrantūras studijas pabeidzu (sanāk pagājušo gadu) 2012. gadā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā un kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Tā kā programmā vispār, jā?

Dace Dīriņa : Jā.

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Mudināja mani laikam tas, ka mana mamma ir bibliotekāre *[smejas]* un un mana vīramāte arī ir bibliotekāre *[smejas]* un un tad es īsti nezināju, kur iet un nolēmu, ka *[pauze]* tas ir tāds pazīstams amats, kuru varēšu apgūt un man tas likās droši. *[Domā]* *[pauze]* Un maģistrantūrā gribēju studēt tāpēc, ka vēlējos, lai man ir tāda stabila un droša pabeigta augstākā izglītība, lai nebūtu apstājusies pusceļā.

Dace Dīriņa : Kāda ir izveidojusies Jūsu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur Jūs sākat strādāt pēc beigšanas? Vai strādājat jau studiju laikā?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Strādāju no bakalaura otrā kursa *[domā]* un studējot maģistros sāku strādāt uz pusslodzi Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkā *[pauze]*. Kad pabeidzu studijas, sāku šeit strādāt uz pilnu slodzi, bet šobrīd es pāreju strādāt uz Nacionālo bibliotēku.

Dace Dīriņa : Vai darba vieta atbalstīja Jūs un mudināja Jūs studēt tālāk maģistrantūrā?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Es jau biju maģistrs, kad es iestājos šeit *[pauze]*, bet tad, kad es sāku studēt maģistrantūru, es strādāju citā darbā (Juridiskajā koledžā) un tur nekādas izmaiņas nebija (ne grafikā, ne atalgojumā, nekādu atvieglojumu nebija). Tā kā nekas nemainījās *[smejas]*, ka es tur maģistrs.

Dace Dīriņa : Vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi Jūsu profesionālajā karjerā?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Nu, es domāju, ja es nebūtu maģistrs *[smejas]*, tad uz Nacionālo bibliotēku mani nepaņemtu strādāt *[smejas]*. Tā es domāju. Tomēr iespējas *[pauze]* konkurēt darba tirgū ir lielākas ar maģistra grādu.

Dace Dīriņa : Vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Es domāju, ka ir. Jo vajag atšķirties no pārējiem pretendentiem un tad tomēr ir daudz mazāk bēdu.

Dace Dīriņa : Lūdzu, īsumā pastāstiet par savu pieredzi darba meklējumos nozarē. Vai bija viegli atrast darbu nozarē?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Grūti sagaidīt, kad ir atbilstošs piedāvājums (darba piedāvājums), kas tev liekas interesants un arī atbilstošs. Bet tad jau, kad ir redzams, ka tikšu tajā darba vietā, kur vēlos strādāt, nav bijušas problēmas *[smejas]*. Tad arī tiku tur, kur vēlējos *[loti smejas]*.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>). Esošā situācija – dokumentos minētajās izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Man jau tomēr gribētos, lai nodala, jo tas tad arī tomēr piešķirtu tādu likumīgu svaru tai izglītībai, nevis tikai tā. Pavisam noteikti normāls vadītājs labāk gribēs maģistru, nevis bakalauru, bet tomēr gribas, lai arī likumā tas arī ir norādīts *[pauze]* un apzīmēts. Nevis kā sanāk (mācies divus gadus vai nemācies) *[smejas]*. Nu tā. Vai tas ir izdarāms, tas ir cits jautājums.

Dace Dīriņa: Jūsaprāt, ir nepieciešami vēl kaut kādi grozījumi šajos normatīvajos dokumentos?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Vai *[nopūšas]*, *[smejas]*. Ir jāatceras Pakalnas lekcijas *[smejas]*. Jā, droši vien, ka vajadzētu mainīt par atalgojumu *[domā]* un daudz ko citu, bet tagad ir grūti pateikt.

Dace Dīriņa : Jūsaprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Informācijas zinātne noteikti mūsdienās ir aktuāla. Bibliotēkzinātne tai skaitā (es tā domāju), bet nu *[domā]* sabiedrības viedoklis ir mazliet citādāks. Bet informācijas paliek arvien vairāk un kādam ir ar to jātiek galā *[smejas]*.

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : *[Domā]*. Nu es redzu tādu, ka iespējams nākotnē (kaut kad) vairs nebūs tik daudz darba tieši ar fiziskajām grāmatām, bet es domāju, ka

profesija nekur nepazudīs un informācijas kļūs arvien vairāk un un profesija es domāju, ka attīstīsies (kļūs modernāka un digitālāka) [*smejas*].

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Nu tas ir [*smejas*] atkarīgs no tā cilvēka (vai viņš ir uz to noskaņojies). Bet tiem, kas ir beiguši bakalaurus, es noteikti ieteiktu iet maģistrantūrā studēt, jo daudz ko var iegūt un pēc tam tomēr ir iegūtas dziļākas zināšanas.

Dace Dīriņa : Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotēkām, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Esmu par to, ka jābūt tam pēdējam variantam (par bakalaura un maģistra grādu tikai bibliotēkzinātnē un informācijā), jo tomēr mana (tā kā darba pieredze) rāda, ka cilvēki, kas ir tikai (pieņemsim ar maģistra izglītību) (tā izglītība nav [*domā*] pietiekoši tomēr, jo maģistros jau nemāca pamatus (par to, kas ir UDK, kā tur darbojas katalogs un tādas lietas (pamatlietas) [*pauze*]). Tāpēc es domāju, ka bakalaura grādam ir jābūt. Par to (par citu nozari), esmu strādājusi juridiskajā bibliotēkā. Un, protams, pirmajos brīžos to ir grūti apgūt, bet, nostrādājot divus gadus, es ļoti labi orientējos visā juridiskajā literatūrā (zināju, kāds likums kādā pantā, un kas) un visu varēju studentiem palīdzēt. Es nedomāju, ka cilvēks ar izglītību informācijas zinātnē ir spējīgs apgūt arī citu nozari tā, lai citam varētu palīdzēt orientēties. Tieši daudzi saka, ka bibliotekāri raksta dažādus tur kursa darbus, maģistra darbus tiem pārējiem [*smejas*].

Dace Dīriņa : Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Droši vien, ka nē [*smejas*].

Dace Dīriņa : Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Absolvente 3, kas strādā bibliotēkā : Nav par ko!

Intervijas transkripts ar absolventi 4, kas strādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras otrā kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba „*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*” ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Labdien, Dace! Vispirms man ir prieks, ka mēs esam satikušās Ulbrokas bibliotēka Stopiņu novadā [pauze] un attiecībā par to, kad ir apgūtas šīs zinības (konkrētā specialitātē) var minēt 2008. gadu. Varu piebilst, ka iepriekšējā izglītība nav bibliotēkzinātnes un informācijas specialitāte, bet ir latviešu valoda un literatūra un ārpusklasses organizators [pauze] un starp bakalaura un maģistra izglītību ir piecpadsmit gadu atstarpe.

Dace Dīriņa : Kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Tas tad arī ir laikam tas solis izvēlei [domā], jo [pauze] latviešu valodas skolotāja darba pieredze un, mainot vidi un sākot strādāt (toreiz pašvaldības bibliotēkā) visa tā attīstība, virzība un [domā] arī vajadzība lika saprast man, ka ir jāmacās papildus, lai šajā jomā varētu strādāt.

Dace Dīriņa : Kāda ir izveidojusies Jūsu profesionālā karjera pēc maģistra grāda iegūšanas? Kur Jūs sākat strādāt pēc beigšanas? Vai strādājat jau studiju laikā?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Studiju laikā (maģistra studiju laikā) strādāju jau kā Stopiņu novada Ulbrokas bibliotēkas vadītāja [domā] un šī bija tīri mana izvēle, mana vēlme un nepieciešamība. Nebija problēmas vienlaicīgi savienot gan studiju procesu, gan darbu (kā vadītāja pienākumus veikt).

Dace Dīriņa : Vai maģistra grāda iegūšana ir ko mainījusi Jūsu profesionālajā karjerā?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Noteikti. Kaut vai tāpēc, ka tā ir otra specialitāte manā [domā] profesionālajā karjerā [pauze]. Ļoti spēcīgi speciālisti darbā, darba entuziasti, un arī iedvesmotāji. Es domāju, ka tas ir tikai apliecinājis to varēšanu vai to virzību, kādā šobrīd strādā vietējās nozīmes publiskās bibliotēkas.

Dace Dīriņa : Vai darba vieta atbalstīja Jūs un mudināja Jūs studēt tālāk maģistrantūrā? Jūtāt kaut kādu ierosmi no viņiem?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Darba devēji tika pārsteigti fakta priekšā tad, kad mana iekšējā izvēle bija notikusi. Kad biju iesniegusi dokumentus un uzņemta kā studente, tad darba devējam šo faktu darīju zināmu. Atceros, ka pirmā reakcija no darba devēja puses bija - cik par to jāmaksā un kā finansiāli palīdzēt. Es teicu, ka esmu budžeta grupā un šīs

finansiālās saistības nav nepieciešamas. Varu piebilst tikai to, ka *[domā]* līdz ar to darba devējs man liekas ir novērtējis gan šo profesionālo izglītību, gan atdevi, gan darba apjomu, ka pamatatalgojums mums ir pieklājīgs *[smejas]* (salīdzinoši uz vietējās nozīmes darba tirgus fona).

Dace Dīriņa : Vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Manuprāt, jā *[smejas]*. Tam vajadzētu būtiskam aspektam arī nosakot atalgojumu, nostrādāto darba laiku un lai mēs strādājam nozarē, kurā mēs esam diplomēti.

Dace Dīriņa : Lūdzu, īsumā pastāstiet par savu pieredzi darba meklējumos nozarē. Vai bija viegli atrast darbu nozarē?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Tur bija personiski meklējumi *[smejas]*. Nē, tas notika *[pauze]* (kā jau minēju) mana pirmā izglītība ir latviešu valodas skolotājs *[pauze]* literatūras pasniedzējs un tā iepriekšējā skolas vide un pieredze kā pedagogam atrada dzirdīgas un uzņēmīgas ausis. Mani uzrunāja tajā nozarē tajā brīdī, kad vienkārši Ulbrokas bibliotēkai nebija vadītājs vai darbinieks, kas šajā jomā strādātu. Tā bija viena darbinieka bibliotēka un es piekritu šim darbam un tālāk jau visa attīstība notika pakārtoti visiem procesiem.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>). Esošā situācija – dokumentos minētajās izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Tas ir labs, aktuāls jautājums, jo patiesībā es strādāju tajā grupā, kas strādā pie šo ministra kabineta noteikumu *[pauze]* noteikšanas maiņas (gan attiecībā uz darbinieku izglītību, gan atalgojumu, gan skaitu). Mēs esam tādā procesā, ka līdz publiskai apspriešanai izsūtīts darba materiāls, kurā tiek norādītas bibliotekāro darbinieku amati un noteikti nepieciešamā izglītība, kā arī iespējas tālākizglītībai, kursu beigšanas darbībā. Šī programma, manuprāt, ir *[domā]* ir ar iepriekšējo uzstādījumu manīta tajā, ka ir tomēr nosaukta gan akadēmiskā, gan profesionālā augstākā izglītība (minot bakalaura vai maģistra grādu) un ar to tad arī ir tā būtiskākā atšķirība *[domā]* tomēr ir iestrādāta. Vai tas publiski atklāsies, vai tas nebūs prasīts par daudz. Tai pat laikā jāsaka, ka normatīvais dokuments jau noformulē zemāko iespējamo izglītību. Vienmēr var būt augstāk. Ja vietējās nozīmes bibliotēkā (tā kā šobrīd ir iestrādāta pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība), tad praksē un savā darba pieredzē varu teikt, ka vislabāk ir sastrādāties un strādāt ar

akadēmiskā vai profesionālā maģistra grāda studentiem, kas arī vietējās nozīmes bibliotēkās ir tikai ieguvums, piensums un dzīves nepieciešamība.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Tai vajadzētu būt aktuālai [*smejas*]. Un atkal vietējās nozīmes publiskās bibliotēkas (tādu savu jaunu elpu, dzīvi un nepieciešamību) kopējā dzīves telpā noteikti ir pierādījusi ar publiskā tīkla vai Trešā Tēva dēla ienākšanu. Līdz ar to tai profesijai ir jābūt aktuālai un ir jāgatavo labi, kvalificēti bibliotēkzinātnes, informācijas speciālisti.

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : [*Smejas*]. Es gribētu redzēt to labāko. Ar to, ka tam darbam ir jāpatīk, ko dara. Viņam ir jābūt atalgotam, viņam ir jābūt dzīvesveidam, jo [*domā*], jo tikai apmaiņas punkts vai grāmatas apmaiņas punkts, vai konkrētas funkcijas veikšana šodien sen jau ir pierādījusi, ka komunikācija un cilvēku izpratne vai organizēšana, vai virzīšana lasīšanas procesā prasa ļoti daudz fiziska spēka, enerģijas, erudīcijas un arī radošuma.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Tieši iepriekš teiktā aspekta dēļ es gribētu teikt, ka jā [*smejas*].

Dace Dīriņa : Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotekāram, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Patiesībā esmu reāls piemērs tam [*smejas*], ka bakalaura izglītība ir vienā specialitātē, kas ir radniecīga bibliotēkzinātnei, informācijai un šī iespēja mācīties maģistru studiju programmā apgūt otru specialitāti ir neslikts gadījums un ir arī ļoti atbalstāms un veiksmīgs. Man arī būtu pieņemams tas, ja mēs runājam par nozares speciālistiem un, ja tā ir, piemēram, juridiskā nozare, kurā varētu arī būt juridiskās studijas, kas tikai palīdzētu, bet bet [*skaļi uzsver*] klāt noteikti būt nepieciešama arī šī bibliotēkzinātnes, informācijas apmācība ne tikai savas nozares speciālistam. Liekas, ka šis ir

tas gadījums, kad mēs varam būt elastīgi [domā] un mēs varam arī balstīties tikai uz bakalaura un maģistra izglītību attiecīgajā nozarē.

Dace Dīriņa : Jūsaprāt, vai tagadējie bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmas absolventi ir profesionāli un kvalificēti jaunie speciālisti? Kāda ir Jūsu pieredze?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Pēc man zināmiem [smejas] un ne tik sen apzinātas programmas, kur ir (varu uzreiz kādu piecus nosaukt), kas strādā savā nozarē un labi strādā nozarē, gribas domāt to labāko.

Dace Dīriņa : Lūdzu, pastāstiet, kā bibliotēka kā vieta iekaroja Jūsu sirdi? Kā Jūs iemīlējāt bibliotēku tādā ziņā, lai saistītu savu dzīvi ar bibliotēkas vadīšanu?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Iemesls bija pavisam tāds neparasts. Es piekritu šim darbības posmam [domā] pat nezinot, kur konkrēti apdzīvotā vietā bibliotēka atrodas, bet ne jau grāmata un sistēma, un process bija sveši, bet zinot, ka man būs tāds atbalsts, kas ir (vadības līmeņa atbalsts vai pašvaldības domes atbalsts), es nebaidījos šo darbu sākt, apzināt, iepazīt. [Domā] Tādā [domā] zemapziņā patiesībā vispirms es izdzīvoju publiskās aktivitātes (cilvēku piesaisti, ieinteresētību). Man ir svarīgi radīt to sajūtu, ka viņi konkrētā vietā, ka konkrētā bibliotēkā ir gaidīti un katrs noteikti ar kaut ko savu, katrs ar kaut ko īpašu, bet viņam ir šeit ienākot tas jārod, lai tas tā būtu. Un tad tas laikam arī tā abpusēji tika uzņemts [domā]. Iedzīvotāji ir ļoti atsaucīgi un ieinteresēti un es sapratu, ka tās domas, ka tās idejas, ka tās ir vajadzīgas, ka tas nav tikai tā aprakstīšanās vai kaut kāds iecerēts neveiksmīgs process, bet katra nākamā reize, katra mērķa grupa, katrs lasītājs (katrs individuālais lasītājs), lai katrs veidotu kaut kādu sadarbību ar iestādi (bija tikai tas, kas pierādīja to darba pareizību un šobrīd jau ir tā (kopš divi tūkstošā gada es šo darbību daru) [pauze], tad no 2004. gada manis izveidotajā bibliotēkā strādājām divas bibliotekāres un no 2012. [smejas] [domā] ir pilnas trīs darba vietas, tad tas tikai apliecina to, ka darba apjoms ir pieaudzis, ka lasīšanas procesi ir pavisam savādāki, ka tas nav vienpusējs grāmatu apmaiņas process, bet tam seko līdzīgi daudzas aktivitātes (tādas sarunas, komunikācijas lietas). Nu, protams, ir arī pasākumu organizēšana (veiksmīga organizēšana). Varu pateikt no savas pieredzes, ka jebkura darbība ir veiksmīga, kas ir mazliet ārā no bibliotēkas telpas. Un tas ir tas darāmais moments, kas ir kaut kas neparasts, kaut kas radošs, kaut kas virzošs. Un katra nākamā diena līdz ar to stipri atšķiras no iepriekšējās.

Dace Dīriņa : Un kāda būtu tieši Ulbrokas bibliotēkas nākotnes attīstības vīzija? Kā Jūs redzat bibliotēku nākotnē?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : [Smejas]. Nākotnes vīzijā Ulbrokas bibliotēkai es nenoliegšu, ka mums ir arī telpu un būvniecības ieceru, bet ne par to es tagad izteikšos. Bet katrā ziņā man kā vadītājai ļoti svarīgi ir nepazaudēt to lasītāju, nepazaudēt lasītāju jebkurā

vecumā (vai tas ir līdznācējs māmiņai ratos vai jau staigājošs, vai tas ir pirmskolas vai skolas vecuma lasītājs ar visām izrietošām pusaudžu un vecuma pārmaiņām). Vai tas ir studējošais un strādājošais lasītājs vai lietotājs un tikpat svarīgi ir arī šis tas pensionētais vai jau ne tika aktīva dzīvesveida veicējs, lai gan jāsaka, ka seniori ir interesanti ar to, ka viņi varbūt ir nadzīgāki dažādu tehnoloģisko aktivitāšu (e-prasmju apgūšanā), jo man ir zināmi, es meklēju formas un iespējas, kā varētu palīdzēt (teiksim, trīsdesmit, četrdesmit gadnieku paaudzei), kuriem tās elektroniskās prasmes aprobežojas diezgan šauri (labākajā gadījumā ar sociālo tīklu apmeklēšanu vai e-pasta saraksti). Bet, ja tur ir kādi dokumenti vai kaut kāda nopietnāka programmas apgūšana vai attiecīgi informācijas meklēšana, tad tās ir problēmas. Nu lūdz, līdz ar to patiesībā vietējās nozīmes bibliotēkām ir jābūt ļoti elastīgam visa cilvēka mūža garumā [*smejas*] un jāspēj būt saistošam, vajadzīgam un laikiem arī mīlētam. Un, ja tas viss tā būs, tad es domāju, ka Ulbrokas bibliotēkai nākotnes vīzija ir diezgan spēcīga. Ja mēs būsīm spēcīgi savā gribēšanā un varēšanā. Un Stopiņu novads vispār ir interesants ar to, ka desmit kilometru attālumā no Rīgas (varētu visu ko sameklēt Rīgā, kas nemaz nav tik tālu), bet patiesībā mēs esam ļoti blīvi apdzīvoti (vairāk nekā desmit tūkstošu iedzīvotāju skaits), ļoti daudz jaunu ciematu (pavisam kopā deviņi), kas ir individuālā būvniecība un tur arī varētu meklēt to atpakaļceļu un saikni (vai bibliotēka ar saviem pakalpojumiem) [*domā*] būtu ne tikai tuvāk dzīvojošo lietotāju redzeslokā, ne tikai ērtāk nokļūstamiem. Tā vīzija varētu noteikti atkal pēc laika mazliet mainīties, bet viņai nevajadzētu kļūt sliktākai.

Dace Dīriņa : Mūsu saruna ir galā. Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties piebilst?

Absolvente 4, kas strādā bibliotēkā : Man ir prieks, Dace, par mūsu šodienas sarunu, par atbraukšanu, par uzmeklēšanu (ne tikai tādu formālu darba procesa veikšanu, bet ar tādu ieinteresētu, iejustu). Un es jūtu, ka Jūs pārdzīvojat līdzīgi tam, ko mēs te darām. Būtu ļoti patīkami, ja Jūs savā darbības profesijas izvēlē (darba vietas izvēlē) saskartos ar kaut ko līdzīgu un to es arī vēlu. Un es priecāšos, ja kādreiz mums tie ceļi krustosies un mēs varēsīm papildināt šo darbības jomu, kurā mēs strādājam.

Dace Dīriņa : Es arī ļoti priecātos. Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos! Liels paldies!

Intervijas transkripti ar studentiem, kuri nestrādā bibliotēkā

2. pielikums. **Interviju transkripti ar studentiem, kuri nestrādā bibliotēkās**

Intervijas transkripts ar studentu 1, kura nestrādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras 2. kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba (*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*) ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Mani sauc Esošā studente 1 un pašlaik es nestrādāju bibliotēkā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Izlēmu studēt šajā studiju programmā, jo izvēlējos saistīt savu dzīvi ar šo [pauze] (ar bibliotekāra profesiju) [pauze] un izlēmu tālāk studēt maģistrantūrā, jo vēlējos turpināt studijas.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Mmm, iespējams viņa ir aktuāla kādai noteiktai sabiedrības daļai, bet ne visai sabiedrībai kopumā [pauze]. Šī profesija nav īpaši prestiža un pieprasīta [pauze].

Dace Dīriņa : Kāds ir Jūsu redzējums par Jūsu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Ar iegūto maģistra grādu bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnē iespējas darba tirgū ir diezgan plašas. Mmm, maģistra grāds šajā studiju programmā [pauze] nodrošina darba iespējas daudzās atmiņu institūcijās, kā, piemēram, (muzejos, arhīvos un bibliotēkās, kā arī dažādos informācijas centros un kuras veic informācijas vākšanu, izguvi, izplatīšanu) [pauze] un, kur ir arī nepieciešams darbs ar informācijas sistēmām [pauze], tādēļ uzskatu [pauze], ka darba iespējas darba tirgū ir diezgan plašas.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai maģistra grāds paver kādas plašākas profesionālās karjeras iespējas?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Jā, noteikti. Tas paver plašākas karjeras iespējas, jo ar maģistra grādu ir iespējams studēt Latvijas Universitātes Doktorantūras

programmās, kā arī citu valstu augstskolās, piemēram, (Lafboro Universitātē, Lielbritānijā) [pauze] un [pauze] jā, arī darba iespējas darba tirgū ir daudz plašākas.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371. Vai šajos dokumentos minētās izglītības prasības ir atbilstošas mūsdienu sabiedrības prasībām?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Abos šajos dokumentos [pauze] izglītības prasības, manuprāt, daļēji atbilst mūsdienu sabiedrības prasībām, jo es uzskatu, ka visiem bibliotēku darbiniekiem ir jābūt kvalificētiem informācijas speciālistiem, ar pilnu akadēmisko izglītību, [pauze], lai tie spētu iekļauties [pauze] visos šīs zinātnes procesos.

Dace Dīriņa : Jūsu viedoklis – vai ir nepieciešami grozījumi normatīvajos dokumentos, kas attiecas uz bibliotēkas darbinieku izglītības prasībām? Ja ir, tad kādi?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Manuprāt, nav nepieciešami.

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Manuprāt, nākotnē tāds amats kā bibliotekārs un informācijas speciālists noteikti pastāvēs, jo informācijas tehnoloģiju attīstība [pauze] nespēs aizstāt tādu profesiju kā bibliotekārs [pauze], jo nespēs aizstāt to saskarsmi (ka bibliotekārs komunicē ar lietotāju. Bez bibliotekāra palīdzības nevar iztikt lietotājs (bibliotēkas lietotājs). Bibliotekārs ir starpnieks starp lietotāju un bibliotēkas krājumu.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Noteikti iesaku, jo tā ir lieliska iespēja [pauze] vēl labāk apgūt prasmi orientēties informācijas daudzumā un kļūt par speciālistu informācijas resursu veidošanā un pārvaldīšanā.

Dace Dīriņa : Mūsu saruna ir galā. Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Manuprāt, tā īsumā [pauze] es atbildēju uz visiem jautājumiem [smejas] diezgan izsmeļoši un nav ko īpaši piebilst.

Dace Dīriņa : Es vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Esošā studente 1, kas nestrādā bibliotēkā : Paldies arī Jums!

Interviju transkripti ar studentiem, kuri strādā bibliotēkās**Intervijas transkripts ar studentu 1, kura strādā bibliotēkā**

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistratūras 2. kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba (*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*) ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Mani sauc Esošā studente 1 un pašlaik strādāju publiskajā bibliotēkā. Bibliotēkā strādāju vienu gadu. Strādāju abonementa nodaļā - apkalpoju lasītājus, veidoju izstādes, kā arī papildīnu novadpētniecības mapes.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas Jūs mudināja kļūt par maģistratūras studentu/i?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, es atceros, kāpēc izvēlējos studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes programmā. No mazām dienām man patīk lasīt grāmatas un patika iet uz bibliotēku. Bibliotēkā man radās pozitīvs iespaids un atmosfēra, tāpēc arī turpmāk gāju uz bibliotēku. Un [pauze] man liekas, ka šī studiju programma [pauze] ir ļoti piesaistoša, tāpēc, ka beidzot Bibliotēkzinātnes un informācijas zinātnes programmu paveras plašas karjeras iespējas. Ir iespēja strādāt visās iestādēs, kuras ir saistībā ar informācijas saglabāšanu, apstrādi un izplatīšanu. Un maģistra programmā (tā kā izvēlējos turpināt studijas tāpēc, ka vēlos tā kā pakāpties pa karjeras kāpnēm augstāk) [pauze].

Dace Dīriņa : Vai darba vieta Jūs mudināja studēt tālāk maģistrantūrā?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, viņi mani atbalstīja un mudināja iegūt pilnu augstāko izglītību.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Manuprāt, ka ir, jo mēs dzīvojam divdesmit pirmajā gadsimtā, kas skaitās informācijas gadsimts un informācijai ir ļoti svarīga loma. Tāpēc ir nepieciešami informācijas speciālisti (bibliotekāri), kas šo informāciju izplata, saglabā un apstrādā.

Dace Dīriņa : Kāds ir Jūsu redzējums par Jūsu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas, un vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Pašlaik es jau strādāju bibliotēkā un *[pauze]* *[smejas]*.

Dace Dīriņa : Jūsaprāt, tas vēlāk (šis iegūtais maģistra grāds) varētu palīdzēt veidot labākas karjeras iespējas (ieņemt augstākus amatus un tā tālāk)?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Es uzskatu, ka jā (ka maģistra grāds paver plašākas karjeras iespējas), bet tas ir vairāk lielākās bibliotēkās, jo mazo pilsētu bibliotēkās nav tādu iespēju pakāpties augstāk. Tas vairāk attiecas uz Reģionu Galvenajām bibliotēkām un Valsts Nacionālo bibliotēku (kur varētu iegūt plašākas karjeras iespējas).

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371. Esošā situācija – dokumentos minētajās izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Tātad, manuprāt, šie dokumenti ir ļoti vispārīgi un *[pauze]* un *[pauze]* tie atbilst daļēji mūsdienu prasībām. Par Valsts Nacionālās bibliotēkas vadītājiem atbilst tas amats (ka akadēmiskā izglītība), bet, manuprāt, reģionālo un publisko bibliotēku vadītājiem arī ir nepieciešama augstākā izglītība un *[pauze]* es uzskatu, ka tālākizglītības kursi nav salīdzināmi (manuprāt, tos vajadzētu izņemt no likuma ārā), cilvēkiem vajadzētu būt ar augstāko vai ar vidējo speciālo izglītību.

Dace Dīriņa : Tad, Jūsaprāt, normatīvajos dokumentos vajadzētu pie izglītības prasībām būt nodalītiem zinātniskajiem grādiem (bakalaura grāds, maģistra grāds)?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, noteikti vajadzētu tā izdalīt un nodalīt.

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Tātad es *[pauze]* domāju, ka bibliotēku nākotne ir aizvien aktuālāka un nepieciešamāka *[pauze]* *[domā]*, jo nākotnē arī būs nepieciešami speciālisti, kas šo informāciju izplatīs, apstrādās un saglabās.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Vēl pagaidām nevienam neesmu ieteikusi studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā, bet, ja es zinātu, ka cilvēkam ir interese saistībā ar informācijas iestādēm (kur informācija tiek saglabāta, apstrādāta un izplātīta), tad es viņam noteikti ieteiktu *[pauze]* studēt šajā programmā.

Dace Dīriņa : Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotēkām, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Es uzskatu, ka [*domā*], ka, manuprāt, vajadzētu strādāt tieši cilvēkiem ar bibliotēkzinātnes grādu, bet [*domā*] varbūt kaut kur ir arī iespējams tā, ka ir izmācījies citā bakalaura nozarē un [*pauze*] viņš tā kā strādā bibliotēkā.

Dace Dīriņa : Tad, Jūsaprāt, vairāk vajadzētu būt tā, ka šī augstākā izglītība (teiksim, bibliotēkzinātnes nozarē cilvēkam ir pilna augstākā izglītība - gan ar bakalaura grādu, gan ar maģistra grādu vienā nozarē?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Jā, man tā liekas, ka vienā nozarē. Bet, cik es zinu, ka, piemēram, skolas bibliotēkās ir tā, ka ir vajadzīga gan tā bibliotēkārā izglītība, gan pedagoģiskā).

Dace Dīriņa : Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Esošā studente 1, kas strādā bibliotēkā : Nav vairāk nekas piebilstams.

Dace Dīriņa : Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Intervijas transkripts ar Esošo studentu 2, kas strādā bibliotēkā

Dace Dīriņa : Labdien! Esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Informācijas un bibliotēku studiju nodaļas maģistrantūras 2. kursa studente Dace Dīriņa, un maģistra darba (*Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū*) ietvaros vēlētos Jums uzdot dažus jautājumus. Lūdzu īsumā pastāstiet par sevi (kā Jūs sauc un vai pašlaik strādājat bibliotēkā)?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Labdien! Mani sauc Esošā studente 2. Jā, es strādāju bibliotēkā.

Dace Dīriņa : Vai Jūs atceraties, kāpēc izlēmāt studēt Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā, un kas Jūs mudināja kļūt par maģistrantūras studentu?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Bibliotēkzinātnes un informācijas studiju programmā (tieši maģistrantūrā) es iestājos, jo sapratu, ka ir jāpapildina zināšanas darbam [*pauze*], jāatsvaidzina zināšanas, jānostiprina zināšanas [*domā*] un jāuzzina daudz kas jauns, jo ir jau pagājuši vairāki gadi, kopš esmu beigusi bakalaurus [*domā*]. Vēlējos arī iegūt [*pauze*] maģistra grādu.

Dace Dīriņa : Vai darba vieta atbalstīja un mudināja Jūs studēt tālāk maģistrantūrā?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Jā, pavisam noteikti maģistrantūrā studēt mani mudināja darba vieta (arī faktiski pievērsa manu uzmanību tam tieši tajā mirklī). Un, jā, atbalstīja arī pēc tam, kad iestājos.

Dace Dīriņa : Kā Jums veicās darba meklējumos nozarē?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Jau bakalaura studiju laikā strādāju uz pusslodzi bibliotēkā.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai bibliotekāra/informācijas speciālista profesija mūsdienās ir aktuāla?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Mūsdienās, manuprāt, bibliotekāra un informācijas speciālista [*pauze*] profesija mainās. Tīrā formā, manuprāt, viņa nav tik aktuāla kā citas profesijas. Taču, ja to savieno ar informācijas un komunikācijas tehnoloģiju speciālista zināšanām, tad var teikt, ka viņa ir aktuāla.

Dace Dīriņa : Kāds ir Jūsu redzējums par Jūsu iespējām darba tirgū pēc maģistra grāda iegūšanas, un vai darba tirgū maģistra grādam ir kāds svars?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : [*Domā*]. Tā. Tas ir atkarīgs no tā, kur grib strādāt un kādā amatā. Ja ir maģistrs, tad var pretendēt uz augstākiem amatiem (tieši tajā brīdī tas ir izšķirošs), jo mēdz būt prasības, ka ir jābūt maģistram.

Dace Dīriņa : Jūsprāt, vai maģistra grāds paver kādas plašākas profesionālās karjeras iespējas?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Jā, bez tam plašākas (tas nozīmē, ka var arī vispār), ja cilvēkam ir maģistra grāds, tad var arī citā nozarē darboties. Cilvēkam ir labāks redzējums un skatījums [*domā*], plašāk zina visu, saprot. Manuprāt, ir ļoti svarīgi, ka maģistrantūras students (neatkarīgi no tā, kādā nozarē), viņš jau ir ar plašāku skatījumu uz pasauli, viņš redz kopainu vispār.

Dace Dīriņa : Latvijā juridisko pamatu bibliotēkas darbinieku izglītībai nosaka Bibliotēku likums (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=48567>) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 371 (<http://www.likumi.lv/doc.php?id=53241>). Esošā situācija – dokumentos minētajās izglītības prasībās bibliotēku darbiniekiem nav nodalīts bakalaura grāds un maģistra grāds. Jūsaprāt, vai ir nepieciešami kādi grozījumi normatīvajos dokumentos, un vai būtu nepieciešams izglītības prasībās nodalīt maģistra grādu?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : [*Domā*] Manuprāt, nav jānodala [*pauze*] tāpēc, ka patiesībā bibliotēku darbā visu izšķir personība un viss ir atkarīgs no viņa [*pauze*] personīgas iniciatīvas. Ne vienmēr maģistra grāds norāda uz to, ka viņš ir labāks nekā bakalaurs. Citreiz bakalaurā ir ļoti iniciatīvi cilvēki un viņi ir arī spējīgi izdarīt ļoti daudz laba darba (atbilstošu darbu).

Dace Dīriņa : Lūdzu, sakiet, kādu Jūs redzat bibliotekāra/informācijas speciālista nākotni?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Es redzu, ka ir jāsavienojas kopā ar informācijas tehnoloģiju zināšanām [*pauze*] bibliotekāram (informācijas speciālistam) ir labi orientējas informācijas un komunikācijas tehnoloģiju jomā. Tad tas tiešām nākotnē būtu ļoti noderīgi un attīstītos visas tās lietas. Arī ārzemēs to var novērot, ka [*pauze*] informācijas tehnoloģijas savienojas kopā ar [*pauze*], piemēram, dator tehnoloģiju nodaļas savienojas, piemēram, kopā ar bibliotēkām. Un tad kopā ražo labus produktus.

Dace Dīriņa : Vai Jūs ieteiktu citiem studēt bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : [*Domā*]. Atkarībā, ko viņi vēlas sasniegt. Ja viņi vienkārši grib redzēt plašāku redzējumu, tad jā. Bet, ja viņi grib [*pauze*] vairāk ar mūsdienu tehnoloģijām darboties, tad, manuprāt, programmā vēl ir vajadzīgs vairāk integrēt studiju kursus, kas saistīti ar datorzinātņi.

Dace Dīriņa : Amerikā ir pieņemts, ka nozares bibliotekāram, strādājot, piemēram, jurisprudences bibliotēkā, ir zinātniskais grāds gan bibliotēkzinātnē, gan jurisprudencē. Kā Jūs domājat – vai nozarē var strādāt cilvēks ar citu izglītību? Piemēram, speciālists iegūst bakalaura grādu kādā nozarē, bet maģistra grādu pēc tam iegūst pilnīgi citā nozarē, piemēram, bibliotēkzinātnes un informācijas maģistra studiju programmā? Vai arī bibliotēkas

darbiniekam vajadzētu būt pilnai augstākajai izglītībai (bakalaura grāds+maģistra grāds) tikai bibliotēkzinātnē un informācijā?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Jā, es domāju, ka var. Tas ir pat vēlams, ka ir tiešām divi dažādi virzieni paņemti (neatkarīgi, kurš ir bakalaurs un kurš ir maģistrs). Jā, es domāju, ka var un kas tas ir ļoti labi.

Dace Dīriņa : Varbūt ir vēl kaut kas, ko vēlaties pateikt?

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Nē.

Dace Dīriņa : Vēlos Jums pateikties par piedalīšanos. Liels paldies!

Esošā studente 2, kas strādā bibliotēkā : Lūdzu!

Intervijas transkripts ar 2011. gada maģistrantūras studentiem**(Bibliotēku darbinieka izglītība)**

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Labdien! [pauze] visiem [pauze] esošajiem [pauze]. Sāksim [pauze].

Docente Daina Pakalna : Sēdiet, studente 1! Nestāviet!

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Sāksim mūsu diskusiju. Vispirms es iepazīstināšu ar sevi. Man [pauze], mmm, esmu Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes bibliotēkzinātnes un informācijas nodaļas maģistra studiju programmas pirmā kursa studente. Un [pauze], mmm, šodien mēs esam šeit [pauze] savākušies [pauze], lai diskutētu par tādu tēmu kā, [pauze], mmm, mūsu profesionālā izglītība šeit (Latvijā), eee, kas saistīta ar bibliotēk [pauze] bibliotēkām un bibliotēkzinātņi. Eee, sāksim ar to, kad tagad jūs īsumā katrs iepazīstināsiet ar sevi, lai pārējie, eee, diskusijas dalībnieki, eee, jūs pazītu un varētu arī tā tuvāk (teiksim) [pauze], eee, [pauze] jūs jūs viens otru tuvāk iepazītu, ja?

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Eee, lai tad, lai turpinātu mūsu diskusiju varbūt [pauze] izteikšu dažus tādus, eee, diskusijas noteikumus, kurus būs jāievēro, ee, [pauze] visiem. Eee, tā tad, eee, pirmais noteikums būtu, ka tāds princips, kā runā viens princips. Mēģināsim cienīt viens otru, nepārtraukt. Ja kāds grib izteikties, tad šeit ir rozā kartiņas, eee, var pacelt un, eee, un tad [pauze], em, un tad tam dalībniekam tiks dots vārds, ja? Un [pauze], mmm, otrs varbūt princips, ka mēģināsim neizplūst ļoti garās runās, mēģināsim savu domu formulēt, eee, konkrēti, eee, tā drusku konkrētāk, bet ne pārāk konkrēti [smaida, smejas]. Tā, lai, eee, citiem būtu arī interesanti klausīties un, eee, tad papildināsim viens viens otru, tā, lai visi paspētu izteikties par konkrētu jautājumu, ja? Eee, [pauze], tā tad [pauze], nu laikam varam sākt mūsu diskusiju. Un tad pirmais jautājums būtu [pauze] (kas tad ir izglītots speciālists [pauze] bibliotēkzinātnē)? Pēc jūsu domām, emm, kas [pauze] **kas vispār ir izglītots speciālists bibliotēkzinātnē?** [Pauze]. Varbūt (nopūšas) kuram ir [pauze] vēlēšanās sākt runāt pirmajam? [pauze]. Nu ja nē, tad iepazīšanos sākam no šī gala, tad tad, eee, runāšanu sāksim [smejas] no otra gala.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Mmm, manuprāt, pirmām kārtām jau speciālistam nepieciešams specifiskā izglītība [pauze], kas arī būtu, pieņemsim, [pauze] bakalaura vai maģistra grāds, bet, eee, speciālistam ir arī nepieciešams praktiskās iemaņas un darba pieredze, kas, manuprāt, būtu ļoti svarīgi. Un šo pieredzi var iegūt dažādos veidos (arī studiju

laikā (prakses laikā) [pauze] vai arī praktiski strādājot uz vietas [pauze]. Un labs speciālists veidojas [pauze] laika gaitā, savienojot šo izglītību ar pieredzi (manuprāt), hmm, [iesmejas].

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies 2011. gada maģistrantūras studentei 2! [Pauze]. Maģistrantūras studente 3 papildinās.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : [Pauze]. Mmm, [domā] es varētu pievienoties maģistrantūras studentei 2 [pauze], bet [pauze], manuprāt, nav arī slikti, kad tanī konkrētajā jomā ienāk cilvēki ar citu [domā] citu [pauze] citu specialitāšu cilvēki. Eee, jo viņi ienes kaut kādu jaunu skatījumu, jaunas vēsmas uz šo, eee, uz to cilvēku starpā, kas jau ir strādājuši šajā jomā. [Pauze]. Tas ir mans viedoklis. [Pauze]. Bet, protams, speciālistam (labam speciālistam) ir jābūt ar konkrētās specialitātes izglītību, bet bet [pauze] to var arī savienot [koķeti saka] [smejas] ar citu. Tā, kā, piemēram, manā gadījumā man ir cita, eee, sākotnējā izglītība un tagad es būšu papildinājusi to [pauze] ar specialitātes izglītību un tad man būs tāda skaista buķete [smejas, smaida].

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 3! [Pauze].
docente Daina Pakalna.

Docente Daina Pakalna : Em, es, ee, piekrītu maģistrantūras studentei 3 un es domāju, ka tas ir ļoti labi, ka mūsu nozarē strādā cilvēki ar citas nozares (nu tādu pamatu - bakalaura grāda līmenī) un pēc tad uzliek tādu skaistu cepuri (maģistra grādu). Tāda prakse ir arī citās valstīs. Un es arī domāju, kas tas mums ļoti labi. Bet ir arī labi, kad ir bakalaurs grāds un pēc tam ir maģistra grāds [pauze]. Un, vēl ko es gribu teikt, ka ir labi, kad nepietiek ar maģistra grādu, ka mūsu nozarē visu laiku jāmācās klāt, un ir nepieciešami dažādi profesionālās pilnveides un tālākizglītības kursi, jo visu laiku nāk jaunas lietas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies! [Pauze].

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Mmm, [domā] būtībā jau izskanēja tas, ko es gribēju teikt, kad, eee, manuprāt, izglītots [pauze] [domā] izglītots speciālists ir ne tikai tas, kas daudz zina un daudz prot, un tieši šīs specifiskās lietas, bet arī tas, kurš īstenībā vēl vairāk grib zināt. Būtībā, eee, šī vēlme (viņa varbūt īsti nav saistīta ar izglītību, bet nu savā ziņā ir), jo teiksim, jo vairāk mēs gribam, jo vairāk mēs zinām, jo vairāk mēs gribam zināt. Un vēl es tomēr, runājot par bibliotēkzinātņi vai informāciju. Par to speciālistu, kurš tagad strādā un strādās nākotnē bibliotēkā. Domāju, ka diemžēl tīri ar bibliogrāfijas zināšanām ir krietni par maz. Tādēļ, manuprāt, ir tik svarīgi ir šīs te informācijas zinātnes un bibliotēkzinātnes maģistrs, kurš iedod daudz plašāku skatījumu uz informāciju un uz visu to, ar ko nodarbojas varbūt (negatīvu nokrāsu ieguvīs informācijas dīleris). Bet tā tas ir. Ar to vien nepietiek, ka kaut kas ir studēts par bibliotēkām vai prakse apgūta. Tas neiet vairs cauri. Latvija ir ļoti

maza, mums ir ierobežots skaits bibliotēku, es uzskatu, ka katrā bibliotēkā ir jābūt tiešām labam speciālistam, kurš domā ar perspektīvu.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 4! Lūdzu 2011. gada maģistrantūras studente 5.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Es gribētu papildināt ar to, ka, manuprāt, pats galvenais ir personīgā ieinteresētība savā darbā, savā profesijā, un spēja saskatīt iespējas to pilnveidot. Neapšaubāmi, ja vadītājs *[pauze]* varētu būt tas, kurš palīdzētu saskatīt šīs iespējas un arī atbalstīt šo darbinieku, kurš vēlas pilnveidoties. Manuprāt, tas ir pats būtiskākais (personīgā ieinteresētība un patika to darīt). Un tad jau viss notiek.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 5. Maģistrantūras studente 7, lūdzu.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Es vakar par šo jautājumu daudz domāju, un, manuprāt, izglītots speciālists ir cilvēks, kurš savā darbībā ir profesionāli un akadēmiski izglītots speciālists, kas pastāvīgi papildina un pilnveido savas zināšanas un iemaņas, kas objektīvi novērtē savu darba līmeni un rezultātus. Izglītots speciālists augsti vērtē savas profesijas prestižu un neatkarību, savas zināšanas savā nozarē. Izglītots speciālists sniedz nepieciešamo profesionālo palīdzību jebkuram cilvēkam neatkarīgi no šī cilvēka tautības, rases, politiskās, reliģiskās pārliecības, dzimuma, vecuma, sociālā stāvokļa. Izglītotam speciālistam pret katru cilvēku jāizturas ar cieņu, jāprot veidot dialogu un stiprināt kontaktu ar klientu, izvairīties no strīdiem, būt savaldīgam un laipnam. Izglītotam speciālistam ar savu runas veidu, izturēšanos un ārējo tēlu jāpārliedzina par savu kompetenci un zināšanām specialitātē. Un, manuprāt, visām šīm zināšanām jābūt arī bibliotēkzinātnes speciālistam.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Vai 2011. gada maģistrantūras studente 6 varētu kaut ko piebilst?

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Jā, es piekrištu, ka labam bibliotēku speciālistam ir jābūt atbilstoši izglītībai un arī prasmēm šajā nozarē. Un arī vēlmei attīstīt šo nozari, jo tā iet līdz ar laiku, un jābūt arī zināšanām, piemēram, informācijas tehnoloģijās, jo ir daudzas izmaiņas šajā nozarē, piemēram, tiek ieviestas digitālās bibliotēkas, un tamlīdzīgi.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 6. Vai kāds varbūt vēlas kaut ko piebilst? Nē? Paldies. Ar pirmo jautājumu esam tikuši galā. Nu mēs pāriesim pie otrā jautājuma. Un mans otrs jautājums būtu tāds *[pauze]*. Bibliotēku nozarē pašlaik tiek daudz runāts par trešo bibliotekāru kvalifikācijas līmeni, kurš būtu obligāts visiem bibliotekāriem. Tiek runāts pašlaik par tādu programmu, kas varētu būt apmācības gan klātienē, gan arī varētu būt arī e-kurss (160 stundu garumā), kas būtu minimālais nepieciešamais katram bibliotekāram, kas strādā bibliotēkā. Mans jautājums būtu tāds (Vai

Jūs piekrītat, ka trešais bibliotekāru kvalifikācijas līmenis būtu nosakāms kā obligāti minimālais, lai varētu strādāt bibliotēkā? Kādas ir Jūsu domas par šo (trešo kvalifikācijas līmeni)?

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Drīkst vienu precizējošu jautājumu?

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Jā!

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Vai šis trešais kvalifikācijas līmenis ir domāts, kad ir vajadzīgs jebkuram jeb teiksim (vadītājiem ir savi noteikumi)?

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Nē, tas ir minimālais darbiniekiem. Vadītājiem (pēc Bibliotēku likuma) un pārējiem likumiem ir jābūt pietajam kvalifikācijas līmenim. Tas ir tiem, kas ikdienā strādā bibliotēkā, bet nav vadītāji.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Paldies!

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Tad varbūt šoreiz sāksim no otra gala.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Es padomāšu.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Labi. Varbūt Daina vēlas izteikties?

Docente Daina Paklana : Jā, es esmu arī diezgan saistīta ar šīm te lietām, tas ir saistīts ar grozījumiem profesionālās izglītības likumā. Un tas attiecas uz tiem darbiniekiem, kuriem nav bibliotekārā izglītības. Un man ir grūti pateikt, bet es domāju, ka labāk, ka šiem cilvēkiem ir ļoti daudz (es vakar arī dabūju datus par izglītību, ar kādām izglītībām strādā mūsu nozarē). Un šie dati ir diezgan skumji. Mums ir ļoti daudz cilvēku ar parasto vidējo izglītību. Tad tas trešais līmenis būtu tas minimālais līmenis, kas būtu jāiegūst tiem cilvēkiem, kuriem nav nozares izglītības. Tādā ziņā es to atbalstu, bet tur ir ļoti jāskatās, līdz kādam postenim šis cilvēks varētu strādāt. Un ir ierosinājums, ka varētu būt arī tāds grozījums bibliotēku izglītības prasībām ministru kabineta noteikumos (numur trīssimt septiņdesmit viens ar to ir saistīti). Un tad ir jāskatās, līdz kurai pozīcijai nevarētu būt, ka šo trešo kvalifikācijas līmeni varētu būt valsts nozīmes bibliotēkā (tur lielas nodaļas vadītājs vai kaut kas tāds). Bet tā kā mūsu nozarē strādā ļoti daudz parasti cilvēki ar vidējo izglītību un ar izglītību citās jomās, tad es domāju, ka tas kaut kādā mērā sakārtotu to situāciju.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies!

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Nu būtībā tas ir arī tas jautājums, kāpēc es šo jautājumu jautāju pirms tam (par atšķirībām visiem darbiniekiem un vadītājiem), jo arī par šo statistiku (man nebija pieeja). Kāda ir patreiz tā situācija, jo īstenībā bibliotekāri Latvijā ir izglītoti ļoti daudz, manuprāt. Jautājums - kur viņi ir palikuši un kādēļ tajās vietās ir cilvēki bez izglītības. Bet, ja nu reiz tā situācija ir tāda, ka [pauze] tie cilvēki bez izglītības ir bibliotēkās, tad es īstenībā piekrītu, ka ir jārada sistēma, kā tikt pie tās izglītības. Un diemžēl šajā gadījumā nederēs tas variants, kad visiem jānāk studēt. Pirmām kārtām, kaut kādai grupai

no šiem cilvēkiem būtu jāpiedāvā studijas un būtu jāpiedāvā atvieglojumi attiecībā, piemēram, pret darba laiku. Cilvēki var normāli studēt un iegūt to pilnu izglītību, kas viņiem paver karjeras iespējas. Vienmēr būs grupa, kas to nevarēs izdarīt. Šai grupai tās piedāvātās alternatīvas (kaut ko darīt pašiem un kaut ko citiem). Kaut kam jābūt organizētam klātienē un tad ir tā daļa, kas e-kursu veidā, un tad rezultātā ir kaut kāds novērtējums. Tas varētu ļoti palīdzēt. Nevajadzētu mācīt tikai bibliogrāfiski, kā aprakstīt, bet tās jaunās lietas, kas ienāk un kas ir vajadzīgas. Un tad cilvēki arī varētu strādāt par bibliotekāriem. Viņiem nebūtu jāpamet šīs darba vietas, bet es saredzu lielu grupu no tiem, kuri būtu jāmotivē nākt studēt.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Es savā ziņā piekrītu maģistrantūras studentei 4. Mums tieši bija bibliotēkā jautājums par šiem jaunajiem kvalifikācijas līmeņiem. Mums bija seminārs. Un tad tur parādījās dažas lietas, kurām es nevarēju piekrist. Tajā brīdī, kad mums stāstīja par šo sistēmu, tad trešo līmeni. Tad ceturtais līmenis automātiski ir (tie, kas beidz koledžu) un piektais līmenis (kas beidz bakalauru vai maģistru bibliotēku jomā). Bet, piemēram, mūsu bibliotēkā strādā daudz cilvēku ar augstāko izglītību, ar izglītību citā jomā, tāpat ar maģistra izglītību citā jomā. Un viņi apgūstot šo kursu, viņi netiek augstāk par šo trešo līmeni, tas man liekas absolūti negodīgi, jo, piemēram, cilvēks, kas divus gadus ir beidzis koledžu (viņam jau automātiski ir ceturtais), savukārt tam, kam ir maģistrs plus vēl kādas izglītības, viņš var dabūt tikai to trešo līmeni. Līdz ar to mūsu bibliotekāru prestižs nav tik augsts, lai mēs motivētu visus labos darbiniekus iegūt šo piektā līmeņa izglītību. Man tas likās tā bēdīgi.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Es gribēju pajautāt (tas trešais līmenis būs konkrēta veida priekšmeti)? Cilvēks pats nevarēs izvēlēties?

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Tur būs noteikta veida priekšmeti, bet šis ir tikai pagaidu variants, jo pagaidām šis nav akreditēts. Tas viss vērsts uz to, ka pagastu bibliotekāram ir jāzina viss. Vienam bibliotekāram jāzina viss. Reģiona bibliotekām tur varētu būt problēmas tādā ziņā, ka mums ir šaurās specialitātēs sadalīts.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Man, piemēram, darbā ir tāda līmeņa darbinieki, kuriem varbūt nemaz nevajag tādas bibliotekārā zināšanas, piemēram, vienkārši strādāt ar skenēšanas aparātu (tāds nodalījums kā operators). Principā, manuprāt, nevajadzētu neko tādu. Manuprāt, arī tāda pārāk liela birokrātija no tā visa izklausās.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies!

Docente Daina Paklana : Ir ierosinājums grozījumi (Ministru kabineta noteikumos par darbinieku izglītību). Ieviest arī tādus amatus, kas nav bibliotekārs, piemēram, bibliotekāra palīgs (kā bija pirmās brīvvalsts laikā). Tur pat bija dažādi līmeņi bibliotekāra palīgi. Tas būtu ļoti normāli, ja viņam nevajag nozares izglītību, jo viņš strādā kaut kādas tehniskas, rutīnas

darbus. Daudzi darbi ir tādi, kur patiesībā nevajag bibliotekāro izglītību. Kāpēc ne? Tur var strādāt cilvēki. Bet tad varbūt viņi, lai nenestu bibliotekāra lepno vārdu, viņš varbūt varētu būt bibliotekāra palīgs (ar domu, ka viņš tiecas kļūt par bibliotekāru).

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Man nav lielas pieredzes šajā sistēmā vispār kā tādā, jo neesmu praktiski strādājusi bibliotēkā. Bet man ir tāds novērojums no malas, ka ir vajadzīga kaut kāda hierarhija, lai vispār kāds jauns cilvēks iekļūtu šajā sistēmā. Jābūt darbinieku iekšējai motivācijai un rotācijai, karjeras izaugsmes, lai arī notiktu kustība un parādītos vietas jaunaļiem speciālistiem. Tagad bieži vien ir tā, ka kāds speciālists ļoti daudzus gadus strādā visu laiku savu amatu un ne viņam ir vēlme kaut kā savādāk izaugt un pilnveidoties, un nav arī kādam citam nokļūt viņa vietā, kurš varbūt to viņa amatu varētu labāk veikt. Varbūt kāda struktūra palīdzētu veikt to darbinieku rotāciju. Tas palīdzētu labākajiem iet uz augšu un varbūt tiem, kuriem ne tika ļabi padodas šis amats, tad to vietā uzņemt jaunus speciālistus. Pašlaik iekļūt ir tieši jaunaļiem.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 2! Kādas ir 2011. gada maģistrantūras studentes 6 domas?

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Man šķiet, ka šādi kursi būtu noderīgi tiem, kam nav tās izglītības bīliotēkzinātnē, bet kam darbā ir nepieciešamas tās zināšanas, lai varētu kvalitatīvāk veikt savu darbu.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Manuprāt, izglītotam speciālistam kursu vai semināru apmeklēšana ir vērtējams kā pozitīvs pasākums, kurš palīdz celt viņa konkurētspēju darba tirgū un nozarē. Bet, manuprāt, kvalifikācijas eksāmens nevar sniegt tās vajadzīgās zināšanas, lai viņš spētu konkurēt un strādāt savā nozarē. Augstskolas izglītība var sniegt daudz plašākas kvalitatīvākas un konkurētspējīgākas zināšanas, kuras ir iegūtas daudzajos studiju gados. Man šķiet, ka studiju laikā students apgūst daudzas noderīgas prasmes, piemēram, analizēt, spriest, strādāt komandā, kas viņam var noderēt tālākajā karjeras veidošanā un darbā. Mans viedoklis ir tāds, ka vajadzētu būt atdalījumam. Tie cilvēki, kuri ir ieguvuši augstskolas izglītību un tie, kuri nav ieguvuši. Tie, kuri ir ieguvuši tikai kvalifikācijas eksāmenu jābūt atdalītiem no tiem cilvēkiem, kuriem ir augstskolas izglītība. Jābūt atšķirībai atalgojuma ziņā. Lai būtu hierarhija.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Es gribēju pajautāt, kā Tu biji domājusi par darbu komandā? Tu domā, ka to māca tikai augstskolā? Es, piemēram, uzskatu, ka to jau māca skolas līmenī.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Es pēc savas pieredze varu teikt, ka mums skolā nebija tādi grupu darbi tik daudz kā augstskolā. Šeit apgūstu daudzās komandas darba prasmes kā saprasties, strādāt komandā.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Augstskola dod iespēju to apgūt, taču šeit to neviens neuzrauga. Vairāk no tevis paša atkarīgs, vai tu spēsi to komandas garu sevī attīstīti vai nē. Skolā varbūt, es pieļauju, ka tur tomēr skolotāji pasaka tīri tehniski, ko tu nepareizi dari, kā to labāk darīt tīri metodikas pēc.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Bet augstskolā jau arī pasniedzēji komentārus, ieteikumus saka.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Bet tas ir vairāk par saturu nekā par to, kā tu to dari.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Nu, protams, augstskolā komandas darbs ir atkarīgs no katra cilvēka (kā viņš spēs sastrādāties, vai viņš būs egoists, vai viņš vairāk citiem uzkraus). Nu, protams, viss jau ir atkarīgs no paša cilvēka. Daļēji tev piekrītu, daļēji nē.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Vēl pēdējo komentāru.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Jā, tieši par to, ko tad augstskola dod. Manuprāt, augstskolas loma lielā mērā tomēr ir dot tās specifiskās nozares zināšanas, domu sakārtošanu, perspektīvas parādīšanu un tās ir lietas, kuras īstenībā nevar iegūt citur un kuras var iegūt tikai augstskolā. Un, protams, ko minēja maģistrantūras studente 7, ir svarīgas lietas, bet es arī piekrītu, ka, Paldies Dievam, izglītības sistēma tagad ir mainījies un ir diezgan daudz kopīgi darbi, skolā bērni dara brīnumlietas. Augstskola ir vajadzīga, lai cilvēks iemācītos varbūt jau nākamajā pakāpē to, kas ir skolā iemācīts (runāt, diskutēt, aizstāvēt viedokli, paust savas domas, prezentēt, vadīt). Vārdu sakot, tās lietas, kuras ir nepieciešamas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Nu tad tagad pārejam pie nākošā jautājuma. Ārzemēs bieži vien ir tāda pieredze (it sevišķi Amerikā), ka bibliotēkas darbiniekam ir jābūt divām izglītībām divās dažādās profesijās. Viena no tām ir obligāti bibliotekārā, un otra kaut kādā citā specialitātē, kurā tad viņš arī bibliotēkā vairāk specializējas. **Jautājums ir tāds (kādas prasības jānosaka darbiniekiem ar citu augstāko izglītību)?** Varbūt šoreiz sāksim ar 2011. gada maģistrantūras studenti 4.

2011. gada maģistrantūras studenti 4 : Es domāju, ka Latvija ir mazliet par mazu, lai mēs varētu uzvērsties šajā jomā. Un pateikt, ja tu strādā lielajā Ķīmijas institūtā, tad tev ir vajadzīga ķīmiķa izglītība. Tas, protams, ir ļoti vēlams, bet es īsti neredzu Latvijā šādu vajadzību un iespēju.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies! 2011. gada maģistrantūras studente 5.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Latvijas Universitātes pieredzes ir tāda lieta, ka mēs šobrīd attīstām nozares bibliotēku lietu, kuratora lietu. Respektīvi, ir doma, ka nākotnē būs speciālists, kurš atbildēs par konkrētu fakultāti un konkrētu šo jomu. Personīgi mans uzskats ir, ka, jā, šim cilvēkam vajadzētu gan bibliotekāro, gan arī to jomu, kuru viņš ir izvēlējis, kurā viņš vēlas specializēties. Šobrīd tas notiek tā, ka cilvēkiem ir piedāvāta iespēja atbildēt

par konkrētu fakultāti un viņi paši arī to attīsta. Protams, ka tie ir cilvēki no pagātnes, daudzi apšaubā, ka viņi varētu iet tālāk kaut ko studēt, to otru jomu. Cilvēki nav pretimnākoši šai idejai. Es domāju, ka nākotnē tā ir lieliska perspektīva un vajadzība tieši akadēmiskajām bibliotēkām.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 5. 2011. gada maģistrantūras studente 7.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Es nerunāšu par prasībām. Mans viedoklis ir tāds, lai izvirzītu kaut kādas prasības, tad, manuprāt, vispirms vajadzētu cilvēkiem (šiem speciālistiem), kas pabeidz augstskolu, jābūt pārliecībai, ka viņiem būs, kur strādāt un kur tad tās izvirzītās prasības izpildīt. Ja nav darba vietu, tad man liekas pilnīgi neloģiski runāt par kaut kādām prasībām. Mans akcents ir tas, ja būs darba vietas, tad var arī par pārējo domāt.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 7. 2011. gada maģistrantūras studente 6.

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Man šķiet, ka bibliotēkām, ja viņš strādā kādas nozares bibliotēkā, noteikti būtu jābūt zināšanām šajā nozarē, taču, manuprāt, tai nevajadzētu būt augstākajai izglītībai, jo, lai viņš varētu pārzināt bibliotēkas krājumu, efektīvi apkalpot bibliotēkas lietotājus, pietiktu arī ar to, ka viņš būtu izgājis kaut kādus kursus, apmācību vai arī saņēmis konsultāciju no nozares speciālista.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies! 2011. gada maģistrantūras studente 2.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Es piekrītu tieši maģistrantūras studentei 2 minētajam un maģistrantūras studentes 7 teiktajam, ka izvirzīt otru augstāko izglītību kā prasību būtu absurdi. Tas ir slīdīgs jautājums, jo konkrēta nozare uzliek ļoti šauru iespēju pēc tam sevi pilnveidot. Bet tajā pašā laikā ir nepieciešamas šīs specifiskās zināšanas, kuras, manuprāt, var arī iegūt kursus vai ar nozares speciālistiem konsultējoties. Manuprāt, to arī reālā prakse pierāda. Ir Medicīnas bibliotēka, kur cilvēki bez medicīnas izglītības tomēr spēj strādāt ar ārstiem un apkalpot viņu vajadzības. Ikdienā pielāgojoties un savas zināšanas papildinot pēc pašiniciatīvas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : 2011. gada maģistrantūras studente 3, lūdzu.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Es laikam piekritīšu 2011. gada maģistrantūras studentei 4, ka mums ir ļoti maz to bibliotēku, kur būtu šaurās nozarēs cilvēkiem strādāt un izvērsties. Ideālā variantā es domāju, ka būtu labi, piemēram, mazo bibliotēku vadītājiem, kas ir bibliotēkas vadītājs un arī bibliotekāro pakalpojumu sniedzējs. Ideālā variantā būtu, ja viņš būtu arī kādu uzņēmējdarbības specialitāti ieguvis, bet tas atalgojums ir tāds, kāds viņš ir, ka īstenībā nav jau motivācija iegūt vēl papildus izglītību. Situācija ir tāda, kāda viņa ir.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 4. Daina, lūdzu.

Docente Daina Pakalna : Varētu teikt par to praksi citās valstīs (attīstītajās valstīs) tā prakse tāda ir. Un šie nozares bibliotekāri (viņi varētu arī būt mūsu lielajās zinātniskajās bibliotēkās), kur tiešām ir specializācija (konkrēti lielajās nodaļās), bet pasaules prakse ir tāda, ka, piemēram, ir bakalaura grāds, piemēram, ķīmijā un augšpusē viņam ir mūsu nozares maģistra grāds. Tas tā ar laiku varētu būt, tas būtu vēlams šādiem lielu nodaļu vadītājiem. Bet es piekrītu arī maģistrantūras studentei 2, ka informācijas speciālists, ja viņš ir kādu laiku strādājis šādā te nozares bibliotēkā, tad tik daudz, lai viņš orientētos nozares informācijas avotos, tas viss ir paveicams. Mums ir arī kursi, kuri ir saistīti ar nozares informācijas avotiem. Tie avoti ļoti ātri mainās, bet ar laiku tas tā varētu būt.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies! Varbūt kāds vēlas kaut ko papildināt? Pāriesim pie nākošā jautājuma. Nākošais jautājums būtu tāds (bieži vien bibliotēkās ir situācija, ka kaut kāda hierarhija jau ir izveidojusies (teiksim, ir galvenais bibliotekārs, ir vecākais bibliotekārs). Teiksim, tas vecākais bibliotekārs iegūst augstskolas diplomu.

Kādas ir Jūsu domas par situāciju (par galveno bibliotekāru strādā cilvēks ar zemāku kvalifikāciju nekā par vecāko bibliotekāru). Vecākajam bibliotekāram ir augstāka kvalifikācija nekā galvenajam bibliotekāram. Vai Jūs domājat, ka šos cilvēkus vajadzētu mainīt vietām hierarhiskajā struktūrā?

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Es domāju, ka patiesībā tas ir atkarīgs no cilvēka, jo ne vienmēr izglītība norāda to, ka tu esi tiešām zinošs cilvēks tajā jomā. Un es uzskatu, ka vispār labs vadītājs ir tas, kurš var pieņemt darbā labu speciālistu, respektīvi, pašam vadītājam (talantīgam savā jomā). Es domāju gan vadīšanas, gan bibliotēku jomā viņam jāorientējas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies! 2011. gada maģistrantūras studente 3.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Es piekrītu pilnīgi maģistrantūras studentei 5.

Docente Daina Pakalna : Man ir bijusi dzīvē tāda ļoti kutelīga situācija, kad es esmu strādājusi parastajā publiskajā bibliotēkā ar doktora grādu nozarē. Un tad es jutu, ka no manis tā sāk piesargāties un baidīties, jo bibliotēkas visā vadības hierarhijā bija cilvēks ar Padomju laika augstāko izglītību citā nozarē. Es pilnīgi nemēģināju pretendēt uz viņu amatiem. Man tāds mērķis nebija, bet es jutu, ka no manis piesargās un baidās, jo tā situācija veidojās divdomīgi un bez maz, ka, lai nerādos acīs. Tā tas mēdz būt. Bet es domāju, ka kaut kādai konkurencei un darbinieku izvērtēšanai vajadzētu būt. Ja tas vadītājs ir ideāls vadītājs. Bieži vien tas vadītājs nav ideāls vadītājs. Un tad viņš vada cilvēkus ar maģistra grādu (spējīgus cilvēkus), kuri tiešām varētu ieņemt varbūt viņa vietu. Tā ir diezgan divdomīga situācija.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Es gribētu piebilst, ka izglītība nevar tomēr būt vienīgais kritērijs, pēc kā vērtēt. Privātā biznesā nevērtē tikai pēc izglītības, bet cilvēku

prasmēm, spējām, personības. Viss ir atkarīgs no personības. Ne vienmēr darba vietā paņems darbinieku, kurš būs ieguvis izglītību, bet citreiz viņam aizies priekšā cilvēks ar augstāku personības līmeni un lielākām spējām. Kritērijs nevar būt tikai izglītība, ir jāvērtē ļoti personība, spējas (it īpaši uz vadošajiem amatiem).

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 2. Lūdzu 2011. gada maģistrantūras studente 4.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Labs bibliotekārs diez vai jebkad būs labs vadītājs un būtībā, manuprāt, jebkurš vadītājs ir laimīgs, kad viņam ir ļoti gudri, spējīgi un izglītoti padotie cilvēki, jo tad nav jāstrādā viņu vietā, bet var nodarboties ar to, kas ir jādara vadītājam (jāvada). Šeit izskanēja, ka jābūt piektajam līmenim, bet diez vai ir kādas prasības, kādas ir tev vadītāja prasmes un šeit īstenībā, protams, ir nozares izglītība, ir papildus vadīšanas izglītība, ir nozares medicīnas pārzināšana [*smejas*]. Lielajiem vadītājiem kvalifikācija jānosaka kā vadītājiem.

Docente Daina Pakalna : Es oponēšu [*smejas*]. No savas dzīves pieredzes man ir bijusi tā laime vai tā nelaime drīzāk strādāt divu hierarhiskās sistēmas vadībā, kuriem nebija nozares izglītības [*pauze*] un es neteikšu arī, ka viņi būtu ļoti talantīgi vadītāji, bet es nekritizēšu cilvēkus, bet es esmu dabūjusi pildīt tik daudzas muļķīgas pavēles un kad es esmu atļāvusies pajautāt, kurš to izdomāja, kāpēc tas tā ir, jo visas lietas rāda, ka to nevajadzētu darīt. Esmu dabūjusi dažādus rājienus. Es tomēr sliecos domāt, ka ļoti vēlams, ka vadītājs tomēr orientējas nozarē. Man ļoti kaut kā uztrauc šie te vadībnieki, šie vadīšanas speciālisti, kuri tiek cepti kā pankūkas un viņi var vadīt pilnīgi visu. Mūsu nozarē es negribētu tādu vadītāju vēl trešo savā dzīvē. Es gribētu cilvēku, kas orientējas nozarē.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Jā, es piekrītu. Es nekad neuzskatīšu, ka var būt vienkāršs profesiju vadītājs. Mans piedāvājums bija saglabāt šo prasību pret piekto kategoriju, bet paskatīties varbūt tomēr ir kaut kas papildus, kāda kvalifikācija vadīšanā jānosaka tie, kas ir lielie vadītāji.

Docente Daina Pakalna : Man papildjautājums 2011. gada maģistrantūras studentei 4. Kā Jūs domājat, vai šeit iegūstot piekto līmeni jums vajadzētu sesto līmeni. Nebūtu godīgi, ka jūs esat ar bakalauriem uz viena šķīvja nolikti. Tad man jautājums. Kā Jūs domājat, vai iegūstot, to piekto līmeni, studējot šeit, vai nav iespējams apgūt arī vadībzinātnes pamatus (tieši orientējoši uz bibliotēkzinātnes nozari)? Tādi kursi jums būs.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Varbūt būs. Ja būs, tad es domāju, ka varbūt tas arī ir pietiekami, bet es nevaru spriest, jo es nezinu. Es domāju, ka to var ļoti labi apvienot.

Docente Daina Pakalna : Nav jau teikts, ka visi, kas iegūs maģistra grādu, gribēs būt pa vadītājiem. Es, piemēram, negribu būt vadīt bibliotēku. Man nav arī tādi dzīves mērķi.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Man ir tāds personiskais uzskats, ka tomēr arī tikko no skolas sola neviens nevar kļūt par vadītāju. Ir jābūt kaut kādai pieredzei, kaut vai zemākos līmeņos. Tas būtu diezgan nepareizi, ja students iegūst maģistra izglītību un uzreiz kļūst par kādas reģionālās bibliotēkas vadītāju. Tas nebūtu tā pareizi.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Ļausim izteikties tiem, kuri vēl nav izteikušies šajā jautājumā.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Manuprāt, ka katrā profesijā svarīgs ir Profesijas standarts, kurš nosaka profesijai raksturīgos pienākumus un uzdevumus, pamatzdevumu veikšanai nepieciešamās zināšanas (priekšstatu, izpratnes vai lietošanas līmenī) un prasmes, profesionālās darbības veikšanai nepieciešamo profesionālo kompetenci (nepieciešamās zināšanas, prasmes un atbildību noteiktās darba situācijās). Manuprāt, tas viss ir vajadzīgs arī tādēļ, lai nerastos haoss un lai, piemēram, darba devējs nevarētu uzlikt savam darbiniekam veikt uzdevumus, kas darbiniekam nemaz nav jādara.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies, maģistrantūras studente 7!

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Man šķiet, ka nevajadzētu noteicošajam faktoram būt tam, kāda izglītības pakāpe ir iegūta, bet tam, kā tas veicamais darbs profesionāli padodas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies, vai kāds vēl grib papildināt? Labi. Tad pāriesim pie nākošā jautājuma. **Vai Jūs paši sevi redzat kā labu speciālistu šajā jomā? Vai šī iegūtā izglītība (šeit universitātē) ir pietiekoša un ļoti augstā līmenī, lai jūs uzskatītu sevi par labu speciālistu un varētu aiziet strādāt bibliotēkā bez problēmām?**

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Es varu sākt [*smejas*]. Esmu par to domājusi. Es nejustos pārliecināta par sevi, jo man nav tādas praktiskas zināšanas, kā praktiski darboties, bet tajā pašā laikā man ir ļoti labs skatījums uz to, kā vispār lietas notiek, kā tām vajadzētu pareizi notikt. Man ir arī izveidojušās dažādas idejas, kā man gribētos to visu veikt un skatīties. Bet man nebūtu tāda pārliecība, ka es ieeju bibliotēkā un es uzreiz teiktu, ka esmu pati labākā un pati gudrākā [*smejas*]. Ļoti trūkst tādu praktisku zināšanu, lai gan viens semestris pavadīts informācijas sistēmu kursā. Bet tagad studijas nedod tik daudz praktisku zināšanu, lai es tagad spētu iet un papildināt šo kopkatalogu un viņā veikt kaut kādas darbības. Vajadzīgs laiks, lai to visu apgūtu tieši tajā konkrētajā darba vietā. Vispārīgs skatījums un izglītība man ir, lai varētu kandidēt uz amatu.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 2. 2011. gada maģistrantūras studente 3 turpinās.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Ir jomas, kurās es jūtos ļoti pārliecināta, ka es to varu un ka no manis kaut ko var prasīt un, ka es to arī izdarīšu. Ir arī tādas jomas, kurās nostrādājot trīs gadus bibliotēkā, es nepārzinu, es nezinu katalogu ierakstu veidošanas veidus

(tādas tīri tehniskas lietas). Es arī zinu, ka, pabeidzot, maģistrantūru, es to arī nezināšu. To es varēšu uzzināt tikai praktiski darbojoties. Te es iegūšu teorētiskas zināšanas par to, kā tas notiek un kas tas ir, bet tīri praktiski man būs jāiet pie kolēģiem un vienkārši jāmacās, jo bibliotēkā katrā jomā ir labi speciālisti. Es domāju, ka tā arī ir jābūt. Nevar viens zināt visu. Savādāka situācija ir mazajās bibliotēkās, kur vadītājs ir arī kā bibliotekārs, bet es strādāju reģionālajā, situācija ir nedaudz savādāka.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 3. Kurš vēlas turpināt?

Docente Daina Pakalna : Es. Man patiesībā ļoti gribētos strādāt bibliotēkā. Es visu laiku domāju, un es aizgāju uz universitātes bibliotēku pie pirmā kursa studentiem, un tad viņi piedāvāja (ir tāda lapa brīvprātīgais.lv), arī brīvprātīgo kustība Latvijā tiek attīstīta un es domāju, ka man jāiet uz universitātes bibliotēku par brīvprātīgo. Ļoti gribētos vismaz dienu veltīt praktiskam darbam bibliotēkā (kaut kādam vienkāršam rutīnas darbam). Es piekrītu maģistrantūras studentei 2, ka visu augstskolā iemācīt nevar, visus darba procesus un tieši tā, kurā bibliotēkā to specifiski dara (būs jāmacās uz vietas). Es domāju arī, ka šīs maģistra programmas galvenais uzdevums ir iemācīt domāt un saprast galvenās lietas, un orientēties šajās lietās. Mana maģistra pieredze bija tāda, ka es atnācu studēt maģistrantūrā pēc ilgiem praktiskiem darba gadiem tāpēc, ka es sapratu, ka to manu Padomju laika izglītību man vairs nepietiek un no tās man nekas nenoder darbā. Tad es mazliet vīlos (tā bija vecā programma, kurā es studēju, nevis jūsējā). Man likās, ka esmu pacelta gaisā un diskutēju par tādām lietām, kuru nemaz nav (pa informācijas sabiedrības draudiem, kad nebija vēl neviens dators atvests). Tad es domāju, ko tad es te īsti studēju. Man gribējās kaut ko tādu vairāk praktisku.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Es nekad nebūšu valsts bibliotekārs. Negribu ieraudzīt to organizāciju, kas mani varētu pieņemt par bibliotekāru [smejas]. Bet toties es domāju, ka mana idejiskā nostāja ir tāda, ka Latvijas bibliotēkas sevi glabā milzumu vērtību, kuras ir īstenībā noslēptas mūsdienu lietotājam. Un, ja es varēšu izdarīt kaut ko nedaudz, lai padarītu pieejamas šīs vērtības, tad tas mērķis būs sasniegts. Man būs daudz vairāk zināšanu un arī līdz ar to pamats informācijas jomā. Informātikai un informācijai jāveidojas dialogam. Es esmu šeit atnākusi, lai mācītos mazliet informācijas zinātnei, mazliet bibliotēkzinātnei. Un to informācijas zinātnei šeit var iegūt. Tas mani pārsteidza. Es ceru, ka informācijas studenti kļūs arvien vairāk, kuri nonāks ne tikai bibliotēkās, bet arī ražošanā un informācijas tehnoloģiju veidošanas vietās.

Docente Daina Pakalna : Es domāju, ka mūsu joma ir ļoti plaša. Un bibliotēkās ir vajadzīgi augsta līmeņa informācijas speciālisti, kuri orientējas tehnoloģijās, veido digitālās bibliotēkas un dara brīnumlietas.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : 2011. gada maģistrantūras studente 5, lūdzu.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Kā notiek jaunu darbinieku pieņemšana darbā? Principā ir tā, ka tevi pieņem un tad tevi apmāca. Jaunajiem darbiniekiem ir jāatceras, ka viņiem ir (it īpaši tiem, kas ir beiguši maģistrantūru) jāpatur prātā savas zināšanas no maģistrantūras. Tu ieej organizācijā, saplūsti ar to un tev aizmirstas tas, ko tu šeit esi apguvis. Savas novitātes, ko esi iemācījies šeit, ir jāievieš tajā vietā, kur tu esi iestājies un vēlies strādāt. Sevi es uzskatu kā speciālistu, jo man ir liela pieredze, man ir dažāda pieredze, jo es esmu strādājusi gan ar klientiem, gan iekšējā nodaļā. Iekšējā nodaļā arī notiek sava rotācija, līdz ar to, ka es zinu daudz jomas bibliotēkā, tas mani nodrošina kā labu speciālistu. Tā es sevi uztveru. Īpaši komplektēšanas jomā. Pieredzei ir ļoti liels svars.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 5. 2011. gada maģistrantūras studente 7.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Jā, es vēlētos sevi redzēt kā labu speciālisti bibliotēku nozarē, bet tas nav atkarīgs tikai no manis. Tas ir atkarīgs no citiem dzīves apstākļiem, piemēram, vai man būs darbs, kurā varēšu mēģināt sevi pierādīt kā jauno speciālisti un veidot karjeru savā nozarē, vai mana izglītība un maģistra grāds tiks novērtēts atbilstoši normāliem profesijas standartiem. Tas viss ir atkarīgs no daudziem savstarpēji saistītiem procesiem.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 7. 2011. gada maģistrantūras studente 6.

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Ja man ir jāatbild, vai es redzu sevi kā labu speciālistu bibliotēkzinātnes nozarē, tad es varu teikt, ka es nākotnē sevi redzu kā labu speciālistu, jo tagad augstskolā es apgūstu un esmu apguvusi labas teorētiskās zināšanas un praktiskās zināšanas, taču vēl ir nepieciešama tieši prakse, lai apgūtu atbilstošās bibliotēku jomas specifiku.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 6. Varbūt kāds vēlas kaut ko papildināt? Tad mans nākošais jautājums būtu **(Kā jūs domājat un kāda varbūt ir jūsu personīgā pieredze, kāpēc bibliotēkas izvairās ņemt darbā jaunus speciālistus)?**

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Latvijas Universitātes bibliotēka neizvairās pieņemt jaunus darbiniekus. Mums vispār kopumā ļoti jauni cilvēki strādā. Tas ir izveidojies pēdējos gados. Taču, kāpēc neņem? Es domāju, ka pamatā tā ir nauda no dažādiem aspektiem. Pirmkārt tāpēc, ka ir maziņš budžets un neapšaubāmi jauniem darbiniekiem nav vakanču vienkārši. Otrs ir vienkārši, ka tie, kas tur arī strādā, tiem arī gribas naudiņu. Viņiem arī ir ģimenes budžets, arī, ja tie ir vecāka gada gājuma cilvēki.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 5.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Es vēlos precizēt jautājumu (vai iet runa par jauniem papilddarbiniekiem vai jauniem kā jauniem [smejas]).

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Kā jauniem un nepieredzējušiem.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Tad man ir tāds ļoti interesants gadījums no kolēģes pieredzes. Es atļaušos ar viņas atļauju izstāstīt. Kad kolēģe kandidēja uz skolas bibliotekāra vietu, tad tieši esošajās pārrunās viņai jautāja: (Iedomājies, tu strādā skolas bibliotēkā un, ko tu darīsi, kad puiši nāks tev kaut ko jautāt?) Tas man šķita absurdi, jo tāda ir tā doma, ka jauns cilvēks nespēs pienācīgi apkalpot cilvēkus. Man šķiet, ka tieši jaunam cilvēkam ir vieglāk veidot komunikāciju ar jauniešiem nekā, ja tas būtu cilvēks ar dzīves lielāku pieredzi. Tad jau viens no kritērijiem bija kolēģes jaunums, lai viņai nepiedāvātu šo amatu. Tas man liekas diskriminējoši.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies. 2011. gada maģistrantūras studente 3.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Nu man jau īstenībā nav ko piebilst. Es piekrītu tā, kā 2011. gada maģistrantūras studente 5 teica, jo tās vakances jau ir ļoti ļoti maz. Un tas atalgojums jau arī nav īsti konkurētspējīgs. Es ticu, ka bieži vien tas jaunais speciālists aiziet citur strādāt, kur atalgojums ir lielāks. Tas arī ir no svara.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 3.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Man šķiet, ka iemesls ir tas, ka ir maz vakanču un darba vietās strādā bibliotekāri jau ilgu laiku un darba devējs visus jautājumus uztic viņam. Darbiniekam ir pieredze, un kādēļ darba devējs vēlētos aizstāt viņu ar kādu citu darbinieku?

2011. gada maģistrantūras studente 1 : 2011. gada maģistrantūras studente 7.

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Mana personīgā darba pieredze ir tāda, ka esmu apmeklējusi dažādus kursus, lai pilnveidotos. Esmu pabeigusi bakalaura studijas savā nozarē, lai strādātu bibliotēkā. Pēc pabeigšanas meklēju uzreiz darbu, kuru nevarēju sameklēt, jo visur bija viena atbilde – pašlaik brīvu darba vietu nav, nevaram nekā palīdzēt, pienāciet vēlāk. Kāpēc neņem darbā jaunos? Manuprāt, jo nav brīvu darba vietu, ir žēl atlaist vecos darbiniekus, baidās no nepazīstamiem, jaunajiem speciālistiem, baidās no jaunās konkurences un daudz kur strādā tikai „pazīšanās sistēma”. Visur vajag arī darba pieredzi.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Ir arī veiksmes stāsts. Mūsu kolēģe pavisam nesen uzsāka darbu Ķekavas bibliotēkā un arī viņai ļoti veiksmīgi nāk pretī ar to, ka viņa turpina studijas un darba laiks tiek saskaņots tā, lai viņa varētu.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Vēl viens aspekts ir tas, ka bibliotēkās ir tā saucamais (pārdegšanas sindroms), kad visiem cilvēkiem ir ļoti daudz darba sakarā arī ar neseno štatū samazināšanu visās bibliotēkās. Un rezultējoši ir tā, ka vadītājam nav īsti

pieņemt jaunu darbinieku, jo viņam vajag, lai cilvēks uzreiz māc to visu darīt, jo nav īsti laika ieguldīt un mācīt vadīt, un palīdzēt šim cilvēkam, jo nav laika.

Docente Daina Pakalna : Paskatoties to situāciju, kāda ir darba tirgū tieši no tāda viedokļa, ka mēs parasti ar pirmo kursu ejam mācību ekskursijās uz visādām bibliotēkām pirmajā semestrī. Un tad vēl gadus trīs atpakaļ bija tā, ka mēs gājām uz bibliotēkām, piemēram, uz Universitātes bibliotēku, piemēram, uz Turību, un tur jau vadītāja nāca pretī un teica, lai nāk pie viņiem strādāt. Jau pirmajā kursā ņēma pirmā kursa studentus jau strādāt bibliotēkās. Tagad tā situācija ir stipri mainījies sakarā ar atlaišanām, reorganizācijām un tā tālāk. Tagad ir pavisam cita situācija. Tagad neviens nenāk ārā un neaicina pirmo kursu strādāt. Vakances tagad parādās samērā reti, es arī pasekoju tam līdzī un tā situācija tagad ir daudz savādāka. Bet, kad cilvēkiem ar maģistra grādu vai topošo maģistru, iesaka labāk strādāt kafejnīcā, tas ir pavisam absurdi.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Kāpēc jaunie speciālisti paši negrib iet strādāt uz bibliotēku? Varbūt jums ir arī pieredze šajā jautājumā. Varbūt esat kaut ko dzirdējuši no kolēģiem, varbūt personīgā pieredze?

2011. gada maģistrantūras studente 7 : Es pavisam īsi. Manuprāt, viss ir atkarīgs no darba samaksas, no darba devēja attieksmes, no sajūtas, ka Latvijā jaunus speciālistus nenovērtē atbilstoši viņu spējām un prasmēm. Tādēļ varbūt jaunie speciālisti brauc projām, jo viņiem šķiet, ka ārzemēs būs labāka darba samaksa, viņus novērtēs, viņi varēs veidot labu karjeru, valsts par viņiem labāk rūpēsies un pats galvenais – ka ārzemēs būs darba vietas, kur strādāt.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 7. Varbūt 2011. gada maģistrantūras studentei 6 ir kāda pieredze?

2011. gada maģistrantūras studente 6 : Man šķiet, ka varētu būt iemesls, ka viņi vēlas izglītoties citā nozarē, turpina studēt kaut kur citur vai arī ir dabūjuši darba vietu citur un viņiem tur arī patīk tā darba vieta. Vai arī tiešām kā maģistrantūras studente 7 teica, ka brauc uz ārzemēm un tur mēģina sevi pilnveidot vai arī strādāt.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 6. 2011. gada maģistrantūras studente 5.

2011. gada maģistrantūras studente 5 : Nu pieļauju, ka tā varētu būt tā pati naudiņa un arī varbūt stereotipisks viedoklis. Bailes no tā, ka šis nav prestižs darbs sabiedrībā [pauze] daudziem draugiem un paziņām būs jāstāsta, kāpēc tu to dari.

2011. gada maģistrantūras studente 4 : Man nav statistikas, bet es tiecos domāt, ka diez vai šis ir kāds liels izņēmums. Manuprāt, ir ļoti liels procentu vispārībā beigušo bakalauru, kuri arī citās jomās. Medicīnā varbūt it mazāk, bet tas ir ļoti specifiski un prestiža joma. Medicīnā cilvēki iet studēt daudz pārdomājot. Cilvēki pēc vidusskolas vēl īsti neapzinās, ko viņš grib un

ko viņš var darīt. Un tādēļ tajā līmenī, kas ir beigušie bakalauri, ne mazāk, ne vairāk aiziet uz bibliotēkām, vai aiziet uz inženieriem, vai aiziet uz programmētājiem. Es pati esmu beigusi programmēšanu. Es neesmu kodējusi kopš diplomdarba nevienu rindiņu. Es domāju, ka tas ir normāls process, kad bakalaura beidzēji paskatās bišķiņ savādāk uz to dzīvi un sevi, un ierauga kaut kur citur tās perspektīvas. Es tur nesaredzu neko anomālu.

Docente Daina Pakalna : Es gribēju atgādināt, ka, skatoties no mūsu izglītības viedokļa, bakalaura grāds ir apmēram tā, kā Padomju laikā bija nepabeigta augstākā izglītība. Īsta augstākā izglītība ir maģistra grāds. Tas ir pilnīgi normāli, ka jauns cilvēks pabeidz bakalauru vienā nozarē un pēc tam ņem maģistru citā nozarē. Tas ir pilnīgi normāls process. Un nu, jā, kad jauns speciālists ar pabeigtu augstāko izglītību, ir ar maģistra grādu.

2011. gada maģistrantūras studente 3 : Man šoreiz nav ko piebilst.

2011. gada maģistrantūras studente 2 : Es gribu izstāstīt savu personīgo pieredzi. Es jau pirms studēšanas (man jau bija praktiska pieredze) strādāju pakalpojumu jomā. Un arī tieši turpinot studijas, arī darbu piemeklēju ar esošajām prasmēm un sāku strādāt ēdināšanas nozarē. Un pieredzēju arī karjeras izaugsmi un tad sastapos ar jautājumu par to, kādu izglītību es iegūstu. Kad es atbildēju, kad mācījos vēl bakalaurus un nosaucu šo programmas nosaukumu, no vadītāja puses bija izšķobīta sejas izteiksme, bet viņš lūdza paskaidrot sīkāk, kādas tieši prasmes, ko es apgūstu un kas ir tas, ko es mācos. Kad es paskaidroju sīkāk, un praktiski sevi pierādīju darbojoties ar informācijas sistēmu, kas ir tieši ēdināšanas biznesā. Ļoti labi izpratu tās likumsakarības, kā šī sistēma strādā, es spēju viņu pilnveidot, tad arī darba devējs novērtēja tās zināšanas un viņš vairs neuzskatīja, ka es mācos par bibliotekāru [smejas]. Un tagad, kad es arī iestājos maģistros un ar darba devēju saskaņoju to, ka es turpinu savu izglītību, viņš to novērtēja tikai pozitīvi, neskatoties uz to, ka it kā šīs nozares ir nesaistītas. Tajā pašā laikā visas zināšanas, ko esmu šeit ieguvusi, ļoti labi noder arī esošajā darba vietā.

2011. gada maģistrantūras studente 1 : Paldies maģistrantūras studentei 2! Laikam šodien būsīm mūsu diskusiju beiguši, mūsu laiks ir iztecējis. Paldies Jums visiem par dalību! Tik tiešām bija jauki, ka jūs visi runājāt apmēram vienādi (ka man nevajadzēja nevienu no jums piespiest runāt). Jūs bijāt lieliski diskusijas dalībnieki. Paldies un ceru, ka šovakar jums veiksies arī tikpat labi diskusijā, turpinot apspriest citus jautājumus. Paldies!

Fokusgrupas diskusijas rezultātu attēlojums tabulā

Fokusgrupas diskusija ar 2011. gada maģistrantūras studentiem un tās attēlojums tabulā

Jautājums	Intervējamā kods	Fragments no transkripta	Atvērtā kodēšana	Aksialā kodēšana
Kas vispār ir izglītots speciālists bibliotēkzinātnē?	2011. gada maģistrantūras studente 2	„Pirmām kārtām jau speciālistam nepieciešams specifiskā izglītība pieņemsim, bakalaura vai maģistra grāds. Speciālistam ir arī nepieciešams praktiskās iemaņas un darba pieredze”.	Izglītība un darba pieredze.	Bakalaura un maģistra grāds apvienojumā ar darba pieredzi.
	2011. gada maģistrantūras studente 3	„Konkrētajā jomā ienāk citu specialitāšu cilvēki. Viņi ienes kaut kādu jaunu skatījumu, jaunas vēsmas. Labam speciālistam ir jābūt ar konkrētās specialitātes izglītību”.	Speciālisti ar nozares izglītību un izglītību citā nozarē.	Jaunas vēsmas un skatījums bibliotēku jomā.
	Docente	„Ir ļoti labi, ka mūsu nozarē strādā cilvēki ar citas nozares bakalaura grādu un pēc tad uzliek tādu skaistu cepuri (maģistra grādu). Tāda prakse ir arī citās valstīs. Nepietiek ar maģistra grādu, ir nepieciešami dažādi	Maģistra grāds, profesionālā pilnveide un tālākizglītības kursi.	Mūžizglītība.

		profesionālās pilnveides un tālākizglītības kursi”.		
	2011. gada maģistrantūras studente 4	„Izglītots speciālists ir ne tikai tas, kas daudz zina un daudz prot, bet arī tas, kurš īstenībā vēl vairāk grib zināt. Informācijas zinātnes un bibliotēkzinātnes maģistrs, iedod daudz plašāku skatījumu uz informāciju un uz visu to”.	Plašs redzējums uz lietām un vēlme izzināt.	Maģistra grāds.
	2011. gada maģistrantūras studente 5	„Manuprāt, pats galvenais ir personīgā ieinteresētība savā darbā, savā profesijā, un spēja saskatīt iespējas to pilnveidot”.	Bibliotekāra profesija.	Bibliotekāra attieksme pret darbu un profesiju.
	2011. gada maģistrantūras studente 7	„Izglītots speciālists ir cilvēks, kurš savā darbībā ir profesionāli un akadēmiski izglītots speciālists, kas pastāvīgi papildina un pilnveido savas zināšanas un iemaņas, kas objektīvi novērtē savu darba līmeni un rezultātus. Izglītots speciālists augsti vērtē savas profesijas prestižu un neatkarību, savas zināšanas savā nozarē. Izglītots	Profesijas prestižs un augsti kvalificēts speciālists.	Bibliotekāra profesija un speciālists tajā ar maģistra grādu un vēlmi pilnveidoties.

	2011. gada maģistrantūras studente 6	<p>speciālists sniedz nepieciešamo profesionālo palīdzību jebkuram cilvēkam”.</p> <p>„Labam bibliotēku speciālistam ir jābūt atbilstošai izglītībai un arī prasmēm šajā nozarē. Un arī vēlmei attīstīt šo nozari. Jābūt arī zināšanām, piemēram, informācijas tehnoloģijās, jo tiek ieviestas digitālās bibliotēkas”.</p>	Jaunas pārmaiņas tehnoloģiju jomā.	Pilna augstākā izglītība, prasmes, zināšanas un nozares attīstības veicināšana.
Jūs piekrītat, ka trešais bibliotekāru kvalifikācijas līmenis būtu nosakāms kā obligāti minimālais, lai varētu strādāt bibliotēkā?	Docente Daina Paklana	„Mūsu nozarē strādā ļoti daudz parasti cilvēki ar vidējo izglītību un ar izglītību citās jomās. Tad tas trešais līmenis būtu tas minimālais līmenis, kas būtu jāiegūst tiem cilvēkiem, kuriem nav	Speciālisti nozarē ar izglītību citā jomā.	Trešais kvalifikācijas līmenis kā minimālais speciālistiem ar izglītību citā nozarē.

	<p>2011. gada maģistrantūras studente 4</p>	<p>nozares izglītības. Jāskatās, līdz kādam postenim šis cilvēks varētu strādāt”.</p> <p>„Bibliotekāri Latvijā ir izglītoti ļoti daudz. Kādai grupai no šiem cilvēkiem, kuriem nav nozares izglītības, būtu jāpiedāvā studijas un būtu jāpiedāvā atvieglojumi attiecībā, piemēram, pret darba laiku. Cilvēki var normāli studēt un iegūt to pilnu izglītību, kas viņiem paver karjeras iespējas. Jāmotivē nākt studēt”.</p>	<p>Izglītošanas sistēma.</p>	<p>Motivēšana, atvieglojumi, augstākās izglītības iegūšana, karjeras izaugsme.</p>
	<p>2011. gada maģistrantūras studente 3</p>	<p>„Ceturtais līmenis automātiski ir tie, kas beidz koledžu un piektais līmenis, kas beidz bakalauru vai maģistru bibliotēku jomā. Mūsu bibliotēkā strādā daudz cilvēku ar augstāko izglītību, ar izglītību citā jomā, tāpat ar maģistra izglītību citā jomā. Negodīgi, jo, piemēram, cilvēks, kas divus gadus ir beidzis koledžu (viņam jau automātiski ir ceturtais), savukārt tam, kam ir</p>	<p>Kvalifikācijas līmeņu neatbilstība mūsdienu nozares situācijai.</p>	<p>Nepieciešami grozījumi Latvijas normatīvajos dokumentos, kas sakārtotu situāciju nozarē un ieviestu skaidrību gan nozares speciālistiem, gan darba devējiem.</p>

		maģistrs plus vēl kādas izglītības, viņš var dabūt tikai to trešo līmeni”.		
	Docente Daina Pakalna	„Ir ierosinājums ieviest arī tādus amatus, kas nav bibliotekārs, piemēram, bibliotekāra palīgs. Viņam nevajag nozares izglītību, jo viņš strādā kaut kādas tehniskas, rutīnas darbus. Daudzi darbi ir tādi, kur patiesībā nevajag bibliotekāro izglītību”.	Jauns amats ar rutīnas darbiem.	Bibliotekāra palīgs bez bibliotekārās izglītības.
	2011. gada maģistrantūras studente 2	„Vajadzīga kaut kāda hierarhija, lai vispār kāds jauns cilvēks iekļūtu šajā sistēmā. Jābūt darbinieku iekšējai motivācijai un rotācijai, karjeras izaugsmes, lai arī notiktu kustība un parādītos vietas jaunajiem speciālistiem”.	Amatu hierarhija, darbinieku motivācija, darbinieku rotācija darba vietā un karjeras izaugsme.	Karjeras izaugsmes iespējas jaunajiem speciālistiem.
	2011. gada maģistrantūras studente 6	„Šādi kursi būtu noderīgi tiem, kam nav tās izglītības bibliotēkzinātnē, bet kam darbā ir nepieciešamas tās zināšanas, lai varētu kvalitatīvāk veikt savu darbu”.	Nepieciešamība iegūt jaunas zināšanas un bibliotekāro izglītību.	Darba kvalitātes rādītājs.

	2011. gada maģistrantūras studente 7	„Izglītotam speciālistam kursu vai semināru apmeklēšana ir vērtējams kā pozitīvs pasākums, kurš palīdz celt viņa konkurētspēju darba tirgū un nozarē. Bet, manuprāt, kvalifikācijas eksāmens nevar sniegt tās vajadzīgās zināšanas, lai viņš spētu konkurēt un strādāt savā nozarē. Augstskolas izglītība var sniegt daudz plašākas kvalitatīvākas un konkurētspējīgākas zināšanas, kuras ir iegūtas daudzajos studiju gados”.	Obligāta augstākā izglītība un tās nozīme kvalificēta speciālista radīšanā.	Pilna augstākā izglītība nozarē (bakalaura + maģistra grāds).
	2011. gada maģistrantūras studente 4	„Augstskolas loma lielā mērā tomēr ir dot tās specifiskās nozares zināšanas, domu sakārtošanu, perspektīvas parādīšanu un tās ir lietas, kuras īstenībā nevar iegūt citur un kuras var iegūt tikai augstskolā”.	Specifiskās nozares zināšanas.	Augstskolas un nozares izglītība.

<p>Kādas prasības jānosaka darbiniekiem ar citu augstāko izglītību?</p>	<p>2011. gada maģistrantūras studenti 4</p> <p>2011. gada maģistrantūras studente 5</p> <p>2011. gada maģistrantūras studente 7</p>	<p>„Es domāju, ka Latvija ir mazliet par mazu, lai mēs varētu uzvērsties šajā jomā. Neredzu Latvijā šādu vajadzību un iespēju”.</p> <p>„Latvijas Universitātes pieredzes ir tāda lieta, ka mēs šobrīd attīstām nozares bibliotēku lietu, kuratora lietu. Respektīvi, ir doma, ka nākotnē būs speciālists, kurš atbildēs par konkrētu fakultāti un konkrētu šo jomu. Personīgi mans uzskats ir, ka, jā, šim cilvēkam vajadzētu gan bibliotēkār, gan arī to jomu, kuru viņš ir izvēlējis, kurā viņš vēlas specializēties”.</p> <p>„Mans viedoklis ir tāds, lai izvirzītu kaut kādas prasības, tad, manuprāt, vispirms vajadzētu cilvēkiem (šiem speciālistiem), kas pabeidz augstskolu, jābūt</p>	<p>Nav vajadzīgas jaunas izglītības prasības.</p> <p>Nozares bibliotekārs nākotnē.</p> <p>Izglītības prasību izvirzīšana speciālistiem ar citu izglītību, ja ir karjeras izaugsmes perspektīvas.</p>	<p>Esošo izglītības prasību uzlabošana un precizēšana.</p> <p>Augstākā izglītība gan bibliotēkārājā jomā, gan attiecīgajā nozarē.</p> <p>Jaunas darba vietas jaunajiem un esošajiem bibliotēku speciālistiem.</p>

	<p>2011. gada maģistrantūras studente 6</p>	<p>pārlicēbai, ka viņiem būs, kur strādāt un kur tad tās izvirzītās prasības izpildīt. Ja nav darba vietu, tad man liekas pilnīgi neloģiski runāt par kaut kādām prasībām. Mans akcents ir tas, ja būs darba vietas, tad var arī par pārējo domāt”.</p> <p>„Bibliotēkām, ja viņš strādā kādas nozares bibliotēkā, noteikti būtu jābūt zināšanām šajā nozarē, taču, manuprāt, tai nevajadzētu būt augstākajai izglītībai, jo, lai viņš varētu pārzināt bibliotēkas krājumu, efektīvi apkalpot bibliotēkas lietotājus, pietiktu arī ar to, ka viņš būtu izgājis kaut kādus kursus, apmācību vai arī saņēmis konsultāciju no nozares speciālista”.</p>	<p>Zināšanu nepieciešamība kādā nozarē, lai spētu strādāt konkrētā nozares bibliotēkā.</p>	<p>Kursi, apmācības, konsultācijas no nozares speciālistiem.</p>
	<p>2011. gada maģistrantūras studente 2</p>	<p>„Izvirzīt otru augstāko izglītību kā prasību būtu absurdi. Konkrēta nozare uzliek ļoti šauru iespēju pēc tam sevi pilnveidot. Bet tajā pašā laikā ir nepieciešamas</p>	<p>Nepieciešamība pēc specifiskajām zināšanām.</p>	<p>Kursi, apmācības, konsultācijas no nozares speciālistiem.</p>

	<p>2011. gada maģistrantūras studente 3</p> <p>Docente Daina Pakalna</p>	<p>šīs specifiskās zināšanas, kuras, manuprāt, var arī iegūtursos vai ar nozares speciālistiem konsultējoties”.</p> <p>„Ļoti maz to bibliotēku, kur būtu šaurās nozarēs cilvēkiem strādāt un izvērsties. Ideālā variantā būtu labi, piemēram, mazo bibliotēku vadītājiem, kas ir bibliotēkas vadītājs un arī bibliotekāro pakalpojumu sniedzējs. Viņš būtu arī kādu uzņēmējdarbības specialitāti ieguvis, bet tas atalgojums ir tāds, kāds viņš ir, ka īstenībā nav jau motivācija iegūt vēl papildus izglītību”.</p> <p>„Varētu teikt par to praksi citās valstīs (attīstītajās valstīs) tā prakse tāda ir. Un šie nozares bibliotekāri (viņi varētu arī būt mūsu lielajās zinātniskajās bibliotēkās), kur tiešām ir specializācija (konkrēti lielajās nodaļās), bet pasaules prakse ir tāda, ka, bakalaura grāds ir</p>	<p>Zems atalgojums, nav motivācijas izglītoties, šauras specialitātes.</p> <p>Bakalaura grāds kādā nozarē un maģistra grāds bibliotēkzinātnē un informācijā.</p>	<p>Bibliotēku nozares attīstība, pilnveidošana un uzlabošana.</p> <p>Bibliotēkzinātnes speciālisti ar zināšanām un izglītību vēl kādā citā jomā, kas strādātu lielajās zinātniskajās bibliotēkās.</p>
--	--	---	--	---

		<p>piemēram, ķīmijā un augšpusē viņam ir mūsu nozares maģistra grāds. Informācijas speciālists, ja viņš ir kādu laiku strādājis šādā te nozares bibliotēkā, tad viņš orientējas nozares informācijas avotos”.</p>		
<p>Vecākajam bibliotekāram ir augstāka kvalifikācija nekā galvenajam bibliotekāram. Vai Jūs domājat, ka šos cilvēkus vajadzētu mainīt vietām hierarhiskajā struktūrā?</p>	<p>2011. gada maģistrantūras studente 5</p> <p>Docente Daina Pakalna</p>	<p>„Patiesībā tas ir atkarīgs no cilvēka, jo ne vienmēr izglītība norāda to, ka tu esi tiešām zinošs cilvēks tajā jomā. Un es uzskatu, ka vispār labs vadītājs ir tas, kurš var pieņemt darbā labu speciālistu”.</p> <p>„Esmu strādājusi parastajā publiskajā bibliotēkā ar doktora grādu nozarē. Un tad es jutu, ka no manis tā sāk piesargāties un baidīties, jo bibliotēkas visā vadības hierarhijā bija cilvēks ar Padomju laika augstāko izglītību citā nozarē. Konkurencei un darbinieku izvērtēšanai vajadzētu būt. Vadītājam tomēr orientējas savā nozarē”.</p>	<p>Vadītājs kā izcils personāldaļas vadītājs.</p> <p>Hierarhiska amatu sistēma.</p>	<p>Labs vadītājs ar darbā pieņemtiem kvalificētiem un izglītotiem speciālistiem.</p> <p>Pastāvīga darbinieku izvērtēšana un konkurētspējīgas izaugsmes nodrošināšana.</p>

	2011. gada maģistrantūras studente 2	„Izglītība nevar tomēr būt vienīgais kritērijs, pēc kā vērtēt. Privātā biznesā nevērtē tikai pēc izglītības, bet cilvēku prasmēm, spējām, personības. Viss ir atkarīgs no personības. Tikko no skolas sola neviens nevar kļūt par vadītāju. Ir jābūt kaut kādai pieredzei, kaut vai zemākos līmeņos”.	Izglītība kā cilvēkpotenciāla attīstības veicinātājs.	Personas izglītība, darba pieredze un personība darba tirgū.
	2011. gada maģistrantūras studente 4	„Labs bibliotekārs diez vai jebkad būs labs vadītājs un būtībā, manuprāt, jebkurš vadītājs ir laimīgs, kad viņam ir ļoti gudri, spējīgi un izglītoti padotie cilvēki, jo tad nav jāstrādā viņu vietā, bet var nodarboties ar to, kas ir jādara vadītājam (jāvada). Lielajiem vadītājiem kvalifikācija jānosaka kā vadītājiem”.	Labam vadītājam kvalifikācija kā vadītājam un darbinieki kā labam vadītājam.	Auglīgi darba rezultāti atkarībā no vadītāja un spējīgiem darbiniekiem.
	2011. gada maģistrantūras studente 7	„Katrā profesijā svarīgs ir Profesijas standarts, kurš nosaka profesijai raksturīgos pienākumus un uzdevumus, pamatuzdevumu veikšanai	Konkrēti noteikti darba uzdevumi, pienākumi, vajadzīgās zināšanas un prasmes.	Profesijas standarts kā katras profesijas raksturlielums.

	2011. gada maģistrantūras studente 6	nepieciešamās zināšanas. Tas viss ir vajadzīgs arī tādēļ, lai nerastos haoss un lai, piemēram, darba devējs nevarētu uzlikt savam darbiniekam veikt uzdevumus, kas darbiniekam nemaz nav jādara”.		
		„Man šķiet, ka nevajadzētu noteicošajam faktoram būt tam, kāda izglītības pakāpe ir iegūta, bet tam, kā tas veicamais darbs profesionāli padodas”.	Izglītība kombinācijā ar panākumiem darbā kā labs faktors darbinieku novērtēšanai.	Augsti kvalificēti speciālisti ar garantētiem panākumiem profesionālajā jomā.
Vai Jūs paši sevi redzat kā labu speciālistu šajā jomā? Vai šī iegūtā izglītība (šeit universitātē) ir pietiekoša un ļoti augstā līmenī, lai jūs uzskatītu sevi par labu speciālistu un varētu aiziet strādāt bibliotēkā bez problēmām?	2011. gada maģistrantūras studente 2	„Es nejustos pārliecināta par sevi, jo man nav tādas praktiskas zināšanas, kā praktiski darboties, bet tajā pašā laikā man ir ļoti labs skatījums uz to, kā vispār lietas notiek, kā tām vajadzētu pareizi notikt. Ļoti trūkst tādu praktisku zināšanu. Vispārīgs skatījums un izglītība man ir, lai varētu kandidēt uz amatu”.	Vispārīgs redzējums un izglītība ir iegūta, taču trūkst praktisko zināšanu.	Praktisko zināšanu trūkums kā šķērslis veiksmīgai karjeras uzsākšanai.

	<p>2011. gada maģistrantūras studente 3</p> <p>Docente Daina Pakalna</p> <p>2011. gada maģistrantūras studente 4</p>	<p>„Te es iegūšu teorētiskas zināšanas par to, kā tas notiek un kas tas ir, bet tīri praktiski man būs jāiet pie kolēģiem un vienkārši jāmacās, jo bibliotēkā katrā jomā ir labi speciālisti. Es domāju, ka tā arī ir jābūt. Nevar viens zināt visu”.</p> <p>„Ļoti gribētos vismaz dienu veltīt praktiskam darbam bibliotēkā. Visu augstskolā iemācīt nevar, visus darba procesus un tieši tā, kurā bibliotēkā to specifiski dara. Es domāju arī, ka šīs maģistra programmas galvenais uzdevums ir iemācīt domāt un saprast galvenās lietas, un orientēties šajās lietās. Bibliotēkās ir vajadzīgi augsta līmeņa informācijas speciālisti, kuri orientējas tehnoloģijās, veido digitālās bibliotēkas un dara brīnumlietas”.</p> <p>„Latvijas bibliotēkas sevi glabā milzumu vērtību, kuras ir īstenībā noslēptas</p>	<p>Augstskola un maģistrantūra kā teorētisko zināšanu ieguves avots.</p> <p>Augstskola kā bibliotēku darba virzienu parādītāja. Īstais bibliotēku darbs iepazīstams praktiskajos darba procesos.</p> <p>Bibliotēkas kā dažādu vērtību glabātājas. Informācijas tehnoloģijas –</p>	<p>Teorētisko zināšanu pielietojums darbā, un praktisko zināšanu apgūšana darba procesā.</p> <p>Maģistrantūras izglītība kā pirmais posms ceļā uz veiksmīgu darbošanos bibliotēku jomā, kurā sastopami kvalificēti informācijas speciālisti ar zināšanām informācijas tehnoloģijās.</p> <p>Bibliotēka nākotnē kā drukāto un digitālo materiālu kopums.</p>
--	--	--	---	--

		<p>mūsdienu lietotājam. Informātikai un informācijai jāveidojas dialogam. Es esmu šeit atnākusi, lai mācītos mazliet informācijas zinātņi, mazliet bibliotēkzinātņi. Un to informācijas zinātņi šeit var iegūt. Tas mani pārsteidza”.</p>	<p>palīgs saglabāt šīs bibliotēku vērtības.</p>	
	<p>2011. gada maģistrantūras studente 5</p>	<p>„Jaunajiem darbiniekiem ir jāatceras, ka viņiem ir (it īpaši tiem, kas ir beiguši maģistrantūru) jāpatur prātā savas zināšanas no maģistrantūras. Tu ieej organizācijā, saplūsti ar to un tev aizmirstas tas, ko tu šeit esi apguvis. Savas novitātes, ko esi iemācījies šeit, ir jāievieš tajā vietā, kur tu esi iestājies un vēlies strādāt. Pieredzei ir ļoti liels svars”.</p>	<p>Augstskolā iegūtās zināšanas un prasmes, kuras ir jāpielieto, strādājot ikdienā bibliotēkā.</p>	<p>Maģistrantūra – avots, no kura jaunais speciālists iegūst darbam nepieciešamās zināšanas un radošas idejas. Zināšanas kopā ar pieredzi – neatsverama vērtība jaunajam informācijas speciālistam.</p>
	<p>2011. gada maģistrantūras studente 7</p>	<p>„Jā, es vēlētos sevi redzēt kā labu speciālisti bibliotēku nozarē, bet tas nav atkarīgs tikai no manis. Tas ir atkarīgs no citiem dzīves apstākļiem, piemēram, vai man būs</p>	<p>Cerību pilns skatījums par darba iespējām pēc augstskolas absolvēšanas darba tirgū.</p>	<p>Ja ir darbs, tad var veidot profesionālo karjeru un augt gan profesionāli, gan intelektuāli. Informācijas speciālists var apliecināt sevi tikai tad, ja viņam ir darbs savā nozarē.</p>

	2011. gada maģistrantūras studente 6	darbs, kurā varēšu mēģināt sevi pierādīt kā jauno speciālistu un veidot karjeru savā nozarē”. „Nākotnē sevi redzu kā labu speciālistu, jo tagad augstskolā es apgūstu un esmu apguvusi labas teorētiskās zināšanas un praktiskās zināšanas, taču vēl ir nepieciešama tieši prakse, lai apgūtu atbilstošās bibliotēku jomas specifiku”.	Augstskola un maģistrantūra kā teorētisko zināšanu ieguves avots.	Prakse bibliotēku jomā kā profesionālās izaugsmes garants.
Kāpēc bibliotēkas izvairās ņemt darbā jaunus speciālistus?	2011. gada maģistrantūras studente 5	„Pamatā tā ir nauda no dažādiem aspektiem. Pirmkārt tāpēc, ka ir maziņš budžets un neapšaubāmi jauniem darbiniekiem nav vakanču vienkārši”.	Ir nepieciešamas jaunas darba vietas un bibliotēkām lielāki budžeta līdzekļi, citādi nozare un tās speciālisti nepiedzīvos attīstību.	Finansiālo līdzekļu un vakanču trūkums kā liels šķērslis speciālistiem strādāt savā nozarē.
	2011. gada maģistrantūras studente 2	„Kad kolēģe kandidēja uz skolas bibliotekāra vietu, tad tieši esošajās pārrunās viņai jautāja: (Iedomājies, tu strādā skolas bibliotēkā un, ko tu darīsi, kad puiši nāks tev kaut ko jautāt?) Tas man šķita absurdi, jo tāda ir tā doma, ka jauns	Sabiedrībā, arī darba vietās valdošie stereotipi.	Jaunie speciālisti netiek pieņemti darbā kāda neatbilstoša un absurda kritērija dēļ.

		<p>cilvēks nespēs pienācīgi apkalpot cilvēkus. Man šķiet, ka tieši jaunam cilvēkam ir vieglāk veidot komunikāciju ar jauniešiem nekā, ja tas būtu cilvēks ar dzīves lielāku pieredzi. Tad jau viens no kritērijiem bija kolēģes jaunums, lai viņai nepiedāvātu šo amatu. Tas man liekas diskriminējoši”.</p>		
	2011. gada maģistrantūras studente 3	<p>„Vakances jau ir ļoti maz. Un tas atalgojums jau arī nav īsti konkurētspējīgs. Es ticu, ka bieži vien tas jaunais speciālists aiziet citur strādāt, kur atalgojums ir lielāks. Tas arī ir no svara. darba vietās strādā bibliotekāri jau ilgu laiku un darba devējs visus jautājumus uztic viņam. Darbiniekam ir pieredze, un kādēļ darba devējs vēlētos aizstāt viņu ar kādu citu darbinieku?”</p>	Vakanču trūkums, zems atalgojums un pieredzes trūkums kā iemesls, kādēļ jaunais speciālists nevar atrast darbu bibliotēku jomā.	Jaunais bibliotēku un informācijas speciālists ir spiests izvēlēties darbu citā jomā un veidot savu karjeru tur.
	2011. gada maģistrantūras studente 7	<p>„Esmu apmeklējusi dažādus kursus, lai pilnveidotos. Esmu pabeigusi bakalaura studijas savā nozarē, lai</p>	Vakanču trūkums, zems atalgojums un pieredzes trūkums kā iemesls, kādēļ jaunais speciālists nevar	Jaunais bibliotēku un informācijas speciālists ir spiests izvēlēties darbu citā jomā un veidot savu karjeru

	<p>Docente Daina Pakalna</p>	<p>strādātu bibliotēkā. Pēc pabeigšanas meklēju uzreiz darbu, kuru nevarēju sameklēt, jo visur bija viena atbilde – pašlaik brīvu darba vietu nav, nevaram nekā palīdzēt, pienāciet vēlāk. Kāpēc neņem darbā jaunos? Manuprāt, jo nav brīvu darba vietu, ir žēl atlaist vecos darbiniekus, baidās no nepazīstamiem, jaunajiem speciālistiem, baidās no jaunās konkurences un daudz kur strādā tikai „pazīšanās sistēma”. Visur vajag arī darba pieredzi”.</p> <p>„Vēl gadus trīs atpakaļ bija tā, ka mēs gājām uz bibliotēkām ekskursijās, un tur jau vadītājas nāca pretī un teica, lai nāk pie viņiem studenti strādāt. Jau pirmajā kursā ņēma strādāt pirmā kursa studentus. Tagad tā situācija ir stipri mainījies sakarā ar atlaišanām, reorganizācijām un tā tālāk. Tagad ir pavisam cita situācija. Vakances tagad</p>	<p>atrast darbu bibliotēku jomā.</p> <p>Attieksme pret jaunajiem bibliotēku speciālistiem. Bibliotēku finansiālo līdzekļu un vakanču trūkums.</p>	<p>tur vai arī kļūt par bezdarbnieku ar augstāko izglītību.</p> <p>Problēmas ar darba atrašanu maģistrantūras un bakalaurantūras absolventiem pēc studiju absolvēšanas.</p>
--	------------------------------	---	---	---

		parādās samērā reti. Bet, kad cilvēkiem ar maģistra grādu vai topošo maģistru, iesaka labāk strādāt kafejnīcā, tas ir pavisam absurdi”.		
Kāpēc jaunie speciālisti paši negrib iet strādāt uz bibliotēku? Varbūt jums ir arī pieredze šajā jautājumā. Varbūt esat kaut ko dzirdējuši no kolēģiem, varbūt personīgā pieredze?	2011. gada maģistrantūras studente 7	„Manuprāt, viss ir atkarīgs no darba samaksas, no darba devēja attieksmes, no sajūtas, ka Latvijā jaunos speciālistus nenovērtē atbilstoši viņu spējām un prasmēm. Tādēļ varbūt jaunie speciālisti brauc projām, jo viņiem šķiet, ka ārzemēs būs labāka darba samaksa, viņus novērtēs, viņi varēs veidot labu karjeru, valsts par viņiem labāk rūpēsies un pats galvenais – ka ārzemēs būs darba vietas, kur strādāt”.	Augstāks atalgojums, plašākas darba iespējas, augstāks profesijas prestižs, labāka attieksme no darba devēju puses un pieejamas vakances darbā bibliotēkās.	Darbs ārzemēs.
	2011. gada maģistrantūras studente 6	„Man šķiet, ka varētu būt iemesls, ka viņi vēlas izglītoties citā nozarē, turpina studēt kaut kur citur vai arī ir dabūjuši darba vietu citur un viņiem tur arī patīk tā darba vieta. Speciālisti brauc uz	Augstāks atalgojums, plašākas darba iespējas, augstāks profesijas prestižs, labāka attieksme no darba devēju puses un pieejamas vakances darbā bibliotēkās, studijas citās valstīs un sevis pilnveidošana, ņemot	Izglītības un darba meklējumi citās valstīs.

		<p>ārzemēm un tur mēģina sevi pilnveidot vai arī strādāt”.</p>	<p>par pamatu citu valstu pieredzi un bibliotekāros procesus.</p>	
	2011. gada maģistrantūras studente 5	<p>„Nu pieļauju, ka tā varētu būt tā pati naudiņa un arī varbūt stereotipisks viedoklis. Bailes no tā, ka šis nav prestižs darbs sabiedrībā daudziem draugiem un paziņām būs jāstāsta, kāpēc tu to dari”.</p>	<p>Stereotipi sabiedrībā pret bibliotekāra profesiju un atalgojums bibliotēku darbiniekiem.</p>	<p>Jaunie speciālisti aiziet strādāt uz citām informācijas institūcijām, bet ne uz bibliotēkām.</p>
	2011. gada maģistrantūras studente 4	<p>„Cilvēki pēc vidusskolas vēl īsti neapzinās, ko viņš grib un ko viņš var darīt. Un tādēļ tajā līmenī, kas ir beigušie bakalauri, ne mazāk, ne vairāk aiziet uz bibliotēkām, vai aiziet uz inženieriem”.</p>	<p>Jāveic rūpīga profesijas izvēle.</p>	<p>Gan bakalaurantūras, gan maģistrantūras studijas absolvēs vairāk jauno speciālistu, kuri vēlētos strādāt bibliotēkā.</p>
	Docente Daina Pakalna	<p>„Skatoties no mūsu izglītības viedokļa, bakalaura grāds ir apmēram tā, kā Padomju laikā bija nepabeigta augstākā izglītība. Īsta augstākā izglītība ir maģistra grāds”.</p>	<p>Cilvēka izvēle studēt maģistrantūrā.</p>	<p>Iegūts maģistra grāds nodrošina pilnu augstāko izglītību un plašākas profesionālās karjeras izaugsmes iespējās dažādās jomās.</p>
	2011. gada maģistrantūras studente 2	<p>„Es jau pirms studēšanas (man jau bija praktiska</p>	<p>Bibliotekāra profesijas prestižu veido paši</p>	<p>Izglītots un zinošs speciālists kā bibliotekāra</p>

		<p>pieredze) strādāju pakalpojumu jomā. Un arī tieši turpinot studijas, arī darbu piemeklēju ar esošajām prasmēm un sāku strādāt ēdināšanas nozarē. Un pieredzēju arī karjeras izaugsmi un tad sastapos ar jautājumu par to, kādu izglītību es iegūstu. Kad es atbildēju, kad mācījos vēl bakalaurus un nosaucu šo programmas nosaukumu, no vadītāja puses bija izšķobīta sejas izteiksme, bet viņš lūdza paskaidrot sīkāk, kādas tieši prasmes, ko es apgūstu un kas ir tas, ko es mācos. Kad es paskaidroju sīkāk, un praktiski sevi pierādīju darbojoties ar informācijas sistēmu, kas ir tieši ēdināšanas biznesā. Ļoti labi izpratu tās likumsakarības, kā šī sistēma strādā, es spēju viņu pilnveidot, tad arī darba devējs novērtēja tās zināšanas un viņš vairs neuzskatīja, ka es mācos par bibliotekāru. Un tagad, kad es arī iestājos maģistros un</p>	<p>speciālisti un pierāda sevi darba tirgū kā zinošus un izglītotus informācijas speciālistus. Darba devēju attieksme veidojas arī no darbinieku izglītības pakāpes, zināšanām un spējai pielietot maģistrantūrā iegūtās zināšanas un prasmes jebkurā darba jomā.</p>	<p>profesijas attīstības virzītājspēks.</p>
--	--	---	---	---

		ar darba devēju saskaņoju to, ka es turpinu savu izglītību, viņš to novērtēja tikai pozitīvi, neskatoties uz to, ka it kā šīs nozares ir nesaistītas. Tajā pašā laikā visas zināšanas, ko esmu šeit ieguvusi, ļoti labi noder arī esošajā darba vietā”.		
--	--	---	--	--

Dokumentārā lapa

Maģistra darbs „Speciālisti ar maģistra grādu bibliotēkzinātnē un informācijā darba tirgū” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot izmantotos informācijas avotus un pielikumus) ir 214 882 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autore: Dace Dīriņa _____

Rekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: docente Dr. philol. Daina Pakalna _____

Recenzente: docente Dr. philol. Baiba Holma _____

Darbs iesniegts Informācijas un bibliotēku studiju nodaļā __. __. __.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Inga Poļaka _____

Darbs aizstāvēts maģistra gala pārbaudījuma komisijas sēdē

___.06.2013. prot. Nr. ____, vērtējums _____

Komisijas sekretāre: lektore Iveta Kalniņa _____